

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

นางสาวพัชรี ชันอาสาชะวะ

สถาบันวิทยบริการ
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0474-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE NEEDS ASSESSMENT OF TEACHER DEVELOPMENT IN ORGANIZING
STUDENT-CENTERED LEARNING

MISS PATCHAREE KHUN-ASAWA

สถาบันวิทยบริการ
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of
Education in Educational Measurement and Evaluation
Department of Educational Research

Faculty of Education
Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0474-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
โดย	นางสาวพัชรี ชันอาสาชะวะ
สาขาวิชา	การวัดและประเมินผลการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ ดร. เอมอร จังศิริพรภรณ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

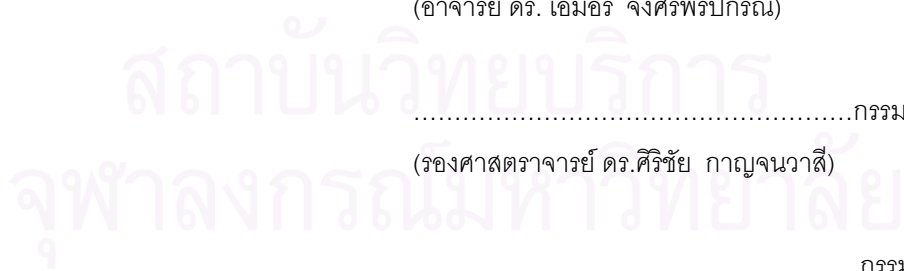
.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. เอมอร จังศิริพรภรณ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

พัชรี ชันอาสาสะวะ: การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (THE NEEDS ASSESSMENT OF TEACHER DEVELOPMENT IN ORGANIZING STUDENT-CENTERED LEARNING) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์ ดร.เอมอร จังศิริพรภรณ์. 162 หน้า. ISBN 974-17-0474-7

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้ (1) กำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (2) พัฒนาเครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และ (3) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การวิจัยนี้ใช้วิธีการสำรวจในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาจากกลุ่มครูจำนวน 824 คน จาก 3 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยมีตัวบ่งชี้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นกรอบในการพัฒนาแบบสอบถามฉบับนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) การทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และการทำตาราง 2 มิติ (cross-tabulation) ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) ด้านบทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้ (2) ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ และ (3) ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้
2. แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วยส่วนที่ใช้วัดความต้องการจำเป็น 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผลที่เกิดกับผู้เรียน โดยมีค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในของแต่ละด้านเท่ากับ .62 .88 .92 และ .93 ตามลำดับ
3. ครูส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับมาก ทักษะอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและผลที่เกิดกับผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่าครูที่สอนระดับอนุบาลมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านพฤติกรรมสูงกว่าครูที่สอนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา และพบว่าครูที่สอนระดับมัศึกษามีคะแนนเฉลี่ยด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนต่ำกว่าครูที่สอนระดับอนุบาลและประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังพบว่าครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และทักษะต่ำกว่าครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง และพบว่าครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนสูงกว่าครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ครูมีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาในด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนอย่างเร่งด่วนมากกว่าด้านความรู้และด้านทักษะ

ภาควิชา.....วิจัยการศึกษา

สาขาวิชา.....การวัดและประเมินผลการศึกษา

ปีการศึกษา.....2544

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

438 37260 27: MAJOR EDUCATIONAL MEASUREMENT AND EVALUATION

KEY WORD: THE NEEDS ASSESSMENT OF TEACHER DEVELOPMENT IN ORGANIZING STUDENT-CENTERED LEARNING. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. SUWIMON WONGWANICH, Ph.D. THESIS COADVISOR: AIMORN JANGSIRIPORNPAKORN, Ph.D. 162 pp. SBN 974-17-0474-7

The purpose of this research was to assess the needs for teacher improvement in ability to organize student-centered learning. The purpose can be divided into 3 parts: (1) to identify indicators of student-centered learning organization, (2) to develop tools to measure needs for teacher improvement in student-centered learning organization, and (3) to assess the needs for teacher improvement in student-centered learning organization. This research used survey method to collect data. The samples were 824 teachers from 3 sectors: Office of the National Primary Education Commission (ONPEC), Department of General Education (DGE) and Office of the Private Education Commission (OPEC). The research instruments were questionnaire developed by the researcher, using indicators of student-centered learning organization as a framework. Data were analyzed by frequencies, percentage, mean, standard deviation, factor analysis, t-test, One-Way ANOVA, cross-tabulation and setting priority in terms of needs using Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})

The research findings were summarized as follows:

1. Indicators of student-centered learning organization can be categorized into 3 groups: (1) teachers' role in student-centered learning organization, consisting of 1 indicator, (2) behaviors of student-centered learning organization, consisting of 5 indicators, and (3) results achieved by learners from student-centered learning organization, consisting of 5 indicators.
2. Questionnaire of student-centered learning organization were composed of 4 factors. The questionnaire used to measure teacher's needs in student-centered learning organization: knowledge, attitude, student-centered learning behaviors, and results achieved by learners from student-centered learning organization. The reliability of the instrument as estimated by Alpha Cronbach coefficient of each factor were .62, .88, .92 and .93 in its respective order.
3. Most teachers scored "knowledge" in high level, attitude in average to high, and student-centered learning behaviors and results achieved by learners from student-centered learning organization in average. In behavior area, the average scores of preschool teachers were higher than the average scores of grade school and secondary school teachers at the .05 level of significance. In results achieved by learners, the average scores of secondary school teachers were lower than the average scores of preschool and grade school teachers at the 0.5 level of significance. The average scores of urban teachers were lower than the average scores of rural teachers in terms of knowledge and attitude at .05 level of significance. The average scores of urban teachers were higher than the average scores of rural teachers in terms of behaviors and results achieved by learners at .05 level of significance.
4. Teachers needed to improve on student-centered learning behaviors, and results achieved by learners from student-centered learning organization more urgently than on knowledge and attitude.

Department.....Educational Research

Student's signature.....

Field of study.....Educational Measurement and Evaluation

Advisor's signature.....

Academic Year.....2001

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดีด้วยความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.เอมอร จังศิริพรภรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่คอยให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณท่านทั้งสองไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ วิทยาการต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการที่กรุณาดูแลเอาใจใส่ระหว่างการศึกษาด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา เขมมณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลักดา ภูเกียรติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลิศรา ชูชาติ อาจารย์ศิลป์ชัย บุรณพานิช อาจารย์จินดา อยู่เป็นสุข อาจารย์จินตนา ศรีละโพธิ์ อาจารย์ประภาศรี ยศภัทรภิญโญ และอาจารย์ดวงวรรณ บุณนาค ที่กรุณาเสียสละเวลาในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์และตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ปฏิบัติงานสอนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี รวมทั้งขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน คุณจำลอง ไชยยา คุณจงดี แซ่ตัน คุณอัครวารวรรณ ทองไสย คุณนันทิยา บุญสวัสดิ์ คุณชนิษฐา ยารวง คุณนิสรัตน์ ตริโรจน์อนันต์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณโสภณ นาปริง ที่คอยเป็นกำลังใจ ให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือ เสนอแนะแนวทางการทำวิจัย รวมทั้ง พี่ น้อง และผองเพื่อน นิสิตภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่าน

ขอขอบคุณ คุณสุภชัยและคุณฤทัยรัตน์ สุริยะ ที่ผู้คอยช่วยเหลือ ห่วงใย และเป็นกำลังใจที่ดีแก่ผู้วิจัย ตลอดมา

ท้ายที่สุด งานวิจัยฉบับนี้ คงไม่อาจสำเร็จลงไปได้หากปราศจากผู้ที่อยู่เบื้องหลังแห่งความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ของผู้วิจัย ซึ่งได้แก่ คุณพ่อ คุณแม่ที่เป็นผู้ให้ชีวิต ให้การศึกษา ให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังทรัพย์และกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ความดีที่ได้รับจากงานวิจัยนี้ขอมอบให้แก่บุคคลที่เอามาทั้งหมด ซึ่งล้วนเป็นผู้มี ส่วนร่วมให้ งานวิจัยนี้สำเร็จลงด้วยดี

พัชรี ชันอาสาชะวะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ตอนที่ 1 แนวคิดและมโนทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....	7
ตอนที่ 2 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....	19
ตอนที่ 3 ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....	27
ตอนที่ 4 กรณีตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....	29
ตอนที่ 5 แนวคิดและมโนทัศน์เกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น.....	36
กรอบความคิดในการวิจัย.....	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
ตอนที่ 1 ผลการกำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....	58
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาเครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....	68
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....	82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	103
สรุปผลการวิจัย.....	103
อภิปรายผลการวิจัย.....	107
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	113
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	114
รายการอ้างอิง.....	115
ภาคผนวก.....	122
ภาคผนวก ก เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น.....	123
ภาคผนวก ข ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของ สกศ.....	130
ภาคผนวก ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	136
ภาคผนวก ง หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย.....	139
ภาคผนวก จ ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	144
ภาคผนวก ฉ ตารางแสดงผลการวิจัย (เพิ่มเติม).....	149
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	162

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	การสังเคราะห์ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....10
2.2	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับครู..... 39
3.1	โครงสร้างของเนื้อหาในแบบสอบถามที่วัดความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง.....47
3.2	โครงสร้างเนื้อหาในแบบสอบถามที่วัดทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง..... 48
3.3	โครงสร้างเนื้อหาในแบบสอบถามที่วัดพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง... 48
3.4	โครงสร้างของเนื้อหาในแบบสอบถามที่วัดผลที่เกิดกับผู้เรียน..... 48
3.5	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามที่ วัดความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....49
3.6	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามที่ วัดทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง..... 50
3.7	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามที่วัด พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง..... 51
3.8	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามที่ วัดผลที่เกิดกับผู้เรียน.....52
3.9	ขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามสังกัด..... 54
3.10	อัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภาค สังกัดและ เขตที่ตั้งโรงเรียน..... 54
4.1	การวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง... 62
4.2	ผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง..... 63
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง..... 64
4.4	องค์ประกอบของแบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจำแนกเป็นรายด้าน.68
4.5	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร..... 70
4.6	องค์ประกอบที่ 1 “บทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง”.....70
4.7	องค์ประกอบที่ 2 “บทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก”70
4.8	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร.....71
4.9	องค์ประกอบที่ 1 “การจัดการเรียนรู้ที่ไม่เน้นการบรรยาย”..... 71

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
4.10	องค์ประกอบที่ 2 “การจัดการเรียนรู้ที่ยึดแนวคิด constructivism”.....	72
4.11	องค์ประกอบที่ 3 “ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์”.....	73
4.12	เมทริกซ์นำหน้าองค์ประกอบของตัวแปร.....	73
4.13	องค์ประกอบที่ 1 “ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้”.....	74
4.14	องค์ประกอบที่ 2 “การเรียนรู้วิธีการเรียนรู้”.....	74
4.15	เมทริกซ์นำหน้าองค์ประกอบของตัวแปร.....	75
4.16	องค์ประกอบที่ 1 “การเห็นคุณค่าของการจัดการเรียนรู้”.....	75
4.17	องค์ประกอบที่ 2 “ความสนใจในการนำแนวคิดไปปฏิบัติ”.....	76
4.18	องค์ประกอบที่ 3 “ความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง”.....	77
4.19	เมทริกซ์นำหน้าองค์ประกอบของตัวแปร.....	77
4.20	องค์ประกอบที่ 1 “พฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักการ”.....	79
4.21	องค์ประกอบที่ 2 “พฤติกรรมด้านการแสดงบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก”.....	79
4.22	องค์ประกอบที่ 3 “พฤติกรรมด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน”.....	80
4.23	องค์ประกอบที่ 4 “พฤติกรรมด้านการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด”.....	81
4.24	เมทริกซ์นำหน้าองค์ประกอบของตัวแปร.....	81
4.25	องค์ประกอบ “ผลที่เกิดกับผู้เรียน”.....	82
4.26	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร.....	83
4.27	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชาและวุฒิการศึกษา.....	84
4.28	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....	86
4.29	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา และระดับทัศนคติ.....	86
4.30	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา และระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....	87
4.31	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา และระดับผลที่เกิดกับผู้เรียน.....	88
4.32	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนด้านความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรม และผลที่เกิดกับผู้เรียนจำแนกตามระดับการศึกษา.....	88
4.33	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติตามระดับการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA).....	89
4.34	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.35	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน และระดับทัศนคติ..... 90
4.36	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน และระดับพฤติกรรมการจัดการ เรียนรู้ที่เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง..... 91
4.37	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน และระดับผลที่เกิดกับผู้เรียน..... 91
4.38	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติระหว่างเขตที่ตั้งโรงเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test)..... 92
4.39	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ และทัศนคติ..... 92
4.40	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เห็น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง..... 93
4.41	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติและระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง..... 93
4.42	ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติ..... 94
4.43	ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้าน การจัดการเรียนรู้ที่เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง..... 95
4.44	ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัด การเรียนรู้ที่เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจำแนกตามระดับชั้นที่สอน..... 96
4.45	ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้าน การจัดการเรียนรู้ที่เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน..... 97
4.46	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนวิธีสอน..... 97
4.47	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิธีสอนที่ใช้..... 98
4.48	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้รูปแบบการสอนใน 1 ภาคเรียนจำแนกตามรูปแบบการสอน และระดับการใช้รูปแบบการสอน..... 99
4.49	การจัดสรรเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมใน 1 คาบ (100 นาที): ร้อยละ..... 100
4.50	ประเด็นปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง..... 101
4.51	ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง..... 101

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพราะการศึกษาทำให้คนมีความรู้ คิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหา เป็น ในสังคมโลกปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นสังคมเล็ก ๆ เช่น สังคมระหว่างครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ไปจนถึงสังคมใหญ่คือประเทศชาติก็ล้วนแล้วแต่เป็นสังคมแห่งการแข่งขันทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งต้องใช้ความรู้เป็นฐานสำคัญ นอกจากนี้ในการดำรงชีวิต ความรู้ยังเป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับการอยู่รอด เป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบอาชีพ ดังนั้นประเด็นด้านการศึกษาจึงเป็นประเด็นที่ทุกคนหันมาให้ความสนใจ และให้ความสำคัญ รัฐบาลซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาของคนในชาติได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนา และ ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ยังได้แสดงความมุ่งมั่นในการปรับปรุงกระบวนการศึกษาทุกด้าน เพื่อให้สามารถสนองความต้องการของสังคมและก้าวทันต่อความก้าวหน้าของสังคมโลก ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวประเทศไทยเรา จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์โลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จึงได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษา โดยมีเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข สามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้ (วิชัย วงศ์ใหญ่, 2542; คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543; ชนาธิป พรกุล, 2543) แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา ได้กำหนดไว้ในหมวด 4 มีสาระสำคัญประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

1. หลักการจัดการศึกษายึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ
2. สาระการเรียนรู้ควรประกอบด้วยความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้โดยบูรณาการความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม กีฬา และภูมิปัญญา ความรู้ด้านคณิตศาสตร์ และภาษา และความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม
3. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องมีลักษณะสำคัญ คือ เนื้อหาและกิจกรรมที่จัดควรสอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหา การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างสมดุลและได้สัดส่วน รวมถึงการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณธรรมที่พึงประสงค์ในทุกวิชา ในส่วนของการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ และ สื่อการเรียนการสอนควรเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง

ของการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ โรงเรียน บ้านและชุมชนมี การประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรืออีกนัยหนึ่ง คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้ เรียนเป็นสำคัญถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาที่ครูและสถานศึกษาจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติ จากพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าวส่งผลให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ที่เน้นการท่องจำ ทำตาม เรียนตามวิชา รู้แต่ในหนังสือ ถูกล้อมกรอบด้วยตารางการสอนและ ห้องเรียน ครูทำ หน้าที่สอนหนังสือในชั้นเรียน วิธีสอนก็ไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ การแสดง ความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนขาดคุณลักษณะข้างสงสัย และการใฝ่หาความรู้ เน้นการสอนหนังสือมากกว่าสอนคน ขาดการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ปรับเปลี่ยนมา เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูเป็นเพียงผู้กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน อำนาจความสะดวกในการจัดกิจกรรม จากการทำต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้มาเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้ เรียนเป็นศูนย์กลางดังกล่าวทำให้ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้

แนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับวงการการศึกษาไทย นับย้อนไปในอดีตการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษาทุกครั้งที่ผ่านมา ครั้งแรกเปลี่ยนแปลงหลักสูตร พุทธ ศักราช 2503 เป็นหลักสูตรพุทธศักราช 2521 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวคิดนี้ไว้ในหลักสูตรทั้งระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยได้ส่งเสริมให้ครูเปลี่ยนแนวการจัดการเรียนการสอนจากการบรรยาย บอก เล่ามาเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยเน้นเรื่องการสอนแบบ บูรณาการ การส่งเสริมกระบวนการคิด และการคิดอย่างเป็นระบบ และครั้งที่สองปรับปรุงหลักสูตร พุทธศักราช 2521 ในปีพุทธศักราช 2533 แนวคิดนี้ยังถือเป็นแนวคิดหลักของการเปลี่ยนแปลง ได้มีการ สานต่อแนวคิดนี้โดย ส่งเสริมในเรื่องทักษะกระบวนการและการสอนที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง (ทิตนา แชมมณี, 2542; ศิริ ชัย กาญจนวาลี, 2543; ธเนศ ขำเกิด, 2544) ในสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูถือว่าเป็นผู้ นำทางสังคมการเรียนรู้ (Department of teaching, Learning & Culture, 1994) ในกระบวนการเรียนรู้ครูมิได้มี ความสำคัญน้อยลง แต่ยังคงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะการจัดการเรียนรู้ตามแนวนี้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ และแม้ว่าแนวคิดนี้จะถูกกล่าวถึงมายาวนานกว่า 20 ปีแล้วก็ตาม แต่ยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติเท่าใดนัก การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็น สิ่งกระตุ้นเตือนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหันมาสนใจ และให้ความสำคัญในการนำไปปฏิบัติกันอย่างจริงจัง (ทิตนา แชมมณี, 2542; ธนาธิป พรกุล, 2543)

ปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้มีการนำแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปปฏิบัติกันอย่าง จริงจังและประสบความสำเร็จ คือการที่บุคลากรต้องได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถภาพในด้านความรู้ ความ สามารถ ทักษะ และพฤติกรรม (วิจิตร อวาระกุล, 2540) การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินการ เกี่ยวกับการ ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ มีพฤติกรรมในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น (ยุพิน วรพุทธานนท์, 2532; สรวง นิลดี, 2538; ชาญวิทย์ จันทรสุพิศ, 2540; สมาน รังสิโยภักดิ์, 2540) การพัฒนาครูซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ก็เช่นกัน เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความ สามารถ มีพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์ กลาง ในการพัฒนาครูนั้นจะไม่สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จตาม จุดมุ่งหมายได้หากไม่ทราบว่

ต้องพัฒนาในเรื่องใด หรือเรื่องที่จะนำไปพัฒนานั้นตรงกับความต้องการที่แท้จริงของครูหรือไม่ ขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากและเป็นขั้นตอนแรกในการพัฒนาบุคลากรอื่นจะนำไปสู่การดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการพัฒนาบุคลากรทั้งหมด คือ การประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน (what is) กับสภาพที่คาดหวัง (what should be) ที่มีระบบ ทำให้ได้ข้อมูลที่จะระบุสภาพปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรหรือหน่วยงาน อันจะมีความสำคัญต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาบุคลากร (สุวิมล ว่องวาณิช, 2542) การกำหนดนโยบายหรือแผนงานในการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน ดังนั้นการที่หน่วยงานใดจะดำเนินการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานจำเป็นจะต้องพิจารณาตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นเสียก่อนว่า ปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงคืออะไร เพราะถ้าเกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดนั้นย่อมหมายถึงการสูญเสียทั้งในด้าน งบประมาณ เวลา และยังส่งผลกระทบต่อผู้เรียนอีกด้วย อีกทั้งการวางแผนเพื่อการพัฒนาโดยมิได้คำนึงถึงความต้องการจำเป็นระดับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและปัญหาอื่น ๆ ตามมาอย่างไม่สิ้นสุด (นิตา ชูโต, 2540)

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาบุคลากรนั้นจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการทำงาน ดังนั้นการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงควรที่จะประเมินความต้องการจำเป็นด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ความต้องการจำเป็นที่แท้จริง อันนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงจุดและเป็นไปตามความต้องการของครูอย่างแท้จริง การที่จะประเมินว่าครูมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่นั้นนอกจากจะประเมินจากตัวครูโดยตรงแล้ว ยังสามารถสะท้อนได้จากผลที่เกิดกับผู้เรียนอีกด้วย ทั้งนี้เพราะผลที่เกิดกับผู้เรียนเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ของครู ด้วยเหตุนี้ผลที่เกิดกับผู้เรียนจึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ควรนำมาศึกษาร่วมกับ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครู นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ให้ความสำคัญกับความหลากหลายในวิธีสอน และเน้น บทบาทสำคัญอยู่ที่ตัวผู้เรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของวิธีสอน การรู้จักและการใช้รูปแบบการสอน และการบริหารจัดการเวลาในการดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมด้วย

ภูมิหลังเรื่องระดับการศึกษาของครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ครูมีบทบาทในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน จากการศึกษาหลักสูตรการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ พบว่า ในระดับชั้นอนุบาล เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กวัย 3 ถึง 6 ปี หลักสูตรที่เน้นการอบรมเลี้ยงดู กิจกรรมประจำวันไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จะจัดในรูปการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ (กรมวิชาการ, 2540) ในระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษาให้กับเด็กวัย 7 ถึง 12 ปี หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต มีการจัดการเรียนการสอนใน 5 กลุ่มประสบการณ์ มีแนวทางการดำเนินการให้จัดการเรียน การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้มีการบูรณาการภายในกลุ่มประสบการณ์และระหว่างกลุ่ม ประสบการณ์ให้มากที่สุด (กรมวิชาการ, 2534) ส่วนในระดับมัธยมศึกษาเน้น จัดการศึกษาให้กับผู้เรียนวัย 13 ถึง 18 ปี หลักสูตรจะมุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม เนื้อหาที่เรียนแบ่งเป็นวิชาบังคับ วิชาเลือกเสรี และกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีแนวทางการดำเนินการในการจัดการเรียนการสอน

ให้ใช้วิธีการผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง โดยเน้นกระบวนการเรียน กระบวนการคิดอย่างมีเหตุมีผล และกระบวนการกลุ่ม จัดให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อสำรวจความถนัด และความสนใจ (กรมวิชาการ, 2535) จะเห็นว่าการจัดการศึกษาทั้ง 3 ระดับขั้นมีแนวการดำเนินการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามยังมีความแตกต่างกันในเรื่องจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ ความเข้มข้นของเนื้อหาวิชา และวัยของผู้เรียนที่ส่งผลต่อความยากง่ายในการจัดการเรียนรู้

ภูมิหลังเรื่องเขตที่ตั้งโรงเรียนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของครู เพราะเขตที่ตั้ง โรงเรียนมีทั้งเขตเมือง และเขตห่างไกลชุมชนเมือง ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านสภาพภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ค่านิยม และการศึกษาของคนในชุมชน รวมถึงความแตกต่างในด้านการคมนาคม การติดต่อสื่อสาร และความใกล้เคียงแหล่งวิทยาการ (วิกิจ ปรภายหาร, 2543)

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางควรมีลักษณะอย่างไร ครูที่มีภูมิหลังต่างกันในเรื่องระดับการศึกษา และเขตที่ตั้ง โรงเรียนจะมีความรู้ ทักษะคติ พฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผลที่เกิดกับผู้เรียนอยู่ในระดับใด และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในเรื่องใด แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร อีกทั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูมีการใช้วิธีสอน การรู้จัก และการใช้รูปแบบการสอน รวมถึงการบริหารจัดการเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไร สาระสนเทศที่ได้จากศึกษาคั้งนี้ จะสะท้อนถึงปัญหาของครูที่จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งควรจะได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนอันจะส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ และการปฏิรูปการเรียนรู้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังต่อไปนี้

1. เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
3. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยประเมินความต้องการจำเป็นในด้านความรู้ ทักษะคติ พฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครู และผลที่เกิดกับผู้เรียน งานวิจัยนี้ได้ทำการสำรวจกับกลุ่มครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยมีแบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยกรอบจากตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็น ซึ่งตัวบ่งชี้

เหล่านี้ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตัวบ่งชี้ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์ทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎี ตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรณีตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู หมายถึง สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งสะท้อนจากความรู้ ทักษะคิด พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครู และผลที่เกิดกับผู้เรียนที่ยังไม่ปฏิบัติตามความคาดหวัง มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องได้รับการดูแล แก้ไขปรับปรุง

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้เรียนรู้ทักษะกระบวนการ สร้างความรู้ด้วยตนเองและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงมีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง การจัดการเรียนรู้อย่างกล่าวจะส่งผลให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ รู้จักคิดอย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ ได้ทำความเข้าใจ ประเมินตนเองและเกิดการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง สิ่งที่บ่งบอกสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งกำหนดจากบทบาทครู พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู และผลที่เกิดกับผู้เรียน โดยสามารถวัดได้จากความรู้ ทักษะคิด พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู และผลที่เกิดกับผู้เรียน

เขตเมือง หมายถึง เขตที่เป็นแหล่งชุมชนอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอไม่เกิน 20 กิโลเมตร มีการคมนาคมสะดวก อยู่ใกล้แหล่งวิทยาการต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดประชาชน และเป็นเขตมีสถานที่สำคัญตั้งอยู่ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ที่ว่าการอำเภอ ไปรษณีย์

เขตห่างไกลชุมชนเมือง หมายถึง เขตที่อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกว่า 20 กิโลเมตร มีการคมนาคมไม่สะดวก อยู่ห่างจากแหล่งวิทยาการ เช่น ห้องสมุดประชาชน เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้มีทิศทางที่ถูกต้องตามแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อีกทั้งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูได้
2. ได้เครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางที่เชื่อถือได้ทั้งในด้านความตรงและความเที่ยง เครื่องมือวัดที่ได้สามารถนำไปใช้ในการ ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมการจัดการเรียน รู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง

3. ได้สารสนเทศที่สะท้อนถึงความต้องการจำเป็นที่แท้จริงในการพัฒนาครูให้สามารถจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ ซึ่งสารสนเทศที่ได้สามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณา และดำเนินการในด้านการตัดสินใจ การวางแผน ตลอดจนการกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูเพื่อสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างเหมาะสม และมีคุณค่าต่อความร่วมมือทั้งคุ่มค่าต่อการลงทุนของรัฐ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัยที่ต้องการศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและมโนทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตอนที่ 2 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตอนที่ 3 ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตอนที่ 4 กรณีตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตอนที่ 5 แนวคิดและมโนทัศน์เกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

ตอนที่ 1 แนวคิดและมโนทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในขณะนี้เป็นการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนเป็นคนสำคัญหรือเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้มากกว่าการยึดครู ผู้สอนเป็นสำคัญเหมือนก่อนมา แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจึงได้ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงและให้ความสำคัญ การทำความเข้าใจกับแนวคิดดังกล่าวจึงถือว่ามี ความจำเป็นอย่างยิ่ง ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้มีการกล่าวไว้มากมาย

วัฒนาพร ระวังบุกษ์ (2542) ได้นิยามความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและสนใจของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริง ทุกขั้นตอน

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดไว้ว่าเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ อีกทั้งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ได้ให้ความหมายของคำว่า ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ 2 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน และด้านผู้สอน หรือผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ (ถาวร บัวศรี, 2543) ในส่วนของด้านผู้เรียนนั้น หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด มีอิสระในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ สามารถค้นพบข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและสังคมส่วนรวมได้ สำหรับความหมายในด้านผู้สอนหรือผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ใด ๆ ที่ผู้จัดต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเคารพในศักดิ์ศรีสิทธิหน้าที่ของผู้เรียน มี

การวางแผนการจัดกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และที่สำคัญที่สุดต้องเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทิสนา แชมมณี (2543) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ (center of attention) หรือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ โดยคุณได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นมา ผู้เรียนก็จะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเรียนรู้มาก และควรจะมีการเรียนรู้ที่ดีตามมา

ศิริชัย กาญจนวาสี (2543) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง กระบวนการพัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมของผู้เรียนด้วยการยึดผู้เรียนเป็นแกนกลางของการพัฒนาความเจริญของงาน สร้างการมีส่วนร่วมรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ โดยครูผู้สอนทำหน้าที่วางแผน จัดกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ส่งเสริมความคิดและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน

กรมวิชาการ (2544) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้เป็น 2 แนวทาง คือ ความหมายในเชิงปรัชญา และความหมายในเชิงปฏิบัติการ

ความหมายเชิงปรัชญา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริงและเงื่อนไขการรับรู้ของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ผู้เรียนมีอิสรภาพ ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาเต็มศักยภาพ ของความเป็นมนุษย์ทั้งจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม ได้รับการฝึกให้มีศักยภาพในการสร้างรูปแบบการคิด ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถูกต้อง แม่นยำด้วยความรู้ที่สั่งใจที่สั่งใจ เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ เรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง คิดอย่างมีระบบ และมี วิจารณ์ญาณ อยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ความหมายเชิงปฏิบัติการ กรมวิชาการได้ให้ความหมายเชิงปฏิบัติการของการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ โดยแยกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความหมายเชิงปฏิบัติการด้านผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ ด้วยวิธีการ กระบวนการและใช้หลักการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ได้มาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนด มีความรู้ที่ขึ้นมยินดีในผลการปฏิบัติของตน สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สังคม และส่วนรวม (2) ความหมายเชิงปฏิบัติการด้านครูผู้สอน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้จัดหรือครูผู้สอนดำเนินการให้ สอดคล้องกับผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางด้านปัญญา วิธีการเรียนรู้ โดย บูรณาการคุณธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ วางแผนการจัดกิจกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างเป็นระบบให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญา อารมณ์ และทักษะการปฏิบัติ ส่งเสริม สนับสนุนการนำความรู้ไปใช้ในแหล่งความรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และ (3) ความหมายเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สนับสนุนการเรียนรู้มีส่วนร่วม โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัญหา

และความต้องการของผู้เรียน หาวิธีการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในสถานศึกษา ให้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ นักเรียน และสนับสนุนด้านทรัพยากร การลงทุนเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งดูแล ตรวจสอบกระบวนการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ว่า เป็นแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม และการให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน เน้นการบูรณาการเนื้อหา วิธีการสอน และใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงวิธีการวัดผลที่หลากหลายและประเมินตามสภาพจริง

Arizona Faculties Council (2000) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (learner-centered education) ไว้ว่า เป็นการจัดวางตำแหน่งผู้เรียนไว้เป็นศูนย์กลางของการศึกษา ซึ่งเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจในบริบทของการศึกษาของผู้เรียน ต่อเนื่องไปถึงผู้สอนประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้พยายามอย่างที่สุดที่จะให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล พื้นฐานความสามารถ มีความยืดหยุ่น มีความหลากหลายใน วิธีการที่นำมาใช้และไม่ถูกบังคับด้วยเวลาและสถานที่

นอกจากนี้ คณะทำงานในโครงการวิจัย เรื่อง การสนับสนุนและสภาพแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์สำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของ Arizona University (2000) ได้ให้นิยามว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นวิถีทางการศึกษาที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการตัดสินใจ และนโยบายในทุกระดับของหน่วยงาน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ถูกทำให้มีลักษณะพิเศษโดยการให้มีความชัดเจนในเป้าหมายของการวัด ผลลัพธ์ของผู้เรียน และความเกี่ยวข้องทางตรงของผู้เรียนในกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเนื้อหาวิชา โดยการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้

Sener, J (2000) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ว่า เป็นรูปแบบการเรียนรู้ซึ่งวางตำแหน่งผู้เรียนไว้ที่ศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งถูกจำแนกออกจากการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางหรือการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง

จากความหมายที่ได้เสนอมาช่างต้นผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์และสรุปความหมายของ **“การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง”** ดังตารางที่ 2.1 ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนให้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทั้งทางกายคือได้ปฏิบัติจริง ทางสังคมคือ การมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทางสติปัญญาคือการร่วมคิด ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาวิธีการเรียนรู้ และกระบวนการคิดอย่างมีระบบ และมีวิจารณญาณ สามารถนำความรู้ที่ได้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน

และนำไปใช้ได้ โดยครูผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การวัดผลประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ประเด็น	วัฒนาพร (2542)	คณะ อนุกรรมการ สถาบันแห่ง ชาติฯ	ทิตินา (2543)	ศิริชัย (2543)	กรมวิชาการ (2544)	พิมพ์นธ์ (2544)	Arizona F. (2000)	Arizona U. (2000)	Sener (2000)
1. ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ/ เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้		✓	✓	✓			✓	✓	✓
2. เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ ผู้เรียน				✓		✓			✓
3. ได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการ คิด			✓	✓	✓	✓			✓
4. ผู้เรียนสามารถค้นพบข้อมูล ความรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง			✓		✓				
5. ใช้วิธีการและแหล่งการเรียนรู้ที่ หลากหลาย		✓	✓		✓	✓	✓		
6. สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไป ใช้และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓
7. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล และสอดคล้องกับ ความต้องการและความสนใจของผู้ เรียน	✓	✓	✓	✓	✓				
8. มีการวางแผนการจัดกิจกรรม และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ		✓	✓	✓	✓				
9. เน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน เป็นสำคัญ			✓			✓			
10. เป็นกระบวนการพัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และ คุณธรรม		✓		✓					
11. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การ เรียนรู้ ได้ปฏิบัติจริง ร่วมรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ	✓		✓	✓	✓	✓			✓

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเด็น	วัตินาพร (2542)	คณะ อนุกรรมการ	สถาบันแห่ง ชาติฯ	ทีตนา (2543)	ศิริชัย (2543)	กรมวิชาการ (2544)	พิมพ์นธ์ (2544)	Arizona F. (2000)	Arizona U. (2000)	Sener (2000)
12. เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง				✓			✓			
13. จัดกิจกรรมกระตุ้นผู้เรียนให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม					✓		✓			
14. ได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้						✓			✓	✓
15. ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนรู้						✓				
16. ผู้เรียนคิดอย่างมีระบบและมีวิจารณ์ญาณ						✓				
17. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้					✓	✓				
18. ประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย							✓	✓		✓

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้ต้องรู้จักใช้ทฤษฎีและเข้าใจพฤติกรรมนักเรียน ความต้องการ และความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนทุกคน (Student-centered teaching-A philosophy, 2001; Fennimore, 1995) การจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งอาจจะไม่สามารถจูงใจให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีเดียวกันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดขึ้น ครูสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณค่าของพวกเขาคือสิ่งที่มีคุณค่า และสิ่งที่คุณค่ามีความสำคัญ (Student-centered teaching-A philosophy, 2001) นอกจากนี้วิธีสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คือการให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน วิธีนี้จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะรู้สึกว่าไม่ได้มีเพียงแค่การกระตุ้น สนับสนุนและการแนะนำจากครู เท่านั้น แต่พวกเขายังมีเพื่อน ๆ ของพวกเขาด้วย และเพื่อสร้างสังคมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูต้องร่วมกันระบุความต้องการจำเป็นและวางแผน จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและประเมินการสอนโดยใช้เทคโนโลยี และแหล่งสนับสนุนอื่น ๆ ครูถือว่าเป็นผู้นำทางสังคมการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการสร้างบรรยากาศที่ไว้วางใจ และเปิดโอกาส กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยน ความคิดและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ครูต้องเป็นผู้คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและเป็นนักแก้ปัญหาที่สามารถเล่นได้หลายบทบาทในขณะที่สอน เป็นผู้อำนวยความสะดวก ครูจะช่วยเชื่อมโยงความคิดในเรื่องที่สอนไปยังเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดลำดับความสำคัญของประสบการณ์และความ

เกี่ยวข้องของปัญหา เป็นเหมือนผู้จัดการในการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีที่สุดที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (Department of teaching, Learning & culture, 1994)

Lake Washington School District (1996) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ว่า ประกอบด้วย

1. การเรียนรู้เชิงพัฒนา (Developmental Learning)

การเรียนรู้เชิงพัฒนา มีความหมายว่า ครูจะพิจารณาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และตั้งใจที่จะปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด

2. ทางเลือกของผู้เรียน (Student Choice)

ทางเลือกของผู้เรียน กล่าวถึงการเสนอขอบเขตของทางเลือกให้กับผู้เรียนในแง่ที่ว่า ผู้เรียนจะพิสูจน์หรือยกตัวอย่างความรู้ของพวกเขาได้อย่างไร และกำหนดว่าพวกเขาจะเรียนอะไร

3. การร่วมมือรวมพลัง (Collaboration)

การร่วมมือรวมพลัง มีความหมายว่า ผู้เรียนมีโอกาสที่จะทำงานร่วมกันในการสร้างองค์ความรู้และผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี

4. การประเมิน (Assessment)

การประเมินกลายเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องซึ่งถูกกระตุ้นโดยการสอน มากกว่าที่จะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตอนสุดท้าย ผู้เรียน ครู และพ่อแม่เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลาย

5. ทักษะของครู (Teacher Attitude)

ครูค้นหาความสนใจของผู้เรียน และตั้งใจที่จะค้นหามุมมองของผู้เรียน และมุมมองในความขัดแย้งซึ่งครูและผู้เรียนจะเกี่ยวข้องกันในส่วนของการวางแผน และที่สำคัญครูควรสนใจและกระตือรือร้นในการรับฟังเด็ก

Robert Mazano (1992 อ้างถึงใน North Central Regional Educational Laboratory, 2001) ได้สร้างข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการสร้างห้องเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ 6 ประการดังนี้

1. การสอนจะต้องตอบสนองได้ดีที่สุดเกี่ยวกับเราเรียนรู้อะไร และการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร
2. การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับระบบที่ซับซ้อนเกี่ยวกับกระบวนการปฏิสัมพันธ์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ชั้นของการคิด และ 5 มิติของการเรียนรู้
3. เราทำอะไรที่แสดงถึงการเรียนรู้ ซึ่งการสอนเน้นไปที่เนื้อหาหลักสูตรที่กว้าง และมีการบูรณาการซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการสนับสนุนการเรียนรู้
4. หลักสูตรอนุบาลถึงเกรด 12 ควรประกอบด้วยการสอนที่ชัดเจนถูกต้องเกี่ยวกับทัศนคติในระดับสูง และอุปนิสัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้
5. วิธีที่ครอบคลุมเนื้อหาการสอน ประกอบด้วยอย่างน้อยที่สุด 2 วิธี คือ ครูเป็นผู้ชี้แนะ และ นักเรียนเป็นผู้ชี้แนะ
6. การประเมินควรจะเน้นที่การใช้ความรู้และเหตุผลที่ซับซ้อนของนักเรียนมากกว่าที่จะเน้นความจำ

คุณลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

Sener (2000) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากกว่าที่จะนั่งเฉยคอยเป็นผู้รับ ผู้เรียนมีโอกาสและเพิ่มความรับผิดชอบจากเดิมในการระบุความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง หาแหล่งการเรียนรู้และสร้างความรู้ของพวกเขาด้วยตนเอง โดยอยู่บนพื้นฐานของความต้องการที่พวกเขาระบุเองมากกว่าการมีความรู้ที่เป็นมาตรฐานหรือความรู้ที่เหมือนกันในผู้เรียนทุกคน

2. ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ และใช้วิธีการเรียนรู้ของตนเอง

3. แรงกระตุ้นมาจากตัวผู้เรียนเองมากกว่าจากสิ่งแวดล้อมภายนอก

4. การเรียนรู้เป็นการเรียนรู้เฉพาะบุคคลมากกว่าที่จะเป็นการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐาน

5. การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ เช่น การแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดทบทวน

6. การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใช้การประเมินตามสภาพจริงมากกว่าการประเมินที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งสามารถประเมินการเรียนรู้เฉพาะบุคคลของผู้เรียนแต่ละคน การประเมินเป็นการประเมินระหว่างเรียน (formative) มากกว่าการประเมินแบบสรุปรวม (summative)

นอกจากนี้ Comb (1976 อ้างถึงใน North Central Regional Educational Laboratory, 2001) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่มีประสิทธิภาพไว้ว่า มี 3 คุณลักษณะ คือ

1. บรรยากาศควรจะต้องเอื้อต่อการค้นหาความรู้ ผู้เรียนจะต้องรู้สึกยอมรับ และปลอดภัย

2. ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสในการเผชิญหน้ากับปัญหาและประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการค้นหาความรู้ ซึ่งโอกาสเหล่านี้ควรเตรียมไว้หลายแนวทางที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติมากกว่าที่จะเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแต่เพียงอย่างเดียว อีกทั้งผู้เรียนจะต้องได้รับอนุญาตให้เผชิญกับสิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายโดยใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาโดยปราศจากการควบคุมและการให้ข้อมูลจากครู

3. ความรู้ใหม่ควรจะได้มาโดยวิธีการค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งการค้นพบด้วยตนเองนี้จะต้องสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล และปรับไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง

หลักการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

มีผู้เสนอหลักการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไว้หลายท่านอาทิ กรมวิชาการ (2544) ได้เสนอแนะหลักการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ดังนี้

1. การปรับความคิดของครูให้มองนักเรียนบนพื้นฐานของความรักความเข้าใจว่า นักเรียนมี ศักยภาพในการเรียนรู้ พร้อมเอื้ออำนวยความสะดวกจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ มีอิสระในการคิด ลงมือปฏิบัติจริง

2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลักการพัฒนาผู้เรียนให้ถึงศักยภาพสูงสุด คือ ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม หลังเรียนหรือหลังฝึกกิจกรรม มีความรู้ลึกซึ้งที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติของตน

3. การยึดชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นหลักในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการคิดเชิงระบบ และคิดอย่างมีวิจารณญาณมีรูปแบบการคิดของตนเอง ค้นพบตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตจริงได้

4. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. การจัดประสบการณ์โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ บูรณาการคุณธรรมในการจัดประสบการณ์ทุกกลุ่มวิชาและทุกขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ถือว่าครูทุกคนมีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนให้ประพฤติตนยึดหลักคุณธรรม และพัฒนาให้มีค่านิยมอันพึงประสงค์

6. การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับ ธรรมชาติวิชา และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้ชีวิตและประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริงและถือว่าการวัดและประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ และใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งการเรียนรู้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542) ได้กล่าวถึงหลักการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่าเพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผล การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรยึดหลักดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้นผู้เรียนจึงควรมีบทบาท รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่าง ๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ความนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

3. การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเองมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี

4. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องกระบวนการเรียนรู้แล้ว จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ที่ตนต้องการ

5. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

จากหลักการจัดการเรียนรู้ที่ได้กล่าวมา ทำให้ได้สาระโดยสรุป คือ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนต้องมีความเชื่อว่าผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเองซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ดังนั้นจึงมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผู้เรียนควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้นจึงต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นควรสอดคล้องกับชีวิตจริงและมีการใช้วิธีการและกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญในการใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และ คำตอบต่าง ๆ การเรียนรู้ที่ดีและมีความหมายนั้นต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความเข้าใจด้วยตนเองและสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตจริงได้ ในส่วนของการวัดและประเมินผลควรใช้วิธีการวัดและ ประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริงด้วย

บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

Fennimore (1995) ได้แสดงความความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางพอสรุปได้ดังนี้

1. สามารถตัดสินใจในการเลือกใช้ทฤษฎีต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น ทฤษฎีความพร้อม ทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์ ทฤษฎีการพัฒนาจิต และทฤษฎีการเจริญเติบโตทางปัญญา

2. รู้วิธีการว่านักเรียนควรจะเรียนอย่างไร
3. เตรียมการสอนด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม
4. เข้าใจจิตใจนักเรียนเป็นอย่างดี
5. มีการสื่อสารเป้าหมายการเรียนรู้กับนักเรียนและผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี
6. ให้ความสำคัญและมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ต่อการประเมินผลกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียน
7. ให้นักเรียนทราบความหมายของการประเมินผลและมีข้อมูลเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินเพื่อให้นักเรียนจะได้เลือกใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

Andrew and Issacs (1995 อ้างถึงใน Niki Fardouly, 1998) ได้นิยามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามแนวทฤษฎี cognitive psychology ซึ่งเรียกว่าการสอนแบบสรรค์สร้างความรู้ (constructivist) เพื่อการสอนและการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นทั้งกระบวนการส่วนบุคคลและกระบวนการทางสังคม
 2. ผู้เรียนตัดสินใจเองว่าต้องการที่จะเรียนรู้อะไรโดยการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้เฉพาะตน
 3. ผู้เรียนสร้างความรู้ที่มีความหมายต่อตัวผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากกิจกรรมของตนเอง และการแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่น
 4. ยุทธวิธีการเรียนรู้ประกอบด้วย การค้นคว้าจากห้องสมุด การเรียนรู้ด้วยโจทย์ปัญหาและกรณี ตัวอย่าง การทำกรบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมาย และโครงการ การทำงานเป็นกลุ่ม การอภิปราย และการปฏิบัติจริง
 5. การสอนในชั้นเรียนที่เป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ที่แท้จริงนั้นเกิดขึ้นภายนอกห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่
 6. ห้องเรียนไม่จำเป็นต้องมีแบบแผน กิจกรรมมีแบบเฉพาะบุคคล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และไม่จำเป็นต้องมีการเช็คชื่อเข้าชั้นเรียน
 7. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในวิชานั้น ๆ และเปลี่ยนข้อมูลใหม่ที่ได้รับให้เป็นความเข้าใจส่วนบุคคลและเชื่อมโยงกับความรู้เดิมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ต้องการสนับสนุนวิธีการสรรค์สร้างความรู้เพื่อการสอนและการเรียนรู้ Sovice และ Hughes(1994 อ้างถึงใน North Central Regional Educational Laboratory, 2001) ได้เขียนเกี่ยวกับกระบวนการที่ใช้ในการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับผู้เรียนไว้ดังนี้
1. ระบุปัญหาที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน
 2. เชื่อมโยงปัญหากับบริบทของโลกของผู้เรียนซึ่งจะเป็นการแสดงถึงโอกาสตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน
 3. จัดมวลงเนื้อหาให้ครอบคลุมปัญหาโดยไม่มีข้อบังคับ
 4. ให้ผู้เรียนรับผิดชอบเกี่ยวกับการระบุประสบการณ์การเรียนรู้ และการวางแผนในการแก้ปัญหา
 5. สนับสนุนการร่วมมือรวมพลังโดยการสร้างทีมการเรียนรู้
 6. คาดหวังนักเรียนทุกคนเกี่ยวกับการแสดงผลของการเรียนรู้ด้วยผลงานหรือการปฏิบัติงาน
- วัฒน์นพร ระงับทุกข์ (2542) เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ 3 รูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีระดับ บทบาทของครูและผู้เรียนมากน้อยต่างกันไป ดังนี้

รูปแบบที่ 1 Student-centered Class การจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ครูมีหน้าที่เตรียมเนื้อหา วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อทั้งหมด ซึ่งผู้เรียนจะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียน โดยมีครูคอยดูแลกำกับให้คำปรึกษา กิจกรรมในรูปแบบนี้ส่วนมากเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือจับคู่

รูปแบบที่ 2 Learner-based Teaching การจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ครูจะคอยกระตุ้นหรือมอบหมายให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลเรื่องที่จะเรียนเอง หรือจัดทำสื่อการเรียนรู้เอง โดยใช้ประสบการณ์ ความรู้ความชำนาญของผู้เรียนเป็นฐาน

รูปแบบที่ 3 Learner Independence หรือ Self-directed Learning การจัดการเรียนรู้ รูปแบบนี้ผู้เรียนจะเป็นอิสระจากชั้นเรียน สามารถศึกษาค้นคว้าจากสื่อที่จัดไว้ในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง แล้วเลือกทำงานหรือฝึกปฏิบัติตามความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของตน โดยอาจศึกษาตามลำพังหรือจับคู่ศึกษากับเพื่อน

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางยังมีอีกหลายรูปแบบ อาทิ การสอนแบบซิปปา (CIPPA model) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูล และสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง ตลอดทั้งฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน (ทิตินา แซมมณี, 2543) การสอนแบบโครงการที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง ในลักษณะของการศึกษา สสำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้นโดยมีครูคอยเป็นผู้กระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด (กรมวิชาการ, 2544) การสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ และเป็นประสบการณ์ตรงที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ในหลายๆวิชาเข้าด้วยกัน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหาและกระบวนการแสวงหาความรู้ที่เชื่อมโยงทั้ง หลักสูตรและวิธีสอน ตลอดจนแนวคิดของผู้เรียนเพื่อให้เกิดความรู้แบบองค์รวม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน (กรมวิชาการ, 2544) การสอนโดยใช้เส้นเล่าเรื่อง (storyline) เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเรื่องราวในชีวิตจริง การสอนแบบนี้จะเป็นการสมมติเรื่องราวหรือสถานการณ์ขึ้นให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะเรียน โดยให้ผู้เรียนใช้ประสบการณ์ ใช้ความรู้มาแก้ปัญหา เป็นการสอนให้ผู้เรียนแก้ปัญหาจากสถานการณ์สมมติไปสู่การแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง และสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ปัญหา และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (Lipka, 1997; อรทัย มูลคำ และคณะ, 2542) และการสอนแบบสร้างโครงสร้างความรู้หรือแผนผังความคิด (graphic organizer) เป็นการฝึกให้ผู้เรียน รวบรวมความคิดหรือข้อมูลสำคัญ ๆ มาสร้างเป็นภาพที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ แสดงให้เห็นโครงสร้างของความรู้ ความคิด กระบวนการคิดหรือเนื้อหาสาระนั้น ๆ โดยใช้รูปภาพหรือสัญลักษณ์เป็นสื่อ (ทิตินา แซมมณี, 2543; กรมวิชาการ, 2544)

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ได้นำเสนอมาข้างต้นจะเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้โดยผู้เรียนสามารถแสดงออกซึ่งความคิด การพูด การกระทำ มีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน และสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนการสอนจะเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของเด็ก โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่ว่าครูจะเลือกรูปแบบการเรียนรู้แบบใดสิ่งหนึ่งที่ครูลืมไม่ได้คือ ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

องค์ประกอบสำคัญของการนำรูปแบบการสอนไปใช้ คือ วิธีสอน เนื่องจากในการจัดการเรียนรู้ต้องอาศัยวิธีสอนเป็นตัวดำเนินกิจกรรมให้เชื่อมโยงต่อเนื่องเป็นรูปแบบการสอน และยังสามารถใช้วิธีสอนได้ หลากหลายในรูปแบบการสอนหนึ่ง ๆ ซึ่งสอดคล้องตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่การจัดการเรียนรู้เน้นความหลากหลายของวิธีสอน

ในการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้วิจัยได้นำประเด็นเกี่ยวกับการรู้จัก การใช้รูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และความหลากหลายของวิธีสอนมาศึกษาเพื่อจะได้ทราบว่าในขณะนี้ครูรู้จักรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเหล่านี้หรือไม่ และเมื่อรู้จักแล้วได้นำไปใช้หรือไม่ อีกทั้งในการจัดการเรียนรู้นั้นครูได้ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายหรือไม่ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถสะท้อนถึงพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อีกทางหนึ่ง

การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน (กรมวิชาการ, 2543) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ในขั้นนี้จะเป็นการสำรวจความต้องการความสนใจของผู้เรียน สำรวจพื้นฐานความรู้เดิมและบทวนความรู้เดิมให้แก่ผู้เรียน แล้วจึงทำการนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงในสิ่งที่ต้องเรียนรู้ ในการนำเข้าสู่บทเรียนนี้ครูควรใช้ประเด็นคำถามสถานการณ์หรือกิจกรรมกระตุ้น หรือท้าทายให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย

ขั้นที่ 2 ขั้นสอนหรือขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในขั้นนี้ประกอบด้วยกิจกรรมที่เน้นบทบาทครู และกิจกรรมที่เน้นบทบาทผู้เรียน กิจกรรมที่เน้นบทบาทผู้เรียนก็จะเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งที่เป็นกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่ม ครูเป็นบุคคลสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตโดยใช้สื่อที่หลากหลาย และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเสนอกิจกรรมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน สรุปความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนมี ปฏิสัมพันธ์ทั้งสมาชิกภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ในขั้นนี้ครูและผู้เรียนจะร่วมกันอภิปรายผลที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนรู้ มีการสนทนา ชักถาม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ในขั้นนี้จะเป็นการประเมินผลสำเร็จของการจัดกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังจากการประเมิน ซึ่งในการประเมินผลสามารถประเมินได้ทุกระยะทั้งระหว่างการเรียนรู้การสอนและประเมินสรุปรวม

การดำเนินการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนเหล่านี้ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง เวลาที่ใช้ในการจัด กิจกรรมจะขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรม และมวลความรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ครั้งนั้น ทั้งนี้การจัดสรรเวลาในกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่เน้นบทบาทของ ผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อควรคำนึงถึงในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ได้กล่าวถึงข้อควรคำนึงถึงในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. **สมองของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด** โดยธรรมชาติแล้วสมองมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิดและมีความต้องการที่จะเรียนรู้ มนุษย์จะสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้โดยอาศัยสมองและระบบประสาทสัมผัสซึ่งเป็นพื้นฐานของการรับรู้ การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องสนใจและให้ ผู้เรียนได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (Head) จิตใจ (Heart) มือ (Hand) และ สุขภาพ (Health)

2. **ความหลากหลายของสติปัญญา** เด็กแต่ละคนจะมีความรู้ความสามารถ หรือความเก่งแตกต่างกัน เด็กแต่ละคนจะมีรูปแบบการพัฒนาของตนเอง สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาเสริมสร้างความสามารถให้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด โอเวอร์ต การ์ดเนอร์ (อ้างถึงใน คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญา พบว่าคนเรามีความสามารถที่หลากหลาย และเขาได้จำแนกความสามารถคนไว้ 10 ประการ คือ ด้านภาษา ดนตรี ตรรกและคณิตศาสตร์ การ เคลื่อนไหว ศิลปะ/มิติสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารด้านความรู้สึก/ความลึกซึ้งภายในจิตใจ ด้านความเข้าใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตวิญญาณ และด้านจิตนิยม จากการศึกษาดังกล่าว และความแตกต่างระหว่างบุคคลในเด็กแต่ละคน การจัดกระบวนการเรียนรู้จึงควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมศักยภาพ ความเก่ง/ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตาม ศักยภาพของแต่ละบุคคล

3. **การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง** สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการศึกษารวบรวมแนวคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้ และเสนอแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ดังนี้ (1) จัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามความสามารถทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์และ

ทักษะต่างๆ (2) ลดการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาลง ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกันใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริงที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้ความจริงในตนเองและความจริงในสิ่งแวดล้อมจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (3) กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เตรียมการจัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา วางแนวกิจกรรม และประเมินผล

ตอนที่ 2 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนนั้น ทฤษฎีการเรียนรู้จะเป็นแนวคิดพื้นฐานสำคัญของการนำไปสู่การปฏิบัติ มีทฤษฎีการเรียนรู้สำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า สิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง การแสดงพฤติกรรมจะมีความถี่มากขึ้นหากได้รับการเสริมแรง ผู้เรียนมีบทบาทคอยรับสิ่งเร้า และมีปฏิสัมพันธ์ ส่วนผู้สอนมีบทบาทในการควบคุม กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่คาดหวังด้วยการให้รางวัล หรือการลงโทษ

2. ทฤษฎีพุทธินิยม (Cognitivism)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสได้เรียนตามความต้องการและความสนใจของตนจะเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับตัวของพวกเขาเองมากกว่าการเรียนที่ครูหรือผู้อื่นบอกให้ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ สนใจ เกี่ยวกับการคิดและการรับรู้ของคน พวกเขาเห็นว่าคนทุกคนมีธรรมชาติภายในที่ไม่รู้ ใครรู้ ใครเรียนเพื่อก่อให้เกิดสภาพที่สมดุล นักจิตวิทยาคนสำคัญในกลุ่มนี้คือ Jerome S. Bruner ซึ่งให้ความสนใจกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Discovery โดยนำลักษณะธรรมชาติของคนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ถ้าครูช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นโครงสร้างของสิ่งที่เรียนจะช่วยให้จำสิ่งที่เรียนได้ดี สามารถทำความเข้าใจกับ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อีกมากมาย และเป็นการเตรียมตัวสำหรับการทำความเข้าใจกับสิ่งที่ซับซ้อน ผู้สอนควรมีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบและแก้ปัญหา โดยการหยิบยกปัญหาให้นักเรียนค้นหาคำตอบซึ่งอาจเป็นการค้นคว้าตามลำพัง หรือการอภิปรายกลุ่ม การใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนแก้ปัญหา นั้น ผู้เรียนไม่เพียงแต่จะได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะในการแก้ปัญหาเท่านั้น แต่จะเป็นการช่วยให้พวกเขาเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนในการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้เขากลายเป็นนัก แก้ปัญหาต่อไปในอนาคต

3. ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanism)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับความดีที่ติดตัวมาแต่กำเนิด มีอิสระที่จะนำตนเองและพึ่งตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ที่จะทำประโยชน์ต่อสังคม มีอิสระในการเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะไม่ทำให้ผู้ใดเดือดร้อน ในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้ควรให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในด้านความรู้ อารมณ์ความรู้สึก และทักษะ ไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งหมายความว่า ครูควรฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล มีความชื่นชมและเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน และให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4. ทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism)

ทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ มีความเชื่อว่า ความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้งอกงามขึ้นไปได้เรื่อย ๆ โดยอาศัยกระบวนการพัฒนาโครงสร้างความรู้ภายในของบุคคล และการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว (Henderson, 1996 อ้างถึงใน ทิศนา แหมมณี, 2542) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากภายในของผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ของสิ่งที่พบเห็นกับความรู้เดิมที่มีอยู่ พยายามจะนำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ตนเห็นมาสร้างเป็นโครงสร้างทางปัญญา ซึ่งประกอบด้วยความหมายหรือความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่แต่ละบุคคลมีประสบการณ์ องค์ประกอบสำคัญของทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ประกอบด้วย

- 1) ความรู้เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยตัวผู้เรียน ผู้เรียนจะพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและสภาพการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง มากกว่าการส่งผ่านหรือการถ่ายทอดจากผู้สอน (Driscoll, 1994; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543)
- 2) การเรียนรู้ใหม่สร้างบนฐานการเรียนรู้ที่ผ่านมา ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้โดยอาศัย ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน (Driscoll, 1994; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543)
- 3) ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจะมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ตามแนวคิด constructivism นั้นยอมรับทั้งข้อมูลที่มีอยู่เดิม และข้อมูลใหม่ที่เกิดขึ้น (Anderson, 1990 อ้างถึงใน Driscoll, 1994; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543)
- 4) การได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจกับแนวคิดต่าง ๆ และทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินความเข้าใจของ ตนเอง (Lunenburg, 1998; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543)

แนวคิดทฤษฎีนี้ได้ถูกนำมาเป็นแนวคิดหลักของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บทบาทของครูผู้สอนตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้นี้ ผู้สอน คือ ผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ มอบอำนาจในการสร้างความเข้าใจในเนื้อหาด้วยตนเองให้กับผู้เรียน ทั้งนี้บทบาทในการเป็นผู้อำนวยการความสะดวกของผู้สอน Brooks และ Brooks (1995 อ้างถึงใน Lunenburg, 1998) ได้เสนอไว้คือ

- 1) ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ให้กำลังใจและยอมรับความเป็นอิสระและความคิดริเริ่มของผู้เรียน
- 2) ผู้สอนควรใช้ข้อมูลตามธรรมชาติ และแหล่งข้อมูลที่แท้จริง
- 3) ผู้สอนควรใช้คำพูดที่ทำให้เกิดความคิด เช่น ให้จำแนก วิเคราะห์ ทำนาย สร้างสรรค์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาต่าง ๆ
- 4) ผู้สอนยินยอมให้ผู้เรียนเป็นผู้นำเข้าสู่บทเรียน เปลี่ยนกลยุทธ์ในการสอนและการ เปลี่ยนแปลงเนื้อหา ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ความสนใจหรือความไม่สนใจในบทเรียนของ ผู้เรียนจะส่งผลให้ประเด็นหลักหรือเนื้อหาตามหลักสูตรจะถูกตัดออกไป แต่หมายความว่า ผู้สอนจะนำสิ่งที่ได้จากผู้เรียนในขณะนั้นมาใช้ในการเรียน
- 5) ผู้สอนจะต้องพยายามทำความเข้าใจในทัศนคติของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความเข้าใจ ก่อนที่จะเริ่มมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแสดงความเข้าใจของผู้สอน ออกมา สภาพการณ์ที่ผู้สอนแสดงความเข้าใจของตนออกมาก่อนการถามความเข้าใจของ ผู้เรียนจะเป็นการจำกัดความคิดของผู้เรียน ผู้เรียนจะยุติการคิดเพื่อรอคำแนะนำ หรือรอคำตอบที่ถูกต้องจากผู้สอน
- 6) ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสนทนาทั้งกับผู้สอนและผู้อื่น แนวทางหนึ่งที่จะเปลี่ยนแปลง หรือเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดความเข้าใจมากขึ้น คือการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการอภิปราย การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสในการเสนอความคิดของตนเอง ได้รับฟังและได้สะท้อนความคิดของผู้อื่นถือเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างความเข้าใจใหม่ หรือสะท้อนความเข้าใจเดิมที่ตนมีอยู่
- 7) ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ถามคำถาม กระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถใช้คำถามที่ซับซ้อนและใช้คำถามปลายเปิดได้ ถือว่าเป็นการทำทนายให้ผู้เรียนได้เสาะแสวงหาไปถึงประเด็นที่ ลึกซึ้งกว้างไกล เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปความเข้าใจของตนเอง

- 8) ผู้สอนควรเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนมีการตอบสนอง เมื่อผู้เรียนได้มีการเริ่มต้นในการตอบสนองและมีการตอบสนองบ่อยขึ้น ผู้เรียนก็จะได้มีโอกาสตรวจสอบและประเมินความเข้าใจและความผิดพลาดของตนเอง เป็นกระบวนการที่นำผู้เรียนไปสู่การสร้างความเข้าใจในประเด็นปัญหา และความคิดของตนเอง
- 9) ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีการโต้แย้งหรือปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งขึ้น และกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายโต้แย้ง จะส่งผลให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางปัญญา
- 10) ผู้สอนจะต้องให้เวลาหลังจากได้ถามคำถาม เพราะผู้เรียนมีความแตกต่างกัน การที่ผู้สอนต้องการคำตอบทันที อาจเป็นการบีบบังคับผู้เรียนจนกลายเป็นการยับยั้งความคิดของ ผู้เรียน
- 11) ผู้สอนควรจัดเตรียมกิจกรรมสำหรับชั้นเรียน และจัดเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างรูปแบบ ความสัมพันธ์ระหว่างแนวความคิดต่าง ๆ ด้วยตนเอง
- 12) ผู้สอนควรเอาใจใส่ธรรมชาติความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ของไทยได้วางแนวคิดพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ 5 ประการ ประกอบด้วย (1) แก่นแท้ของการเรียนการสอนคือการเรียนรู้ของผู้เรียน (2) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกแห่งทุกเวลาต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิต (3) ศรัทธาเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดของการเรียนรู้ (4) ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีด้วยการสัมผัส และสัมพันธ์ และ (5) สารที่สมมูลเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ คือ ความคิด ความสามารถและความดี จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว จึงได้มีการรวบรวมแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทั้งที่เป็นของไทยและสากลนำมา จัดสาระและกระบวนการ กลายมาเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎี ประกอบด้วย 1) ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข 2) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 3) ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด 4) ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัย: การฝึกฝน กาย วาจา ใจ และ 5) ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ: ศิลปะ ดนตรี กีฬา (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543) ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ทั้ง 5 ทฤษฎีนี้เป็นที่มาของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รายละเอียดของทั้ง 5 ทฤษฎีมีดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุขประกอบด้วยทฤษฎีและแนวคิด (กิตติยวดี บุญซื่อ และคณะ, 2540) ดังนี้

1.1 **ทฤษฎีการสร้างความรักและศรัทธา** การสร้างศรัทธาต่อการเรียนเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะจะช่วยให้นักเรียนเกิดความรักความสนใจต่อบทเรียน ต่อครูและผู้ร่วมเรียน การสร้างศรัทธาจะเกิดขึ้นได้หากมีองค์ประกอบต่อไปนี้คือ (1) การเรียนบนฐานแห่งความรัก ซึ่งได้แก่ การสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ครูต้อง เข้าใจวิชาที่ตนจะสอน เข้าใจนักเรียน เข้าใจตนเอง และเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ (2) บทเรียนที่สนุก และเพลิดเพลินจะเป็นสิ่งจูงใจให้เด็กเกิดความรู้สึกดีหรือรันท สนใจใฝ่รู้ ติดตามและอยากรู้อยากเห็นความรู้ต่อไปอย่างไม่รู้จบ (3) การส่งเสริมความสนใจและสร้างความผูกพัน ครูมีบทบาทสำคัญมากในการจูงใจให้เด็กรักการเรียน หากครูทุกคนรู้วิธีผูกใจเด็ก ความเบื่อหน่าย ความเกียจคร้านต่อการเรียนก็จะหมดไป

1.2 **ทฤษฎีการเห็นคุณค่าการเรียนรู้** การเรียนของเด็กจะประสบความสำเร็จเมื่อเขาเห็นคุณค่าของการเรียน รู้ว่าเรียนรู้ไปทำไม เรียนไปเพื่ออะไร เรียนแล้วได้อะไร เรียนแล้วจะเป็นอะไร และเรียนแล้วจะเป็นอย่างไร ซึ่งแนวคิดและแนวดำเนินการของทฤษฎีการเห็นคุณค่าการเรียนรู้มีดังนี้ (1) การเรียนที่มี ความหมาย ประกอบด้วย บทเรียนที่เหมาะสมกับวัย และความสนใจ เนื้อหาที่กระชับ กระจำ และง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีตัวอย่างชัดเจน เข้าใจคิดและติดตาม และมีคำอธิบายที่ไม่คลุมเครือ (2) เด็กเปรียบเสมือนเมล็ดพันธุ์ที่รอการเจริญเติบโต ซึ่งซ่อนไว้ด้วยความสามารถพิเศษเฉพาะตัว จุดอ่อนที่ต้องการความช่วยเหลือ ความสนใจและความถนัด ความคิดและจิตใจ ความชอบและความต้องการ (3) เด็กจะเกิดความรักและเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนเมื่อบทเรียนนั้นสัมพันธ์กับสิ่งที่เด็กเคยรู้มาก่อน เด็กสามารถ

นำไปใช้ได้ เนื้อหาวิชามีความหมายที่เป็นรูปธรรมในจินตนาการของเด็ก เด็กได้ประสบความสำเร็จและมีผลงานเป็นที่ยอมรับ อีกทั้งครูผู้สอนมีเมตตาตามีความเป็นกันเอง และให้โอกาสเขา

1.3 ทฤษฎีเปิดประตูสู่ธรรมชาติ การเรียนรู้ของเด็กมีได้ทุกที่ทั้งในห้องและนอกห้องเรียนซึ่งทฤษฎีนี้มีแนวคิดและแนวดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) บทเรียนในห้องเรียนจะน่าสนใจเมื่อมีสภาพห้องเรียนที่ น่าเรียน ป้ายนิเทศที่สะดุดตาและเร้าความคิด สื่อการเรียนที่ตรงจุดประสงค์ กิจกรรมที่หลากหลาย และ นักเรียนได้สัมผัสและเรียนรู้ด้วยตัวเอง (2) บทเรียนนอกห้องเรียนจะมาช่วยเสริมการเรียนเพราะได้เปลี่ยนบรรยากาศการเรียนเด็กได้สัมผัสของจริงไม่ใช่แต่ในหนังสือหรือภาพ ได้สังเกตและเปรียบเทียบสิ่งที่พบเห็น และได้ข้อคิดที่แตกต่างออกไปจากการเรียนในห้องเรียน (3) การนำธรรมชาติมาเป็นบทเรียนอาจทำได้โดยการจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ การจัดห้องเรียนกลางแจ้ง ใต้ร่มไม้ ริมน้ำ ฯลฯ การเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องมาสนทนากับนักเรียนการจัดโครงการเยี่ยมวิทยากร และการจัดโครงการปลูกต้นไม้ทั้งใน นอกโรงเรียน และบริเวณพล (4) เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมโดยการให้คนในท้องถิ่นร่วมรับรู้กิจกรรมของโรงเรียน ส่งเสริมกิจกรรมที่สัมพันธ์กับชุมชน ร่วมมือกับชุมชนในการแก้ปัญหาเด็กและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.4 ทฤษฎีมุ่งมาดและมั่นคง การรู้จักตัวเอง รู้จุดดีและจุดด้อยของตน ยอมรับสภาวะแห่งตน ไม่ดูถูกตนเอง ไม่โทษคนรอบข้าง ใจกว้าง และพร้อมจะปรับปรุงและแก้ไข รู้จักรับอารมณ์ มั่นใจและตั้งใจจริงย่อมจะนำความสำเร็จในชีวิตมาให้แก่ตน ซึ่งจะนำไปสู่ความภูมิใจ เห็นคุณค่าตัวเอง และไม่คิดว่าชีวิตของตัวเองเป็นสิ่งไร้ค่า แนวคิดและแนวดำเนินการของทฤษฎีมุ่งมาดและมั่นคงมี ดังต่อไปนี้ (1) การพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ซึ่งประกอบด้วย การมองเห็นตัวเองในส่วนตัวและส่วนด้อย กล้ายอมรับสภาพของตนเอง กล้ารับฟังคำวิจารณ์เกี่ยวกับตน มุ่งมั่นพัฒนาและปรับปรุง รู้จักควบคุมอารมณ์ในวาระต่าง ๆ และเห็นคุณค่าของตัวเอง (2) ความตั้งใจจริงจะเกิดขึ้นได้เมื่อรู้คุณค่าของสิ่งนั้น มีเป้าหมายที่ชัดเจน ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง และได้รับโอกาสเมื่อเกิดความผิดพลาด (3) การพัฒนาความเชื่อมั่น โดยการเปิดรับความรู้ใหม่ รู้จักแยกแยะหาเหตุผล ไตร่ตรองหาคำตอบ รู้จักเชื่อมโยงประสบการณ์ และตัดสินใจโดยมีหลักการ

1.5 ทฤษฎีดำรงรักษามิตร ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานมาจากการที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคมและมีสัญชาตญาณของการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่ไม่ชอบอยู่โดดเดี่ยว โรงเรียนจึงเป็นแหล่งที่เหมาะสมที่จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาตัวเอง ทฤษฎีนี้มีแนวคิดและแนวดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) การมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น ประกอบด้วย การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับความคิดและความสามารถของผู้อื่น เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น อ่อนโยนและอ่อนปรน และการรู้จักประมาณตน ไม่มุ่งมั่นเอาชนะ (2) การทำงานร่วมกันโดยไม่มีอคติ โดยการมองโลก ในแง่ดี อดทนและอดกลั้น ให้อภัย และให้โอกาส ยอมรับเหตุผลและความเปลี่ยนแปลง นึกถึงตัวเองทีหลัง มีเป้าหมายอันเดียวกันและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน (3) การสื่อความคิดและความรู้สึก โดยยึดหลักสุภาพและอ่อนโยน ใช้คำพูดเชิงสร้างสรรค์ จริงใจและให้เกียรติ ให้กำลังใจแก่กันและกัน และสามัคคีปรองดอง

1.6 ทฤษฎีชีวิตที่สมดุล การรักษาสสมดุลของชีวิต ก็คือการปรับตัวเองให้อยู่ในความพอเหมาะพอดี รู้ขีดจำกัด ความปรารถนาส่วนตน มีการประพฤติปฏิบัติที่ตรงไม่มากไม่น้อย มีความสำรวมไม่หลงตัวเอง และขณะเดียวกันก็ไม่ดูถูกตัวเอง

2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (สุมนทนา พรหมบุญ และคณะ, 2540) ประกอบด้วยสาระที่ว่าด้วยเรื่องการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยกระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้แบบสรรค์สร้างความรู้ และการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนให้ "รู้" นั้นเกิดขึ้นที่จิตใจ ดังนั้นการเรียนการสอนที่ไม่เข้าถึงจิตใจของผู้เรียนจึงไม่สามารถให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ไม่ว่าผู้สอนจะสอนดีเพียงใดก็ตาม หลักของการเรียนให้รู้จึงมีเพียง

ประการเดียวเท่านั้นคือ ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และที่ว่ามีส่วนร่วมก็คือจิตใจของเขาเข้าร่วม มิฉะนั้นจะไม่เกิดการเรียนรู้ได้เลย การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนี้เป็นมิติใหม่ของการเรียนการสอนที่เรียกว่า “การศึกษา 100%” ซึ่งก็หมายถึง การเรียนรู้เต็ม 100% ของเวลาของผู้เรียนโดยมีครูเป็นผู้จัดการให้เกิดการเรียนรู้ให้เต็มร้อยนั้น ศูนย์กลางของการเรียนรู้จึงอยู่ที่ผู้เรียนมิใช่ผู้สอน การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมก็คือการที่เด็กแต่ละคนมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมก็คือการที่เด็กเอาใจใส่ร่วมทำให้ตัวเขาเองเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ครูอยากจะให้รู้ไม่โดยทางตรงก็ทางอ้อม

2.2 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยกระบวนการกลุ่ม การดำรงอยู่เป็นกลุ่มเป็นวิถีชีวิตและเป็นไป ตามธรรมชาติของมนุษย์ กระบวนการกลุ่มจึงมีอิทธิพล และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ มีการศึกษาวิจัยในหัวข้อเกี่ยวกับวิธีการสอนโดยกระบวนการกลุ่มจำนวนมาก ทำให้ได้พบข้อสรุปหลายประการที่ยอมรับและสนับสนุนให้นำการสอนโดยกระบวนการกลุ่มมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ข้อค้นพบจากงานวิจัยต่างๆ ได้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่มทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีทัศนคติต่อวิชาที่เรียนสูงกว่า มีความสามารถและมีการพัฒนาทักษะทางวิชาการต่าง ๆ ได้สูงกว่าวิธีการสอนแบบปกติ รวมทั้งยังสามารถส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การรู้จักแก้ปัญหา และรู้จักแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ ปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ส่งเสริมบุคลิกภาพทางคุณธรรมและจริยธรรม ค่านิยม การเป็นผู้นำ ผู้ตาม รู้จักการวางแผนและมีความรับผิดชอบ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นการศึกษาจากประสบการณ์จริง โดยที่ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับคนอื่นอันทำให้การเรียนรู้ต่าง ๆ เต็มไปด้วยชีวิตชีวาเป็นผลให้ผู้เรียนซาบซึ้ง จดจำได้นาน ตลอดจนยังสามารถฝึกนิสัยให้สามารถเข้าสังคมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

2.3 การเรียนรู้แบบสรรค์สร้างความรู้ การสรรค์สร้างความรู้เป็นทั้งปรัชญาและทฤษฎีที่กล่าว เกี่ยวกับความรู้ที่ใช้อธิบายว่ามนุษย์เรียนรู้ได้อย่างไรและเรียนอะไรบ้าง ซึ่งกลุ่มนักคิดเกี่ยวกับการสรรค์สร้างความรู้มีความเชื่อเกี่ยวกับความรู้และมนุษย์ดังนี้ (1) ความเชื่อเกี่ยวกับความรู้เชื่อว่า ความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่นึกเห็นและอาจผิดพลาดได้ ความรู้เจริญงอกงามด้วยการเปิดโอกาสให้ทำต่อไปความเข้าใจจะยิ่งลุ่มลึก และทวีความแข็งแกร่ง (2) ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ เชื่อว่า มนุษย์ไม่ชอบสิ่งที่ไร้ระเบียบหรือยุ่งเหยิง มนุษย์มีโครงสร้างความรู้ภายในที่แน่นให้รับรู้ เข้าใจและแสดงออก

การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการสรรค์สร้างความรู้ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้เดิม และมีความ เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับสถานการณ์หรือบริบทที่เกิดขึ้น การสอนเป็นการอำนวยความสะดวกให้นักเรียนสรรค์สร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นโดยตัวนักเรียนเอง ซึ่งการสรรค์สร้างความรู้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1) การสรรค์สร้างความรู้เชิงความคิด และ 2) การสรรค์สร้างความรู้เชิงสังคม-วัฒนธรรม

2.4 การเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจ การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจเป็นวิธีการเรียนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการให้กำลังใจแก่กันและกัน สมาชิกแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองพร้อม กับการดูแลเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของทุกคน

การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจมีหลักการบางประการที่คล้ายคลึงกับการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มแต่แตกต่างกันในรายละเอียด เช่น โดยหลักการนักเรียนทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เหมือนกัน แต่สมาชิกกลุ่มย่อยของการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจจะต้องประกอบด้วย ผู้เรียนที่คุณลักษณะแตกต่างกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้นำศักยภาพของตนมาเสริมสร้างความสำเร็จของกลุ่มเพื่อให้ ผู้เรียนได้มีโอกาสช่วยเหลือกัน สมาชิกของกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวก จะต้องไว้วางใจกัน ยอมรับในบทบาทและผลงานของเพื่อน กิจกรรมในชั้นเตรียม ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนทักษะทางสังคมเพื่อการทำงานกลุ่ม

3. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด

การสอนกระบวนการคิด หรือการสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นยังเป็นเรื่องที่มีความคลุมเครืออยู่มาก เนื่องจากกระบวนการคิดนั้นไม่ได้มีลักษณะเป็นเนื้อหาที่ครูจะสามารถเห็นได้ง่าย และสามารถนำไปสอนได้ง่าย การคิดมีลักษณะเป็นกระบวนการดังนั้นการสอนจึงต้องเป็นการสอนกระบวนการ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นความ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนกระบวนการคิดจะต้องมีความเข้าใจถึงลักษณะของกระบวนการเกิดของกระบวนการคิด

ทิสนา แชมมณี และคณะ (2540) ได้จัดมิติของการคิดเพื่อใช้เป็นกรอบความคิดในการพัฒนาความสามารถทางการคิดของเด็กและเยาวชน ไว้ 6 ด้าน ได้แก่ (1) มิติด้านข้อมูลหรือเนื้อหาที่ใช้คิด (2) มิติด้านคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิด (3) มิติด้านทักษะการคิด (4) มิติด้านลักษณะการคิด (5) มิติด้านกระบวนการคิด และ (6) มิติด้านการควบคุมและประเมินการคิดของตน ซึ่งในการคิดใด ๆ หากบุคคลมีคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิดก็นับเป็นพื้นฐานและการเริ่มต้นที่ดี การคิดของบุคคลนั้นจะต้องอาศัยทักษะการคิดจำนวนมากเป็นแกนสำคัญ และทักษะการคิดเหล่านั้นจะสามารถไปช่วยพัฒนากระบวนการคิดแบบ ต่าง ๆ ที่จำเป็น อาทิเช่น การคิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดยืดหยุ่น คิดละเอียด คิดชัดเจน การคิดถูกทาง คิดกว้าง คิดไกล คิดลึกซึ้ง คิดอย่างมีเหตุผล และคิดแหวกแนว ซึ่งทักษะและลักษณะการคิดดังกล่าวจะไปช่วยพัฒนากระบวนการคิดต่าง ๆ ซึ่งวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ กระบวนการวิจัย เป็นต้น กลไกของการพัฒนาการคิดจึงควรเริ่มต้นที่การกระตุ้นให้บุคคลได้คิดโดยการพัฒนาทักษะการคิด หากสามารถพัฒนาทักษะการคิดของบุคคลได้ ก็เท่ากับเป็นการเริ่มหมุนแกน ของวงล้อทางปัญญา เมื่อแกนหมุนส่วนอื่นก็จะมีอาการเคลื่อนไหวตามไปด้วย การพัฒนาทักษะลักษณะการคิด และกระบวนการคิด จึงเปรียบการคิดเสมือน การทำให้วงล้อทางความคิดหรือทางปัญญานี้เกิดการเคลื่อนไหว หากสามารถกระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนไหวได้มาก วงล้อทางความคิดก็ย่อมทำงานได้อย่างรวดเร็วและมี ประสิทธิภาพ

4. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัย: การฝึกฝน กาย วาจา ใจ (อ่ำไพ สุจริตกุล และคณะ, 2540)

เป้าหมายแห่งการพัฒนาสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์ คือการสร้างสมดุลระหว่างความมั่งคั่งทางวัตถุ ความเจริญของทางจิตใจ และความอาทรต่อธรรมชาติ นี่คือนโยบายของการพัฒนาเพื่อให้ สอดคล้องกับบริบทของสังคมใหม่ จำเป็นที่เราต้องกำหนดลักษณะนิสัยที่พร้อมและเอื้อต่อการไปสู่เป้าหมายดังกล่าวให้ครอบคลุมคุณธรรม และจริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญคือ (1) การมีมารยาทและวิถีแห่งการปฏิบัติตนทางกาย วาจา ใจขั้นพื้นฐาน (2) ความมีสติสัมปชัญญะเพื่อการครองตนไม่ถลำไปสู่ความชั่ว (3) ความมี คุณธรรมที่สำคัญได้แก่ ความมีวินัย รู้ค่าแห่งการมีระเบียบ ความกล้าหาญ กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง ความกตัญญูรู้คุณบรรพชน รู้คุณคน รู้คุณธรรมชาติ ความมีเมตตา รู้จักให้อภัยและเป็นสุขกับการให้ ความอดทน สู้งาน มีความมุ่งมั่นใฝ่ความสำเร็จ ความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ความสามัคคี ประณีประนอม รักสันติ ความ ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อสังคม ความขยันหมั่นเพียร ไม่หวังแต่จะหาทางลัดในชีวิตการทำงาน ความเป็นตัวของตัวเอง มั่นใจในตนเอง และรู้จักพึ่งตนเอง ความสันโดษรู้จักพอ ไม่ดิ้นรนแสวงหาจนลืมนิสัยความเป็นมนุษย์ ความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เป็นคนวางก้าม ชอบมีและใช้อ่านาจ

การสร้างนิสัยตามแนวทางนี้จำเป็นต้องมีการปฏิรูปวิธีการไปมาก การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เช่นที่ว่านี้ไม่ใช่การปลูกฝังด้วยวิธีครูเป็นผู้บรรยายอีกต่อไป แต่จะต้องได้มาด้วยวิธีการสอนใหม่ ๆ เช่น 1) เทคนิคการฝึกสติ และสมาธิแบบใหม่ ๆ ที่เข้าถึงหรือตรงกับความสนใจของเด็ก 2) การเรียนรู้ด้วยการเล่น การใช้เกม ละคร และกิจกรรมสนุก ๆ ที่แฝงสาระและแง่คิดทางคุณธรรมจริยธรรม 3) การเรียนรู้จากชีวิตจริงด้วยกิจกรรมชุมชน เช่น การไต่สวนในหัวข้อเรื่อง พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ เป็นต้น 4) การแนะนำด้วยครูทุกคน มิใช่ปล่อยให้มันเป็นหน้าที่ของครูแนะแนวแต่เพียงผู้เดียว ครูทุกคนต้องดูแลเอาใจใส่ช่วยแนะแนวทางชีวิตที่ดีให้เด็กทุกคน 5) การประเมินผลอย่างต่อเนื่องด้วยการเอาใจใส่เด็กเป็นรายบุคคล การพัฒนา "สมุดรายนามลักษณะนิสัย" ที่ช่วยให้ครูจับรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กและ

สามารถร่วมมือกับ ผู้ปกครองในการป้องกันแก้ไขปัญหาลักษณะนิสัยของเด็กแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและทันเวลา

5. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ: ศิลป ดนตรี กีฬา (สุกรี เจริญสุข และคณะ., 2540)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตจำเป็นต้องพัฒนาด้านสุนทรียภาพ เมื่อพูดถึงสุนทรียภาพ แล้วจะหมายถึงรวมถึงดนตรี ศิลป และกีฬา ในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพนั้นจะประกอบด้วยหลักการ 3 ส่วนด้วยกัน คือ 1. หลักความเหมือน 2. หลักความแตกต่าง และ 3. หลักความเป็นฉัน

1) **หลักความเหมือน** ความเหมือนเปรียบเสมือนแม่แบบเป็นแบบอย่างให้เด็กเรียนรู้ หลักความเหมือนประกอบด้วย การเลียนแบบ และการทำซ้ำ ซึ่งการเลียนแบบเป็นกระบวนการที่เด็กได้ยิน ได้เห็น และได้สัมผัสแล้วอาศัยการเลียนแบบเพื่อที่จะลอกเลียนให้เหมือนแบบ ส่วนการทำซ้ำนั้นเป็นการย้ำทักษะเพื่อให้เกิดความแม่นยำ ชำนาญ สามารถควบคุม กำกับและจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกฝนถือเป็นการทำซ้ำเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในเรื่องที่เรียนรู้

2) **หลักความแตกต่าง** ความแตกต่างเป็นความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงจากความจำเจความรู้สึกเบื่อหน่ายในบรรยากาศ และสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ความต้องการสิ่งใหม่ ๆ เพื่อความมีชีวิตชีวา เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ และอย่างน้อยที่สุดก็เพื่อจะเปลี่ยนแปลงให้เกิดความแตกต่าง

3) **หลักความเป็นฉัน** ความเป็นฉันเป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรม การพัฒนาสุนทรียภาพควรตั้งอยู่บนรากเหง้าของวัฒนธรรม เด็กไทยทุกคนจะต้องอดความเป็นฉันหรืออดความเป็นไทย ความสมบูรณ์ ลงตัวของศิลปะและดนตรีจะต้องตั้งอยู่บนความเป็นฉัน และในความเป็นฉันนั้นก็คือรากเหง้าทางวัฒนธรรมของชุมชนนั่นเอง

หลักการทั้ง 3 หลักดังกล่าวเป็นหลักการร่วมในการพัฒนาสุนทรียภาพไม่ว่าจะเป็นดนตรี ศิลปะ หรือการกีฬา ในส่วนของความเหมือน ความแตกต่าง และความเป็นฉัน มีความจำเป็นที่จะต้องอยู่ด้วยกัน จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของความไพเราะของเสียงต้องอาศัยการเรียนรู้จากความเหมือนไปสู่ความแตกต่าง และจะต้องอยู่บนความเป็นฉันที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรม ศิลปะเป็นเรื่องของความงามต้องอาศัยการเลียนแบบเพื่อเรียนรู้มาตรฐานของความงาม แล้วนำไปสู่ความเป็นตัวของตัวเอง การเห็นต้องเห็นในสิ่งที่ดี และกีฬาเป็นศิลปะของการเคลื่อนไหว อาศัยการเห็นและการสัมผัสอย่างเข้มข้น

ตอนที่ 3 ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

Egan and Gibb (1997) เสนอแนะว่า การเรียนรู้จะต้องมุ่งไปดูว่า ผู้เรียนต้องการที่จะเรียนรู้อะไร และการเรียนการสอนจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง Egan and Gibb ระบุถึงตัวแปรที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้มีประสิทธิภาพและมีความหมายสำหรับผู้เรียนไว้ดังนี้

1. การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะต้องมีความชัดเจนและสามารถเข้าใจได้
2. การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะต้องตอบสนองวิถีทางที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้และติดต่อสื่อสารได้
3. การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางควรจะยอมรับความสนใจและแรงจูงใจของผู้เรียน
4. การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต้องการให้เคารพในธรรมชาติสังคมแห่งการเรียนรู้
5. การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะต้องเป็นที่ดึงดูดใจ
6. การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางควรจะเน้นที่ความต้องการของผู้เรียนเพื่อการย้อนกลับที่มีความหมายและคุ้มค่า

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยทำการสังเคราะห์ทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎี (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543) ภายหลังจากการสังเคราะห์ทฤษฎีดังกล่าวแล้ว ทำให้ได้ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งคณะทำงานได้แยกออกมาและจัดหมวดหมู่เป็น

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียน จำนวน 58 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้การสอนของครู จำนวน 52 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้ตัวบ่งชี้ดังกล่าวข้างต้นสามารถแยกเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นในกระบวนการเรียนการสอน คือ ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน (สกศ., ม.ป.ป.) (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข) หลังจากนั้นศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.) ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ทฤษฎี ผู้บริหารหน่วยงานและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง ครูดีเด่น ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา ให้ค่าน้ำหนัก (Weight) แต่ละตัวบ่งชี้ โดยกำหนดให้ ตัวบ่งชี้ที่ต้องทำให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 ตัวบ่งชี้ที่ควรทำให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 และตัวบ่งชี้ที่นำทำให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 และได้พิจารณาจัดกลุ่มบทบาทของนักเรียน บทบาทของครู ตามหลักและกระบวนการเรียนการสอนของโครงการประกันคุณภาพการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และการจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ด้าน การสอนของสมาคมการนิเทศและพัฒนาลักษณ์ธุรกิจ มลรัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา จากนั้นได้นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และจัดกลุ่มให้กระชับมากขึ้น ซึ่งผลการพัฒนาตามกรรมวิธีดังกล่าวทำให้ได้ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของนักเรียน 9 ตัวบ่งชี้และตัวบ่งชี้การสอนของครู 10 ตัวบ่งชี้ เพื่อให้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต่อไป (สกศ., มปป)

รายละเอียดของตัวบ่งชี้ภายหลังการพัฒนาเป็นดังนี้ (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543)

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียน 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
- ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
- ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและร่วมด้วยช่วยกัน
- ตัวบ่งชี้ที่ 6 ผู้เรียนได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ 7 ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข
- ตัวบ่งชี้ที่ 8 ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีวินัย และมีความรับผิดชอบในการทำงาน
- ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผู้เรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่ความรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การสอนของครู 10 ตัวบ่งชี้ ซึ่งได้จัดเรียงตาม ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนดำเนินการสอน และขั้นประเมินผล ได้แก่

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้าหัวใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
- ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
- ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก และคิดอย่างสร้างสรรค์
- ตัวบ่งชี้ที่ 5 ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ 6 ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของการเรียนรู้
- ตัวบ่งชี้ที่ 7 ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
- ตัวบ่งชี้ที่ 8 ครูให้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
- ตัวบ่งชี้ที่ 9 ครูฝึกฝนกิริยามารยาท และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
- ตัวบ่งชี้ที่ 10 ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของนักเรียน และตัวบ่งชี้การสอนของครูที่จำแนกไว้นี้แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนมีลักษณะที่ต่อเนื่องผสมกลมกลืนกันเกินกว่าที่จะแยกตาม ช่วงเวลาของการเรียนการสอนได้ตัวบ่งชี้หลายตัวอาจเกิดขึ้นได้ทั้งก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียน การสอน และหลังการเรียนการสอน

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางยังได้ถูกกำหนดไว้เป็นมาตรฐานหนึ่งใน มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สถานศึกษาทุกสถานศึกษาจะต้องได้รับการประเมิน ทั้งในรูปแบบของการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐานนี้ได้แก่ มาตรฐานที่ 18 ว่าด้วยเรื่อง จัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ดังนี้

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์คิดสร้างสรรค์
- ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของผู้เรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งทางด้านดนตรี ศิลปะ และการกีฬา
- ตัวบ่งชี้ที่ 7 ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน
- ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
- ตัวบ่งชี้ที่ 9 มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตน และมีความกระตือรือร้นในการเรียน

ตอนที่ 4 กรณีตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3.1 กรณีตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในประเทศไทย

ราตรี อินกัน (2544) ได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยยึดหลักดังต่อไปนี้ (1) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา (2) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งการเรียนรู้หลายแหล่งมิใช่เกิดจากแหล่งการเรียนรู้แหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว (3) การเรียนรู้ที่จะต้องเกิดจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง (4) การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ครูราตรี อินกันได้นำหลักการดังกล่าวข้างต้นมาสร้างรูปแบบการสอนของตนเอง โดยมีรูปแบบและขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นเตรียมการ ขั้นนี้จะเป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับตัวครูโดยตรง ประกอบด้วย 1) เตรียมตัวเอง ด้วยการอ่าน ค้นคว้า ทดลองปฏิบัติมาก ๆ หาประสบการณ์และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เนื่องจากครูมีบทบาทสำคัญในการให้บริการด้านความรู้และแหล่งการเรียนรู้ 2) เตรียมแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลในที่นี้หมายถึงรูปแบบของสื่อการเรียน ใบความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน และ 3) จัดทำแผนการสอน ซึ่งในการจัดทำแผนการสอนครูต้องเตรียมกิจกรรมการเรียน เตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ และเตรียมการวัดและประเมินผล

ขั้นดำเนินการ ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบด้วยตนเอง 2) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและกลุ่ม และ 3) เน้นกระบวนการควบคู่ไปกับผลงาน

ขั้นประเมินผล ในขั้นนี้จะมีการเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้พร้อมก่อนถึงขั้นตอนของการวัดและประเมินผลทุกครั้ง ทั้งนี้ในการวัดจะวัดให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยทำการวัดและประเมินตามสภาพจริง ซึ่งเน้นการวัดภาคปฏิบัติ และจากแฟ้มสะสมผลงาน ทั้งนี้นอกจากครูจะเป็นผู้วัดและประเมินแล้ว ผู้เรียนและเพื่อนจะเป็นบุคคลที่ร่วมวัดและประเมินด้วย

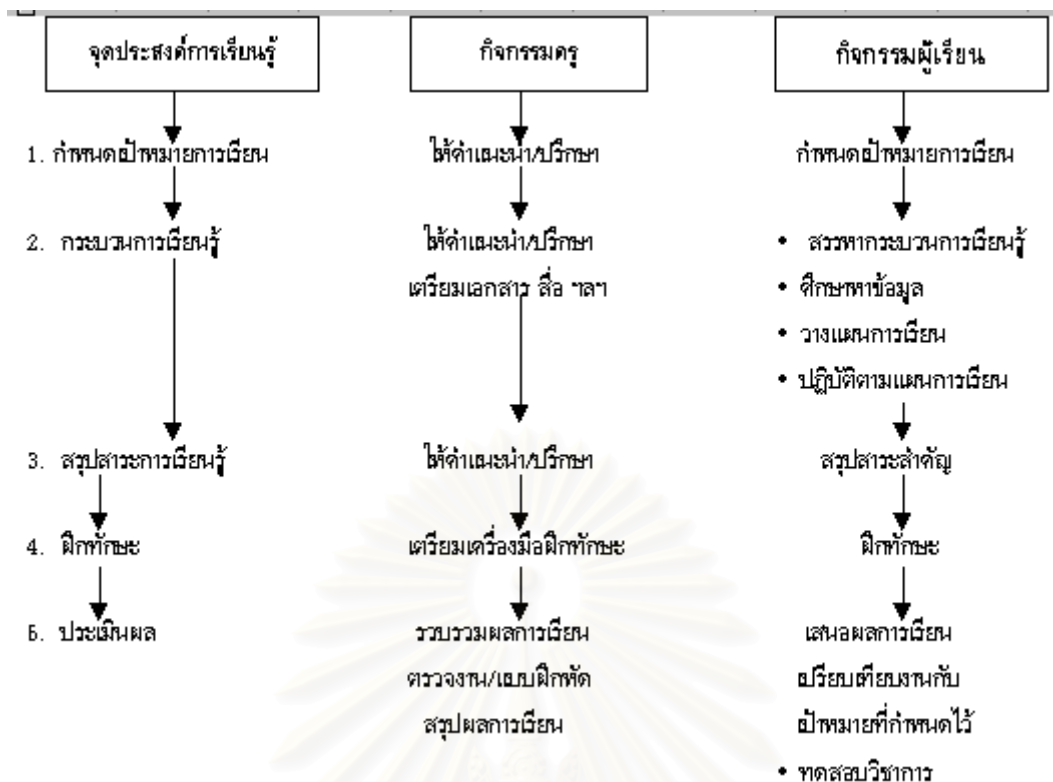
สมบัติ การจรรย์พงศ์ (2544) ได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่เรียกว่า การสอนแบบสรรค์สร้างความรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนว Constructivism โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับการ

เรียนรู้แบบร่วมมือ ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีดังนี้ (1) กำหนดปัญหาและสร้างสถานการณ์ให้นักเรียน (2) นักเรียนออกแบบวางแผน คิดแก้ปัญหาในกลุ่มพร้อมสรุปวิธีและผลการแก้ปัญหาให้นักเรียนในกลุ่ม (3) ให้นักเรียนสะท้อนความคิดของกลุ่มตนเองออกมาให้ฟัง (4) ปรับแนวคิดของนักเรียนที่หลากหลาย หรือไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยครูและนักเรียนในชั้นช่วยกัน และ (5) ประยุกต์ความคิดรวบยอดนั้นในการใช้สถานการณ์ใหม่และประเมินผลพร้อมในขณะสอน การวัดและประเมินผลใช้การวัดผลตามสภาพจริง มีทั้งการตรวจผลงาน การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรม และการทำโครงการเป็นต้น

สารภี มณีจินดา (2544) จัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการสอนแบบบูรณาการ ที่เรียกว่า การสอนแบบ "บูรณาการ ร่วมคิดร่วมทำ" ขั้นตอนการสอนรูปแบบนี้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) บูรณาการกิจกรรมประจำวัน โดยการกำหนดเนื้อหาตามความสนใจของเด็ก จัดกิจกรรมทุกกิจกรรม บูรณาการเนื้อหาที่กำหนด ทั้งนี้การจัดกิจกรรมจะยึดจุดประสงค์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรเป็นสำคัญด้วย (2) กิจกรรมสรรค์สร้างร่วมคิดร่วมทำ โดยการให้เด็กทำงานศิลปะเป็นกลุ่ม ให้เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดเรื่องราวที่จะสร้างงานร่วมกัน ลงมือปฏิบัติงานร่วมกันตามเรื่องราวที่กำหนด เสร็จแล้วร่วมกันตั้งชื่อเรื่องภาพ ส่งตัวแทนนำเสนอผลงานต่อเพื่อนนักเรียนและครู (3) กิจกรรมสร้างสรรค์สายสัมพันธ์ในครอบครัว กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้ปกครองได้มีความใกล้ชิดกับบุตรหลานของตนเองได้เรียนรู้ร่วมกันกับเด็ก เป็นการสร้างสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว (4) กิจกรรมขยายการเรียนรู้ กิจกรรมนี้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาจากการนำขยะเหลือใช้มาทำกิจกรรม กิจกรรมนี้ช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในภาษาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ให้เด็กรู้จักเก็บขยะของเขามาเล่านำมาเล่าเรื่อง และฝึกเขียนด้วยตนเอง และ (5) การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงด้วยแฟ้มสะสมงาน ซึ่งแยกออกเป็น 2 แฟ้ม คือ แฟ้มสะสมงานและแฟ้มสะสมงานดีเด่น ในแฟ้มสะสมงานของนักเรียนจะประกอบด้วย สารบัญ คำนำ ข้อมูลส่วนตัวนักเรียน ตารางเก็บชิ้นงาน ชิ้นงาน ที่นักเรียนเลือกตามตาราง แบบประเมินผล ฯลฯ

สุพัฒน์ กฤชอาคม (2544) จัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในวิชาคณิตศาสตร์ด้วยการสอนที่เรียกว่า การสอนแบบ "การเรียนรู้ด้วยตนเอง" ในการจัดการเรียนการสอนของครูสุพัฒน์มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้ (1) แจกแนวทางในการเรียนรวมทั้งการวัดและประเมินผลตามเนื้อหาของแต่ละบทตลอด ภาคเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในกติกาอย่างชัดเจน (2) จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างมีความสุขซึ่งต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหาของแต่ละบท เช่น ฝึกทบทวนปัญหาคณิตคิดวันละข้อ เล่นเกมรายบุคคลหรือรายกลุ่ม จัดแสดงผลงานที่คัดเลือกร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนที่ปายนิเทศหมุนเวียนทุกสัปดาห์ เป็นต้น (3) จัดกิจกรรมโดยใช้สื่อประกอบที่เอื้อต่อความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน เช่น สร้างแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับนักเรียนทั้งห้อง สร้างบทเรียนสำเร็จรูปสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ช้า จัดทำเอกสารสำหรับผู้เรียนที่สอบไม่ผ่านรายจุดประสงค์ หรือที่ต้องเรียนซ่อม เป็นต้น และ (4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเขียนบรรยายความรู้สึกเมื่อเรียนคณิตศาสตร์กับครูเพื่อนำความคิดเห็นของผู้เรียนมาปรับปรุงการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

อุงุ่น กาญจนมาศ (2544) ได้จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่เรียกว่า การสอนแบบ เบญจมิตร โดยมีหลักการและแนวคิดพื้นฐานคือ (1) การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุดและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น (2) การให้นักเรียนปฏิบัติจริงด้วยตนเองจนเกิดความรู้ ความเข้าใจโดยครูมี บทบาทเป็นเพียงผู้แนะนำ เป็นที่ปรึกษา และให้การเสริมแรง ให้กำลังใจ (3) สื่อการสอนเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (4) การสอนควรเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ และ (5) การเน้นที่การปฏิบัติและเน้นที่กระบวนการ การสอนแบบเบญจมิตรเป็น รูปแบบการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ศึกษาหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ แก้ไขอุปสรรคจนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้โดยอาศัย ผู้เรียนร่วมมือกันสร้างความรู้ ร่วมมือรวมความคิด ร่วมรับผิดชอบจนบรรลุผล รวมถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน รูปแบบและขั้นตอนการสอนแบบเบญจมิตร มีดังนี้

ที่มา : อุ่น กาญจนมาศ , 2544

โรงเรียนราชวินิต มัธยม (สกศ., 2544) โรงเรียนแห่งนี้ได้ปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการเรียนรู้คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เมื่อเกิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ขึ้น บทบาทของครูจึงเปลี่ยนไปจากผู้สอนเพียงอย่างเดียวไปมีบทบาทใหม่ที่หลากหลาย คือเป็นทั้งผู้สอน ผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ เป็นนักวิจัย เป็นต้น โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ที่โรงเรียนนำมาใช้คือ

1. การฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ ทั้งนี้ครูต้องมีการวางแผนการคิดและวิเคราะห์ร่วมไปกับเด็กด้วยทุกขั้นตอน โดยครูจะคอยป้อนคำถามให้นักเรียนคิดและช่วยกันค้นหาคำตอบ การจัดการเรียนรู้จะอยู่ในรูปแบบของกิจกรรมกลุ่มให้เด็กได้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ โดยครูจะแบ่งเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ นักเรียนแต่ละกลุ่มเป็นผู้รับผิดชอบ ร่วมกันคิดในกลุ่มว่าทำอะไรที่จะให้เพื่อนในห้องได้เรียนรู้เนื้อหาในส่วนที่กลุ่มได้รับผิดชอบ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะนำกิจกรรมมาประยุกต์กับความรู้ เนื้อหาที่นักเรียนจะให้กับเพื่อน ๆ เช่น ละครหุ่น เกมโชว์ เป็นต้น

2. การเรียนการสอนแบบเรียนปนเล่น การเรียนการสอนแบบนี้เกิดขึ้นจากวิธีการสอนที่ครูคิดว่าดี และถูกต้อง ทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจเรียน ครูจึงศึกษาปัญหาโดยให้นักเรียนสะท้อนออกมาว่าวิธีการสอนอย่างไรที่นักเรียนชอบ ข้อสรุปที่ได้คือ วิธีสอนที่นักเรียนต้องการคือ การเรียนปนเล่น เช่นในการเรียนเรื่องผู้ชนะสิบทิศ ครูได้นำการทำเกมเศรษฐีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนเป็นผู้สร้างคำถามกันเอง ซึ่งบางคำถามเป็นคำถามที่ดีที่ครูคาดไม่ถึง เมื่อนักเรียนตอบคำถามแล้วจะต้องจัดรวบรวม แนวคิดหรือสรุปเรื่องราวทั้งหมดของผู้ชนะสิบทิศ โดยให้นักเรียนเป็นผู้คิดและนำเสนอเอง ซึ่งอาจจะออกมาในรูปแบบของภาพการ์ตูน เป็นต้น

3. การสอนแบบบูรณาการ การบูรณาการมี 2 แบบ คือ การบูรณาการในหมวดวิชาเดียวกันใน ระดับชั้นเดียวกัน และบูรณาการต่างหมวดวิชาในระดับชั้นเดียวกัน โดยการบูรณาการในหมวดวิชาเดียวกันมีวิธีการคือสังเกตว่ามีวิชาใดบ้างที่เนื้อหาใกล้เคียงกัน และซ้ำซ้อนกัน เมื่อค้นพบว่าวิชาใดมีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกัน ครูที่สอนวิชานั้น ๆ ต้องมาปรึกษาวางแผนร่วมกันในการบูรณาการเนื้อหาเหล่านั้นเข้าด้วยกัน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการสอน ในส่วนของการบูรณาการต่างหมวดวิชาในระดับชั้นเดียวกันมีวิธีการคือ สังเกตและวิเคราะห์ว่าวิชาใดที่สามารถสอนในลักษณะบูรณาการต่างหมวดวิชาได้เช่น การสอนวิชาละครหุ่นชั้นมัธยม ศึกษาตอนปลาย ครูผู้สอนต้องปรึกษากับหัวหน้าหมวดภาษาไทย ครู

สอนวรรณคดีด้วย ทั้งนี้เพราะสองวิชานี้มีเนื้อหาที่คาบเกี่ยวกันอยู่ โดยนักเรียนจะสร้างหุ่นและอุปกรณ์ประกอบฉาก ประกอบการแสดงต่าง ๆ จากเศษวัสดุด้วยตนเอง ตัวหุ่นที่นำมาสร้างก็เป็นตัวละครในวรรณคดีที่นำมาจากรวรรณคดีภาษาไทย จากการบูรณาการทั้ง 2 รูปแบบนี้จะช่วยให้ประหยัดเวลาเรียน นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ การเรียนการสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและกลมกลืนกัน

4. การสอนคณิตศาสตร์แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ปัจจุบันการเรียนการสอนคณิตศาสตร์นักเรียนจะมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนซักถาม ต้องศึกษาไปงาน เริ่มคิด เริ่มทำ โดยมีครูคอยชี้แนะ ช่วยเหลือ สังเกต กระตุ้นผู้เรียน และให้กำลังใจผู้เรียนด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น จัดกิจกรรมจากง่ายไปยาก สูตรคณิตศาสตร์ที่ยากก็ยังไม่ควรสอนเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในขั้นต้นก่อน ในการสอนคณิตศาสตร์แบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการให้นักเรียนที่เรียนเก่งรู้จักการช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่าซึ่งทำให้นักเรียนมีความสุข นักเรียนเก่งก็สุขที่ได้ช่วยเหลือเพื่อน ส่วนนักเรียนที่เรียนอ่อนก็สุขที่มีเพื่อนคอยช่วยเหลือ ในขณะที่เดียวกันก็ฝึกความเป็นผู้นำ ผู้ตามให้กับผู้เรียนด้วย

5. การสอนภาษาอังกฤษให้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน การเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ง่ายที่สุดสำหรับนักเรียนคือ การเรียนการสอนที่ผูกโยงเนื้อหาของหลักสูตรให้เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น ให้เด็กเขียนประโยคเกี่ยวกับกิจกรรมประจำวันของตัวเองนำมาใส่กล่องรวมกัน แล้วให้นักเรียนหยิบกระดาษประโยคขึ้นมาคนละชิ้น จากนั้นก็เดินหาเพื่อนในห้องว่าเป็นข้อมูลของใคร แล้วนำเสนอข้อมูลของคู่กันนักเรียนว่าเป็นอย่างไร หลังจากนั้นนักเรียนช่วยกันสรุปว่าสิ่งที่นักเรียนได้เรียนนี้เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับอะไร โดยครูจะคอย ๆ ถาม ให้นักเรียนคอย ๆ สรุปเอง เช่นสรุปว่าเป็นเรื่องการใช้ประโยค present simple tense เป็นต้น

6. การสอนแบบโครงการ การสอนโดยวิธีนี้เป็นการให้นักเรียนศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่นักเรียน สนใจโดยใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ในการศึกษา เรื่องที่นำมาจัดทำเป็นโครงการเป็นเรื่องที่นักเรียนสนใจ อาจจัดในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนก็ได้ แต่ไม่อนุญาตให้นำกลับไปทำที่บ้าน โรงเรียนราชวินิตมัธยมได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการทำโครงการไว้ดังนี้ (1) ลักษณะงานที่ทำนั้นต้องเป็นงานที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (2) เกณฑ์การอนุมัติให้ทำโครงการนั้น ได้แก่ โครงการนั้นต้องเหมาะสมกับศักยภาพของตัวนักเรียน เหมาะกับเวลาที่ใช้ในการทำโครงการ 1 ภาคเรียน สามารถนำผลงานไปใช้ประโยชน์ได้ ใช้งบประมาณน้อย เหมาะกับสถานที่ที่โรงเรียนและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (3) เมื่อได้รับอนุมัติการทำงานแล้ว นักเรียนต้องวางแผนการทำงานมีบันทึกการทำงาน เมื่อทำงานเสร็จจะมีการนำเสนองานพร้อมทั้งรายงาน 1 เล่ม การฝึกให้นักเรียนทำโครงการเป็นการสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิดวางแผนการทำงาน การจัดการ และการทำงานเป็นกลุ่ม

3.2 กรณีตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในต่างประเทศ การจัดการเรียนรู้ในสหรัฐอเมริกา

นักวิชาการเชื่อว่า คนเราสามารถเข้าใจปัญหาได้ และถ้าให้โอกาสพวกเขา ก็สามารถพบวิธีการ แก้ปัญหาของพวกเขาได้ ในส่วนของการสอนผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากขึ้นเมื่อพวกเขามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งก็คือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั่นเอง เทคนิคที่ใช้ในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-center teaching methods, 2001) ได้แก่

1. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz session) เทคนิคนี้ผู้เรียนจะถูกแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และจัดให้มีการอภิปรายในประเด็นที่ได้รับมอบหมาย
2. เทคนิคPhillips หก-หก (Phillips 66 technique) เทคนิคนี้ผู้เรียนจะถูกแบ่งให้เข้ากลุ่ม กลุ่มละ 6 คน และใช้เวลา 6 นาที เพื่ออภิปรายประเด็นที่ได้รับมอบหมาย
3. เทคนิควงใน-วงนอก (Inner Circle-Outer Circle) เทคนิคนี้ผู้เรียนจะถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มโดยนั่งเป็นวงกลม 2 วงซ้อนกัน วงหนึ่งอยู่ในอีกวงหนึ่งอยู่นอก ผู้เรียนที่อยู่วงในจะร่วมกันอภิปรายประเด็นที่ครูได้

มอบหมายให้ โดยมีผู้เรียนที่อยู่วงกลมวงนอกเป็นผู้สังเกต การสังเกตจะเริ่มตั้งแต่การเริ่มอภิปรายไปจนถึง การสรุป

4. การเล่นเกมบทบาทสมมติ (Role Planing) การเล่นเกมบทบาทสมมติเป็นการแสดงโดยสมาชิกในห้องเรียนเป็นการแสดงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่ปราศจากสถานการณ์ โดยปกติแล้วจะใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที ภายหลังจากการเล่นเกมบทบาทสมมติจะมีการบรรยายและการอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่เล่นเกมบทบาทสมมติ
5. การล้อเลียนละคร (Dramatic Skit) เทคนิคนี้จะนำบทสนทนาและการแสดงมาเกี่ยวข้องเพื่ออธิบายสถานการณ์และเหตุการณ์ โดยปกติบทโทรทัศน์จะถูกนำมาใช้ในกิจกรรมนี้
6. การระดมความคิด (Brainstorming) เป็นรูปแบบของความคิดสร้างสรรค์ซึ่งให้เหตุผลในการตัดสินใจเสนอแนวทางเพื่อสร้างความคิด ผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมจะถูกสนับสนุนให้กล่าวหรือเขียนความคิดของตนเองเกี่ยวกับประเด็นที่มีอยู่ แล้วความคิดเหล่านั้นจะถูกนำมาประเมินภายหลัง
7. การทัศนศึกษาออกสถานที่ (Field Trip) เทคนิคนี้จะเป็นการนำกลุ่มผู้เรียนไปในสถานที่เฉพาะสำหรับจุดมุ่งหมายที่เฉพาะ ทั้งนี้จุดมุ่งหมายอาจจะเพื่อสังเกตสถานการณ์ สังเกตการแสดงออก หรือการปฏิบัติงาน หรือเพื่อนำกลุ่มไปติดต่อกับผู้คนที่หรือวัตถุซึ่งไม่สามารถนำมาไว้ในห้องเรียนได้ โดยปกติแล้ว จะใช้ช่วงเวลาสั้น ๆ ที่ต่อเนื่องในการทัศนศึกษาออกสถานที่
8. การดูงาน (Tour) การดูงานมีจุดมุ่งหมายที่เหมือนกับการทัศนศึกษาออกสถานที่ แต่การดูงานจะเป็นการเยี่ยมชมในหลาย ๆ จุดที่น่าสนใจ และอาจมีจุดมุ่งหมายในการดูงานที่หลากหลาย
9. การเล่นเกม (Gaming) เทคนิคนี้ผู้เรียนจะถูกให้เรียนรู้หลักสำคัญ และความคิดรวบยอดผ่านการเล่นเกม และเทคนิคนี้ส่วนใหญ่จะใช้ได้ดีในการทบทวนบทเรียน
10. การจำลองสถานการณ์ (Simulation) อุปกรณ์ อาทิ คอมพิวเตอร์ถูกใช้เพื่อจำลองสถานการณ์การปฏิบัติงานจริง นักเรียนสามารถทำการจำลองสถานการณ์ที่สมบูรณแทนการทำกับสถานการณ์จริง ทั้งนี้บ่อยครั้งที่สถานการณ์จริงอาจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง หรือมีอันตราย

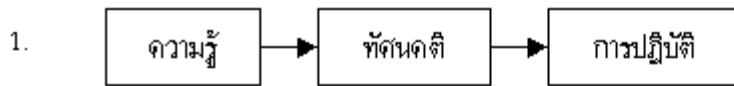
การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสอนศาสนา

ในโรงเรียนสอนศาสนา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางครูจะเป็นเหมือนผู้เรียนร่วมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ครูจะเป็นทั้งผู้แนะนำ ผู้ช่วยเหลือ (Frazier, 1972 อ้างถึงในBlumberg, 1998) และเป็นผู้ฟัง (Kohl, 1998 อ้างถึงใน Blumberg, 1998) ครูจะต้องพร้อมที่จะตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและช่วยเหลือผู้เรียนในการเลือกเครื่องมือในการเรียนรู้ต่าง ๆ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น หนังสือ ฟิล์มถ่ายรูป นิตยสาร แผ่นเสียง แหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล หลักสูตร เป็นต้น อย่างไรก็ตามผู้เรียนสามารถเลือกได้ว่าต้องการอะไรเพื่อให้สามารถดำเนินการตามความสนใจ ดังนั้นเครื่องมือที่หลากหลายจะต้องมีอยู่ในห้องเรียน ห้องสมุด ศูนย์สื่อ และอีกหลายแหล่งในชุมชน (McDonald, Wolfson and Zeret, 1973 อ้างถึงใน Blumberg, 1998) กิจกรรมการเรียนรู้เป็นการปฏิสัมพันธ์ ประสบการณ์ของผู้เรียนกับเครื่องมือ ความคิด ผู้คน และเนื้อหา ตัวอย่างกิจกรรม เช่น การจัดทำสัญลักษณ์บนตารางวันหยุด การสร้างสัญลักษณ์และรูปแบบจากประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการวาดภาพและการสังเกตซึ่งกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก ในขณะที่กิจกรรมการแก้ปัญหาจะมีความสำคัญมากสำหรับเด็กโต กิจกรรมการเรียนรู้เหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์จากชีวิตของผู้เรียน ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้จะไม่ถูกจำกัดไว้แค่สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเท่านั้น ในส่วนของการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกับกิจกรรมการเรียนรู้จะประเมินผลโดยการให้ผู้เรียนจะได้ประเมินตนเองและผู้เรียนร่วมกับครูในการประเมิน นอกจากนี้พ่อแม่ ผู้สอนศาสนา หรือคนอื่น ๆ ในชุมชนอาจมีส่วนร่วมในการประเมินได้ด้วย (Blumberg, 1998)

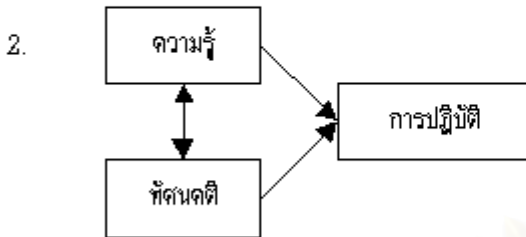
จากการศึกษาบททวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะพบว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ (1) บทบาทของครู (2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ (3) บทบาทของผู้เรียน การกำหนดตัวบ่งชี้ในงานวิจัยนี้จึงควรให้ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นจะมุ่งความสำคัญในการประเมินไปยังตัวครู ดังนั้นตัวบ่งชี้ที่จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่จะใช้เป็นกรอบในการประเมินความต้องการจำเป็นในงานนี้จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่ต้องวัดผ่านตัวครู ในการที่จะประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูซึ่งถือว่าเป็นบุคลากรทางการศึกษานั้น จึงควรมาทำความเข้าใจถึงความหมายของการพัฒนาบุคลากรก่อนว่า หมายถึงการดำเนินการที่เป็นระบบเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ มีพฤติกรรม การปฏิบัติงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานอันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ยุพิน วรพุทธานนท์, 2532; สรวง นิลดี, 2538; ชาญวิทย์ จันทรสุพิศ; 2540; สมาน รังสิโยกฤษฎ์, 2540) ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเป็นพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แต่ละพฤติกรรมมักจะไม่ได้เกิดขึ้นโดยอิสระแต่จะเกิดขึ้นรวม ๆ และพึ่งพาอาศัยกัน (สุชาติ โสมประยูร, 2520) ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) ได้ให้ข้อคิดว่า ความรู้อย่างเดียวไม่ได้เป็นข้อยืนยันว่าบุคคลจะปฏิบัติตามสิ่งที่ตนรู้เสมอไป ทัศนคติจะเป็นตัวเชื่อมระหว่างความรู้ที่ผู้เรียนได้รับการกระทำหรือการปฏิบัติ Fabiyi (1985 อ้างถึงใน สมชาย ดนตรี, 2540) ได้กล่าวว่า การเสริมสร้างความรู้จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการปฏิบัติด้วยเสมอ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม โดยทางอ้อมนั้นมีทัศนคติเป็นตัวกลาง

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติสามารถแสดงได้หลายรูปแบบซึ่งอาจเป็นความสัมพันธ์โดยตรงหรือเป็นความสัมพันธ์ทางอ้อมได้ ดังนี้ (นิภา มนูญปัจ, 2521 อ้างถึงใน สมชาย ดนตรี, 2540)

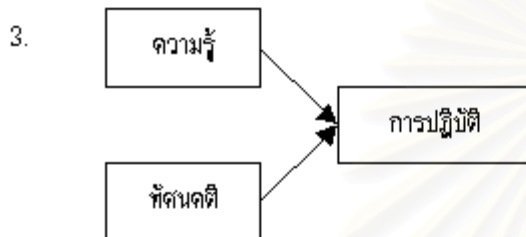
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

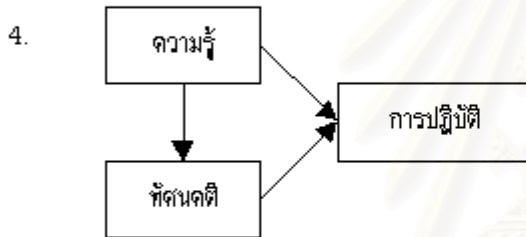
ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติส่งผลให้เกิดการปฏิบัติ

ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์กันและทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา

ความรู้และทัศนคติต่างก็ทำให้เกิดการปฏิบัติโดยที่ความรู้ และทัศนคติไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน

ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรง และทางอ้อม สำหรับทางอ้อมนั้นมีทัศนคติเป็นตัวกลางทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา

กล่าวโดยสรุป ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กัน และเป็นที่เชื่อกันว่า ทัศนคติมีผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติของบุคคล และในขณะเดียวกันการปฏิบัติของบุคคลก็มีผลต่อทัศนคติของบุคคลนั้นด้วย ทั้งนี้ความรู้เป็นพื้นฐานในการสนับสนุนด้วยเช่นกัน

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางก็เช่นกัน ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครู ก็เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน และเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดประสบผลสำเร็จได้ ขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างมาก และเป็นขั้นตอนแรกในการพัฒนาบุคลากร คือ ขั้นตอนประเมินความต้องการจำเป็น ขั้นนี้เป็นกระบวนการที่ทำให้ได้ข้อมูลที่ระบุสภาพปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรหรือหน่วยงาน (สุวิมล ว่องวานิช, 2542) ข้อมูลที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นจะนำไปสู่การดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการพัฒนาบุคลากรทั้งหมด ดังนั้นการที่หน่วยงานใดจะดำเนินการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานจำเป็นจะต้องพิจารณาตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นเสียก่อนว่า ความต้องการจำเป็นที่แท้จริงคืออะไร เพราะถ้าเกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดนั้นย่อมหมายถึงการสูญเสียทั้งในด้านงบประมาณ เวลา และยังส่งผลกระทบต่อไปยังผู้เรียนอีกด้วย อีกทั้งการวางแผนเพื่อการพัฒนาโดยมิได้คำนึงถึงความต้องการจำเป็นระดับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและปัญหาอื่น ๆ ตามมาอย่างไม่สิ้นสุด (นิตา ชูโต, 2540)

ตอนที่ 5 แนวคิดและมโนทัศน์เกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เป็นการวิเคราะห์สารสนเทศอย่างเป็นระบบที่แสดงหลักฐานให้ทราบถึงความแตกต่าง หรือช่องว่าง (gap) ระหว่างผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (current results) และผลลัพธ์ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้น (desired results) รวมถึงการจัดเรียงลำดับความสำคัญของช่องว่างหรือความต้องการจำเป็น (needs) ตลอดจนการคัดเลือกความต้องการจำเป็นมาเพื่อใช้ แก้ปัญหา (Kuafman, 1981) ในการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้จึงเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้ข้อมูลที่ทำให้ทราบถึงความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง ความแตกต่างดังกล่าวจะสะท้อนปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งจะมีความสำคัญต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาครูให้สามารถจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ ในการพัฒนาคนเพื่อพัฒนางานต้องเกี่ยวข้องกับความรู้ในงานที่ทำ ในการพัฒนาครูเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ก็เช่นกัน ความรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นสิ่งต้องมีการพิจารณาตรวจสอบเพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ วางแผนการพัฒนาให้ตรงจุด การปฏิบัติหรือพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องมีการประเมินควบคู่กับความรู้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าครูผู้สอนมีเฉพาะความรู้แต่ขาดการนำไปปฏิบัติ ทักษะคิดของครูที่มีต่อแนวคิดนี้ก็เหมือนใจสำคัญเงื่อนไขหนึ่งของการนำไปสู่การปฏิบัติ เพราะการมีทัศนคติที่ดี ย่อมส่งผลให้ครูผู้สอนปฏิบัติได้ดีด้วย การประเมินความต้องการจำเป็นจำเป็นต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมิน ในงานวิจัยนี้จุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น คือ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ ซึ่งจะส่งผลในการจำแนกเป้าหมาย การตัดสินใจถึงขอบเขตของเป้าหมายว่าจะทำได้แค่ไหน และเพื่อเป็นการตรวจวิเคราะห์ว่าครูมีปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใน เรื่องใด อันจะทำให้การวางแผนเป็นไปอย่างเหมาะสม (Suarez, 1991 อ้างถึงใน คมศร วงษ์รักษา, 2540)

ระดับความต้องการจำเป็น

Witkin (1984) ได้แบ่งระดับความต้องการจำเป็นออกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ระดับอุดมคติ (Ideal state) เช่น ต้องได้คะแนน TOFOEL เท่ากับ 600 คะแนน

ระดับที่ 2 ระดับที่ปรารถนา (desired state) เช่น ปรารถนาให้ได้คะแนน TOFOEL 550 คะแนน แม้อุดมคติจะไปไม่ถึง แต่ถ้าได้คะแนน TOFOEL เท่ากับ 550 คะแนน ก็จะได้ดีมาก

ระดับที่ 3 ระดับที่มุ่งหวัง (expected state) ระดับนี้เป็นระดับที่มุ่งหวังว่าน่าจะได้เมื่อประเมินความสามารถของตนเอง

ระดับที่ 4 ระดับปกติทั่วไป (norm) ระดับนี้เป็นระดับปกติทั่วไปที่จะได้

ระดับที่ 5 ระดับพอเพียง (minimum sufficient state) ระดับนี้เป็นระดับที่พอเพียง หรือระดับที่จะได้

เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ได้ถูกกำหนดให้ครูทุกคนต้องนำไปสู่การปฏิบัติ โดยมี เป้าประสงค์ (goal) ของการปฏิบัติว่า ครูทุกคนต้องสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ ดังนั้นระดับความต้องการจำเป็นที่นำมาใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นของงานวิจัยนี้จึงเป็นระดับอุดมคติ

วิธีวัดความต้องการจำเป็น

การวัดความต้องการจำเป็นมักจะทำเป็น 2 แบบคือ แบบที่หนึ่งทำการวัด 2 ส่วนคือ ระดับของสภาพที่พึงประสงค์กับระดับของสภาพที่เกิดขึ้นจริงโดยให้บุคคลที่ถูกวัด (เจ้าของความต้องการจำเป็น) แสดงความ รู้สึกต่อระดับของ

สภาพตามข้อความต่าง ๆ ทั้ง 2 ส่วน แล้วนำทั้งสองส่วนนี้มาหาผลต่างของสภาพดังกล่าว ส่วนแบบที่สองนั้นจะทำการวัดเพียงส่วนเดียวโดยไม่จำเป็นต้องแยกวัด 2 ส่วนเหมือนวิธีแรก ซึ่งวัดโดยการให้ผู้ตอบที่เป็นเจ้าของความต้องการจำเป็นระบุปัญหาที่เกิดขึ้น อาจจะใช้วิธีการถามตรง ๆ ว่า "หน่วยงานหรือองค์กรท่านมีปัญหาในเรื่องใด" หรือ "ท่านมีความต้องการแก้ไขปัญหาในเรื่องใด" (สุวิมล ว่องวานิช, 2542) ซึ่งคำตอบที่ได้คือความต้องการจำเป็น สำหรับในงานวิจัยนี้เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นซึ่งใช้ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาใช้เป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือวัดความต้องการจำเป็น ดังนั้นการประเมินความต้องการจำเป็นในงานวิจัยนี้จึงเป็นการวัดความต้องการจำเป็นที่อิง คุณลักษณะตามตัวบ่งชี้ ซึ่งการที่จะสามารถสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะใด ๆ นั้น ผู้วัดจะต้องมีความเข้าใจ ที่ชัดเจนในสิ่งที่มุ่งวัดและรู้ว่าควรวัดสิ่งนั้นอย่างไร สำหรับความเข้าใจในสิ่งที่มุ่งวัดนั้น จำเป็นต้องอาศัยแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะของสิ่งที่มุ่งวัด เพื่อเชื่อมโยงมโนทัศน์ของสิ่งนั้นให้เป็นข้อมูล หลักฐาน ที่เป็นรูปธรรม ส่วนการที่จะมีความเข้าใจที่ชัดเจนว่าควรวัดสิ่งใดนั้นจะต้องพิจารณาว่าควรใช้เครื่องมืออะไร รูปแบบคำถามชนิดใดจึงจะสอดคล้องกับคุณลักษณะที่มุ่งวัดและเหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2542) ในการวัดและประเมินตัวบ่งชี้ นั้น สุวิมล ว่องวานิช (2543) ได้เสนอแนะไว้ว่าการเลือกวิธีการวัดใด ๆ ควรเลือกใช้ตามความเหมาะสมกับสภาพเงื่อนไข ดังนี้ 1) การใช้แบบทดสอบกับตัวบ่งชี้ที่เป็นความรู้และความเข้าใจ 2) การใช้แบบวัดทางจิตวิทยากับตัวบ่งชี้ที่เป็นนามธรรมหรือคุณลักษณะภายในที่มองไม่เห็น 3) การใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมกับตัวบ่งชี้ที่มีพฤติกรรมให้สามารถสังเกตเห็นได้ 4) การสำรวจด้วยแบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์กับตัวบ่งชี้ที่สะท้อนความรู้สึกหรือความคิดเห็น และ 5) การใช้ข้อมูลที่มีอยู่หรือร่องรอยหลักฐานที่ปรากฏ

อย่างไรก็ตามในการเลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมินความต้องการจำเป็นนั้นควรให้ เหมาะสมกับสิ่งที่มุ่งวัดและคำนึงถึงจุดมุ่งหมายที่มุ่งวัดในรูปแบบของการประเมินความต้องการจำเป็น การนำวิธีการประเมินไปใช้ไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุดควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับงาน (Witkin, 1994 อ้างถึงใน ปานจันทร์ โททอง, 2542) ในการประเมินความต้องการจำเป็นนั้น Damarest (1984 อ้างถึงใน Witkin & Altschuld, 1995) ได้เสนอแนะว่าควรใช้วิธีการประเมินหลาย ๆ วิธีผสมผสานกัน ทั้งนี้เพราะข้อมูลที่ได้จากหลาย ๆ แหล่งจะทำให้ผู้ประเมินสามารถเข้าใจเรื่องราวและอภิปรายผลได้ดียิ่งขึ้น

การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ในการประเมินความต้องการจำเป็น การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมีความสำคัญ และเป็นส่วนที่ทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์ การจัดลำดับความสำคัญจะช่วยให้ ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นทราบถึงความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่แท้จริงที่ควรได้รับการแก้ไขอย่าง เร่งด่วนก่อนปัญหาอื่น ซึ่งวิธีที่ใช้จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน ผู้ประเมินจะต้องเลือกใช้และดำเนินการด้วยความระมัดระวังภายในระยะเวลาและทรัพยากรที่จำกัด (Bosin, 1992 อ้างถึงใน ปิยะมาภรณ์ โชคอวยชัย, 2540) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNIModified) ซึ่งสูตรนี้ นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช ได้ปรับปรุงจาก วิธี Priority Needs Index (PNI) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่คาดหวัง(I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) ด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริง เพื่อให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (สุวิมล ว่องวานิช, 2542; คมศรี วงษ์รักษา, 2540) ซึ่งสูตรในการคำนวณมีดังนี้

$$PNI_{Modified} = (I-D)/D$$

วิธี PNIModified มีข้อดีคือ คำนวณง่าย ให้ข้อสรุปที่ดี และเมื่อถ่วงน้ำหนักจะทำให้ได้ความแตกต่างที่ชัดเจนขึ้น ข้อจำกัดของวิธีนี้ คือ ข้อตกลงเบื้องต้นเป็น interval scale ที่ไม่ค่อยเหมาะสม และเป็นการพิจารณาแยกกันระหว่างสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพที่คาดหวัง ผลต่างที่มีค่าเท่ากันในระดับต่ำกับระดับสูงยากในการจัดเรียงลำดับ (คัมศร วงษ์รักษา, 2540)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับครู

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับครู พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นส่วนใหญ่เป็นความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับตัวครูโดยตรง ส่วนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย และจากการศึกษางานวิจัยของ สุวิมล วงศ์วานิช (2542) เกี่ยวกับการสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในวิทยานิพนธ์ของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ทำระหว่างปี พ.ศ. 2507 ถึงปี พ.ศ. 2540 จำนวนทั้งสิ้น 233 เรื่อง พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 96 ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจด้วย แบบสอบถาม รองลงมาร้อยละ 14 ใช้วิธีการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ยังพบว่าวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามมีข้อดีหลายประการ เช่น เป็นวิธีการที่คุ้นเคยและประหยัด สามารถรวบรวมข้อมูลจากคนจำนวนมาก ๆ ได้ และทำได้ในระยะเวลาอันสั้น การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติกระทำได้ง่าย ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ เพราะไม่ต้องเผชิญหน้ากับผู้เก็บข้อมูล

ตารางที่ 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับครู

ลำดับ/ชื่อนักวิจัย	ชื่องานวิจัย	จุดมุ่งหมาย	เทคนิค/เครื่องมือ
1. เฉลิมลักษณ์ เนื้อไม้ (2534)	การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการ ในโรงเรียนของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	แบบสำรวจความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครู
2. เสาดิษฐ์ พนิชโยวาท (2534)	การประเมินความต้องการจำเป็นในการนิเทศการสอนของอาจารย์ในสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา	เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการนิเทศการสอนของอาจารย์ในสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา ในด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เทคนิคและวิธีการสอน การผลิตและการใช้สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล และปัจจัยสนับสนุนการสอน	1) แบบสอบถาม 2) แบบวัดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์
3. อุไรวรรณ ภูเจริญ (2534)	การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี	เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี	แบบสอบถามและแบบวัดความรู้ความเข้าใจด้านการสอนทั่วไปเฉพาะกลุ่มประสบการณ์ไปยังกลุ่ม

ลำดับ/ชื่อนักวิจัย	ชื่องานวิจัย	จุดมุ่งหมาย	เทคนิค/เครื่องมือ
			ประชากร
4. สุกัญญา ไพธดำ (2538)	การประเมินความต้องการจำเป็นในการนิเทศการสอนของครู-อาจารย์ผู้สอนประเภทวิชาพาณิชยกรรมในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา	เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการนิเทศการสอนของครู-อาจารย์ผู้สอนประเภทวิชาพาณิชยกรรมในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา	แบบสำรวจความรู้ความเข้าใจชนิดเลือกตอบ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนประเภทวิชาพาณิชยกรรม
5. เพ็ญศิริ จารุจินดา (2539)	การศึกษาค้นคว้าความต้องการการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศของครูผู้ฝึกสอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา	เพื่อศึกษาค้นคว้าความต้องการการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศของครูผู้ฝึกสอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา	แบบสอบถาม
6. รุ่งทิพย์ ชื่องหลิม (2540)	การประยุกต์เทคนิคกลุ่มสมมติแบบปรับปรุงในการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาครูประจำการ	1) เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลที่เกิดขึ้นด้วยเทคนิคกลุ่มสมมติแบบปรับปรุงในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาที่ครูประจำการควรได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ปัญหาและความต้องการการจัดกิจกรรมพัฒนานุเคราะห์ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของเทคนิคกลุ่มสมมติแบบปรับปรุง	เทคนิคกลุ่มสมมติแบบปรับปรุง
7. มยุรีย์ เขียวละอ่อน (2541)	การประเมินความต้องการจำเป็นด้านทักษะพื้นฐานของครูอนุบาลโดยใช้การวิเคราะห์งาน	เพื่อใช้กระบวนการวิเคราะห์งานในการศึกษาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับครูอนุบาล	เทคนิคการวิเคราะห์งาน
8. นพรัตน์ ศรีรุ่ง (2542)	การศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ	เพื่อศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ	แบบสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น

ดังนั้นการประเมินความต้องการจำเป็นในงานวิจัยนี้จึงใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามลักษณะธรรมชาติของสิ่งที่ต้องการวัด และข้อจำกัดของงานวิจัย ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่จะประสบผลสำเร็จนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ในด้านการจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติจริงของครูผู้สอน ทักษะของครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้ก็เป็นเงื่อนไขสำคัญเงื่อนไขหนึ่งที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จของเรื่องนี้ เพราะการมีทัศนคติที่ดีย่อมส่งผลให้ครูผู้สอนปฏิบัติได้ดีด้วย การปฏิบัติของครูสามารถสะท้อนได้จากผลที่เกิดกับผู้เรียน เพราะผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากน้อยแค่ไหนนั้นส่วนหนึ่งมาจากการจัดการเรียนรู้ของครู นอกจากนี้ความหลากหลายของ

วิธีสอน การรู้จักและการใช้รูปแบบการสอน และการบริหารจัดการเวลาในการดำเนินการจัดกิจกรรมก็เป็นประเด็นที่จะมองข้ามไปไม่ได้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ความสำคัญกับความหลากหลายในวิธีการที่นำมาใช้ และบทบาทของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้นในการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจึงควรประเมินในทุกด้านที่กล่าวมา แม้ว่าเครื่องมือที่เหมาะสมในการประเมินความต้องการจำเป็นด้านความรู้ คือ แบบสอบถามส่วนด้านอื่น ๆ สามารถวัดได้ด้วยแบบสอบถาม แต่เนื่องจากงานวิจัยนี้ทำในวงกว้าง เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก ในช่วงเวลาสั้น ๆ จึงทำให้มีข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้จึงเป็นแบบสอบถามเพราะมีความเหมาะสมทั้งในด้านปริมาณของกลุ่มตัวอย่าง และระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยในส่วนของความรู้จะวัดแบบ ถูก-ผิด ที่มีการให้คะแนนแบบ 0, 1 ส่วนพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ และทัศนคติวัดด้วยมาตราประมาณค่า ความหลากหลายของวิธีสอนวัดด้วยจำนวนวิธีสอน การรู้จักและการใช้รูปแบบการสอนวัดด้วยมาตราประมาณค่า และการบริหารจัดการเวลาในการจัดกิจกรรมวัดด้วยปริมาณเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมในแต่ละชั้น แม้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่ยังเป็นเรื่องที่มีการนำไปปฏิบัติน้อย ภูมิหลังของครูผู้สอนจึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะศึกษาเพราะการจะพัฒนาบุคคลให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์นั้น ต้องเป็นการพัฒนาที่ตรงตามสภาพความต้องการจำเป็นที่แท้จริง จากการศึกษาพบว่าภูมิหลังเรื่องเขตที่ตั้งโรงเรียน และระดับการศึกษา มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู และการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้นจึงสนใจภูมิหลังเรื่องเขตที่ตั้งโรงเรียนและระดับการศึกษา ว่าครูที่มีภูมิหลังต่างกันจะมีความต้องการจำเป็นแตกต่างกันหรือไม่

เขตที่ตั้งโรงเรียน

จากการศึกษาพบว่าเขตที่ตั้งโรงเรียนมีทั้งเขตเมืองและเขตห่างไกลชุมชนเมืองหรือชนบท มีความแตกต่างกันในด้านสภาพภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ค่านิยม รวมถึงความแตกต่างในด้านการคมนาคม (วิกิจ ประกายหาร, 2543) นอกจากนี้ยังมีความไม่เสมอภาคอย่างมากในสิทธิ โอกาส และการเข้าถึงการศึกษาระหว่างคนในเมือง และในชนบท ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) ซึ่งสภาพความเป็นอยู่ และโอกาสทางการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในเขตเมืองจะดีกว่าเขตชนบท ความเจริญต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีจะปรากฏอยู่ทั่วไปในเขตเมือง อีกทั้งความเปลี่ยนแปลงในเขตเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็ว ตรงกันข้ามกับเขตชนบทที่มีสภาพความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย อยู่ห่างไกลความเจริญ อัตราการศึกษาต่อ และบริการด้านการศึกษารัฐมีน้อย ขาดทั้งปริมาณและคุณภาพ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2524 อ้างถึงในทิพวัลย์ สมแดง, 2528; น้อมศรี เคท และวรสุดา บุญยโวโรจน์, 2526) ในด้านการศึกษานั้นคุณภาพของการจัดการศึกษาแต่ละหน่วยงานยังมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมือง กับเขตชนบท (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่, 2539) ลักษณะพื้นฐานของสังคมไทยในเขตเมืองและเขตชนบทจะมีความแตกต่างกัน ในเขตห่างไกลชุมชนเมืองหรือเขตชนบทนั้นการศึกษาของเด็กส่วนใหญ่รัฐเป็นผู้กำหนด ผู้ปกครองส่วนมากเห็นความสำคัญของการศึกษาน้อยกว่าผู้ปกครองที่อยู่ในเขตเมือง การศึกษาที่บิดามารดาให้แก่เด็กนั้นส่วนหนึ่งคือการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพ ส่วนในเขตเมืองนั้น

เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา แหล่งศิลปวิทยาการต่าง ๆ ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการศึกษาจึงมีการสนับสนุน และส่งเสริมเด็กในด้านการศึกษามากกว่าในเขตห่างไกลชุมชนเมือง (คณะกรรมการวางแผนเพื่อการปฏิรูป, 2518 อ้างถึงใน ทิพวัลย์ สมแดง, 2528) จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าเขตเมืองและเขตชนบทมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ การดำรงชีวิต ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โอกาสทางการศึกษา การสนับสนุนของผู้ปกครอง ความใกล้ชิดแหล่งศิลปวิทยาการ ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อให้โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทมีความแตกต่างกันไปด้วย จากการศึกษางานวิจัยของ สุบรรณ จันทร์कुมา (2519) เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ พบว่า โรงเรียนในชนบท ครุมีสวัสดิการไม่เพียงพอ เพราะขาดงบประมาณสนับสนุน และนอกจากนี้ในงานวิจัยของ ปรัจยา วุฒิอาภรณ์ (2527) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเกณฑ์การประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษาแปด พบว่า โรงเรียนในชนบทส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ยังมีความขาดแคลนในหลายด้าน เช่น ขาดแคลนครู ขาดแคลนห้องเรียนพิเศษที่จะใช้สำหรับจัดกิจกรรม และยังขาดวัสดุอุปกรณ์อีกหลาย ๆ ด้าน ส่วนโรงเรียนในเขตเมืองส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน อันเป็นตัวส่งเสริมให้สามารถจัดกิจกรรมทุก ๆ อย่างได้อย่างสะดวก เช่น มีจำนวนครูมาก มีห้องเรียนพิเศษสำหรับใช้จัดกิจกรรม

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง และเขตห่างไกลชุมชนเมืองมีความแตกต่างกันหลายด้าน เช่น จำนวนบุคลากร ปริมาณสื่อวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณสนับสนุน การสนับสนุนของผู้ปกครอง ความใกล้ชิดแหล่งศิลปวิทยาการ ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ของครูมีความแตกต่างกัน

ระดับการศึกษา

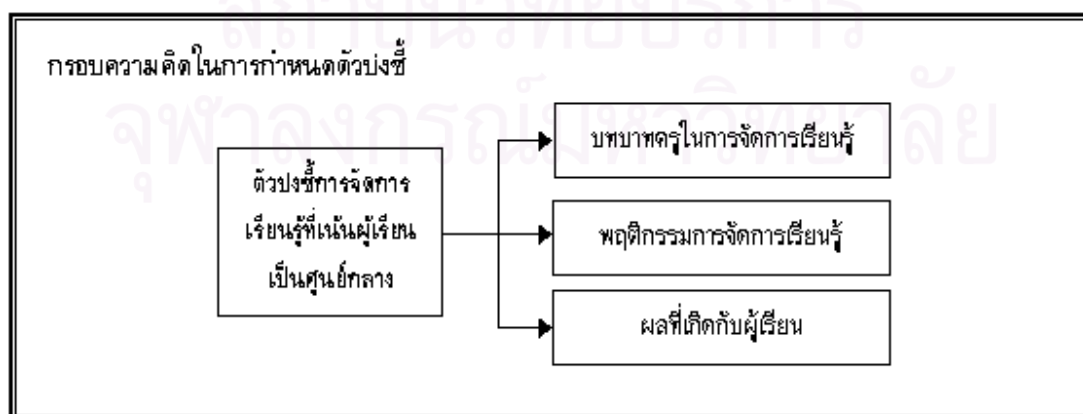
ภูมิหลังเรื่องระดับการศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ครูมีบริบทในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน จากการศึกษาหลักสูตรการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ พบว่า ในระดับอนุบาล เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กวัย 3 ถึง 6 ปี หลักสูตรเน้นการอบรมเลี้ยงดู กิจกรรมประจำวันไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จะจัดในรูปการบูรณาการ กิจกรรมการเรียนรู้ (กรมวิชาการ, 2540) ในระดับประถมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษาให้กับเด็กวัย 7 ถึง 12 ปี หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการ ดำรงชีวิต มีการจัดการเรียนการสอนใน 5 กลุ่มประสบการณ์ มีแนวการดำเนินการให้จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้มีการบูรณาการภายในกลุ่มประสบการณ์และระหว่างกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุด (กรมวิชาการ, 2534) ส่วนในระดับมัธยมศึกษาชั้นต้น จัดการศึกษาให้กับผู้เรียนวัย 13 ถึง 18 ปี หลักสูตรจะมุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม เนื้อหาที่เรียนแบ่งเป็นวิชาบังคับ วิชาเลือกเสรี และกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีแนวการดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนให้ใช้วิธีการผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง โดยเน้นกระบวนการเรียน กระบวนการคิดอย่างมีเหตุมีผล และกระบวนการกลุ่ม จัดให้ผู้เรียน

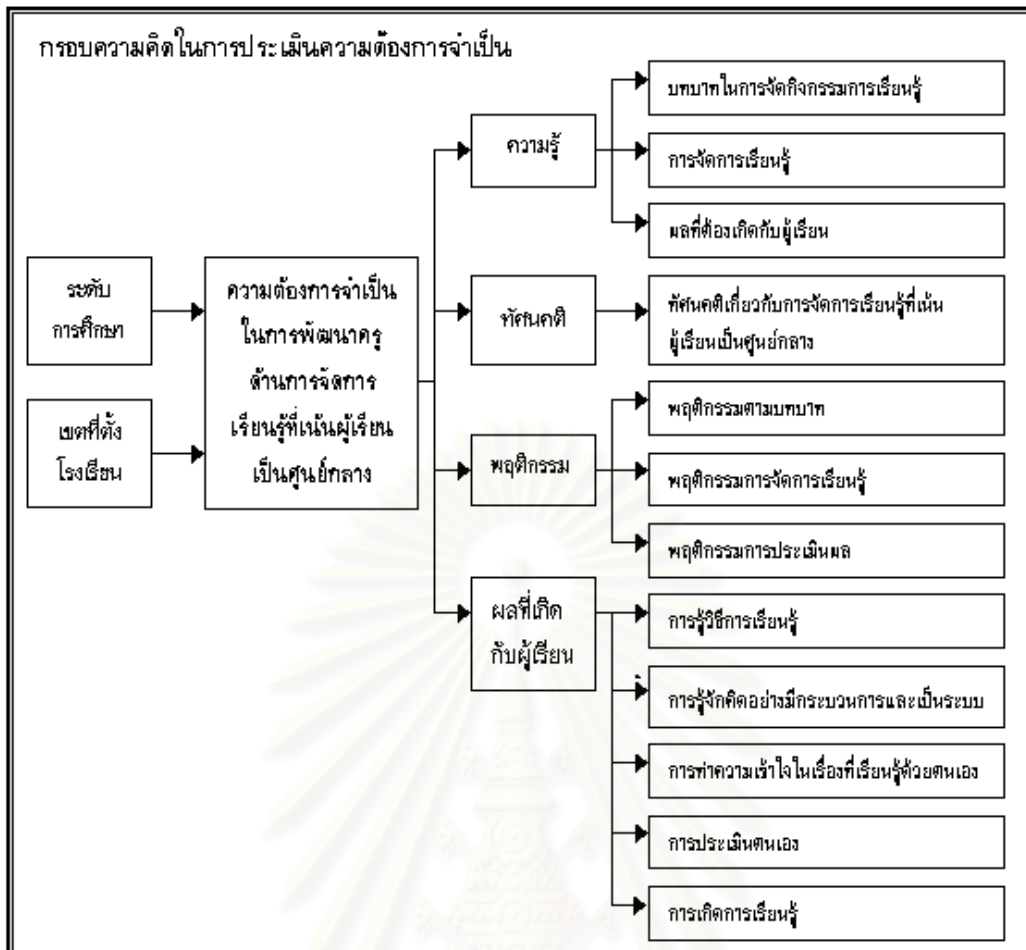
ได้เลือกเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจ (กรมวิชาการ, 2535) แม้ว่าการจัดการศึกษาทั้ง 3 ระดับจะมีแนวการดำเนินการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามยังมีความแตกต่างกันในหลายเรื่องโดยเฉพาะวัยของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างวัยทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้แตกต่างกัน เช่น ช่วงความสนใจ จำนวนคำศัพท์ที่เด็กเข้าใจ การเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคในการเรียนเมื่อเทียบกับเด็กที่สูงวัยกว่า (ประเวช การินทร์, 2541) ดังนั้น การจัดประสบการณ์หรือการสอนเด็กในระดับก่อนประถมศึกษาจึงมีวิธีการแตกต่างจากการเรียนในระดับอื่น ทั้งนี้เพราะเด็กวัยนี้มีการพัฒนาด้านการเรียนรู้แตกต่างจากเด็กวัยสูงขึ้นไปนั่นเอง (ปราณี จักขุประเสริฐ, 2540) อีกทั้งจากการศึกษาของกองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533) พบว่า ความต้องการลงทุนทางการศึกษาในด้านปริมาณ และความต้องการที่จะปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาจะแตกต่างกันไปในแต่ละระดับการศึกษา นอกจากนี้ จากการศึกษาโครงสร้าง พื้นฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539) พบว่า ภาระงานสอนโดยเฉลี่ยต่อสัปดาห์ และรายวิชาที่สอนของครูโดยเฉลี่ยต่อภาคเรียนของครูประถมศึกษาและมัศึกษามีความแตกต่างกัน โดยครูประถมศึกษาสอนโดยเฉลี่ย อยู่ในช่วง 39 ถึง 45 คาบต่อสัปดาห์ (คาบละ 20) ส่วนครูมัธยมศึกษาสอนโดยเฉลี่ย 18 ถึง 23 คาบต่อสัปดาห์ (คาบละ 50 นาที) สำหรับรายวิชาที่สอนของครูโดยเฉลี่ยต่อภาคเรียน ครูประถมศึกษาสอนโดยเฉลี่ย 3 ถึง 5 วิชา และครูมัธยมศึกษาสอน โดยเฉลี่ย 2 ถึง 3 วิชา

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแต่ละระดับการศึกษามีความแตกต่างกันในหลายด้าน เช่น วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ต่างกัน ภาระงานสอนและรายวิชาที่สอนของครูโดยเฉลี่ยต่อภาคเรียนของครูต่างกัน ความต้องการที่จะปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ น่าจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ของครูมีความแตกต่างกันด้วย

จากการศึกษาเอกสารที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ข้อค้นพบซึ่งนำมาเป็นกรอบความคิดในการวิจัยดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” นี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเกี่ยวกับคุณลักษณะของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล และขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการประเมินความต้องการจำเป็น โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎี ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และกรณีตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อกำหนดกรอบและ คุณลักษณะของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเกี่ยวกับคุณลักษณะของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ภายหลังจากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจำนวน 4 ท่านเพื่อขออนุญาตเวลาในการสัมภาษณ์ และได้เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในเวลาต่อมา โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ผู้วิจัยรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องตาม

กรอบ ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1 จากนั้นผู้วิจัยทำการกำหนด ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และได้นำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความครอบคลุมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของตัวบ่งชี้ แล้วนำตัวบ่งชี้มาปรับปรุงภายใต้คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ได้กำหนดขึ้นมาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบเติมคำ จำนวน 10 ข้อ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วยส่วนย่อย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ใช้วัดความรู้ วัดพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ วัดผลที่เกิดกับผู้เรียน และวัดทัศนคติและความคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยแต่ละส่วนมีลักษณะดังนี้

ส่วนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีลักษณะเป็นแบบวัดแบบถูก-ผิด ที่มีการให้คะแนนแบบ 0, 1 จำนวน 24 ข้อ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย

1) ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่เป็น มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ส่วนในแต่ละหัวข้อ โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

1 = น้อยที่สุดหรือไม่มี หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมเกิดขึ้น 0% – 20% ใน 1 ภาคเรียน

2 = น้อย หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมเกิดขึ้น 21% – 40% ใน 1 ภาคเรียน

3 = ปานกลาง หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมเกิดขึ้น 41% – 60% ใน 1 ภาคเรียน

4 = มาก หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมเกิดขึ้น 61% – 80% ใน 1 ภาคเรียน

5 = มากที่สุด หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมเกิดขึ้น 81% – 100% ใน 1 ภาคเรียน

จำนวน 34 ข้อ

2) ข้อคำถามเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่ใช้สอนแต่ละวิธีใน 1 ภาคเรียน เป็นแบบเติมคำ มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจวิธีสอนและปริมาณการใช้วิธีสอน

3) ข้อคำถามเกี่ยวกับการรู้จักรูปแบบการสอนและระดับการใช้รูปแบบการสอน เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

- 1 = ไม่ใช้ หมายถึง ไม่ใช้รูปแบบการสอนนี้
- 2 = ใช้น้อยที่สุด หมายถึง ใช้รูปแบบการสอนนี้ 1% - 25% ใน 1 ภาคเรียน
- 3 = ใช้น้อย หมายถึง ใช้รูปแบบการสอนนี้ 26% - 50% ใน 1 ภาคเรียน
- 4 = ใช้มาก หมายถึง ใช้รูปแบบการสอนนี้ 51% - 75% ใน 1 ภาคเรียน
- 5 = ใช้น้อยที่สุด หมายถึง ใช้รูปแบบการสอนนี้ 76% - 100% ใน 1 ภาคเรียน

5) ข้อคำถามเกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ใน 1 ภาคเรียนทั้งในช่วง

ก่อนปฏิรูปการศึกษา ปัจจุบัน และอนาคต เป็นแบบเดิมค่า มีจุดประสงค์เพื่อดูการบริหารจัดการเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 ผลที่เกิดกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีการเก็บ รวบรวมข้อมูล 2 ส่วนในแต่ละหัวข้อเกี่ยวกับเปอร์เซ็นต์ของนักเรียนที่ควรเกิดพฤติกรรม และเปอร์เซ็นต์ของนักเรียนที่เกิดพฤติกรรม โดยมีระดับเปอร์เซ็นต์ของนักเรียนดังนี้ $\leq 20\%$, 21% - 40%, 41% - 60%, 61%-80%, และ 80% - 100% จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 4 ทักษะคิด และความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยส่วนที่วัดทักษะคิดมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 20 ข้อ และส่วนที่สอบถามความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นคำถามปลายเปิด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือมีดังต่อไปนี้

1. กำหนดรูปแบบและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามให้มีความหลากหลายทั้งแบบเดิมค่า แบบถูก-ผิด และแบบมาตราประมาณค่า ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ และได้ข้อมูลที่ครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการวัด โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามปรากฏดังตารางที่ 3.1, 3.2, 3.3 และ 3.4

ตารางที่ 3.1 โครงสร้างของเนื้อหาในแบบสอบถามที่วัดความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์ กลาง

เนื้อหา	น้ำหนัก (ร้อยละ)	จำนวนข้อ (โดยประมาณ)	ข้อ
1. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	20	5	3, 4, 7, 12, 23
2. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้			
- การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	20	5	1, 2, 6, 8, 9
- การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยเอง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้	30	6	11, 14, 13, 16, 18, 22

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

เนื้อหา	หน้า หน้า (ร้อยละ)	จำนวนข้อ (โดยประมาณ)	ข้อ
- การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	15	4	21, 5, 15, 19
3. ความรู้เกี่ยวกับผลที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน	15	4	10, 17, 20, 24
รวม	100	24	

ตารางที่ 3.2 โครงสร้างเนื้อหาในแบบสอบถามที่วัดทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์
กลาง

เนื้อหา	หน้า หน้า (ร้อยละ)	จำนวนข้อ (โดยประมาณ)	ข้อ
1. ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง	100	20	1- 20
รวม	100	34	

ตารางที่ 3.3 โครงสร้างเนื้อหาในแบบสอบถามที่วัดพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์
กลาง

เนื้อหา	หน้า หน้า (ร้อยละ)	จำนวนข้อ (โดยประมาณ)	ข้อ
1. พฤติกรรมตามบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	40	13	1, 4, 7, 8, 17, 21, 22, 24, 25, 27, 30, 31, 32
2. พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง	40	13	2, 9, 13, 5, 10, 11, 12, 18, 28, 6, 15, 16, 19
3. พฤติกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง	20	8	3, 14, 20, 23, 26, 29, 33, 34
รวม	100	34	

ตารางที่ 3.4 โครงสร้างของเนื้อหาในแบบสอบถามที่วัดผลที่เกิดกับผู้เรียน

เนื้อหา	หน้า หน้า (ร้อยละ)	จำนวนข้อ (โดย ประมาณ)	ข้อ
1. ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้จากกระบวนการเรียนรู้	65	5	2, 3, 4, 7, 8
2. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	35	3	1, 5, 6
รวม	100	8	

2. สร้างข้อคำถามในแต่ละตอน แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่านตรวจสอบความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหา ความเหมาะสมของปริมาณ ข้อคำถาม ความตรงเชิงเนื้อหาโดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความรู้ที่อยู่ในขอบเขตของมวลความรู้ที่กำหนดเป็นเป้าหมาย (Item Objective Congruence; IOC) ตรวจสอบการใช้ภาษา และรูปแบบการพิมพ์ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้

- 1) มีคุณวุฒิทางการศึกษาด้านศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์
- 2) มีประสบการณ์ในการให้ความรู้/คำแนะนำหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 3 ปี
- 3) มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ผลการตรวจสอบความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหา ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถามพบว่า แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหา และมีความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ผลการตรวจสอบภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม พบว่า ในแบบสอบถามที่วัดความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางยังมีความไม่ชัดเจนในข้อคำถามที่ 5, 11, 17 และ 20 ส่วนการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคือ ค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่า .50 (IOC > .50) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2541) จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามพบว่า ไม่มีข้อคำถามใดที่มีค่าดัชนี IOC ต่ำกว่า .50 รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3.5, 3.6, 3.7 และ 3.8

ตารางที่ 3.5 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามที่วัดความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ข้อคำถาม	IOC
1. การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงถือว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางวิธีหนึ่ง	1.00
2. ครูควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม	1.00
3. ครูเป็นผู้กำหนดกิจกรรม และควบคุมการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	.75
4. หน้าที่หลักของครูในการจัดการเรียนรู้คือการบรรยายถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน	1.00
5. การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองและเพื่อน และให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย	1.00
6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องต้องจัดที่นั่งให้ผู้เรียนได้นั่งเรียนรวมกันเป็นกลุ่มตลอดเวลา	.88
7. ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน	1.00
8. การให้ผู้เรียนทำกิจกรรมคนเดียวไม่ถือว่าเป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	1.00
9. กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่สร้างความคิดหรือความเครียดให้กับผู้เรียนในขณะที่เรียนรู้ได้	.75
10. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะได้ทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเอง	.88
11. ครูควรจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เดียวกัน	.75

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

ข้อคำถาม	IOC
12. ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้ เสริมแรง กระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้	1.00
13. ครูควรจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ ประเมิน และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	1.00
14. ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้	1.00
15. การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง	1.00
16. การสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนคือการที่ผู้เรียนทบทวนความรู้เดิมและรวบรวมข้อมูลประสบการณ์ต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ ทำความ เข้าใจ คิดวิเคราะห์ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง	1.00
17. ผู้เรียนจะเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อผู้สอนได้ถ่ายทอดวิธีการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน	.75
18. ครูควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้ที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	.88
19. การประเมินผลการเรียนรู้ต้องกระทำหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลงเท่านั้น	1.00
20. การเกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นผลมาจากการปฏิบัติหรือได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้	.75
21. ครูควรเลือกใช้วิธีการประเมินวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน	1.00
22. ครูต้องจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	1.00
23. ครูเป็นผู้คิดกิจกรรมและให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ	.75
24. การที่ผู้เรียนบอกได้ว่าตนเองรู้/เข้าใจ หรือไม่รู้/ไม่เข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้แสดงว่าผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้	1.00

ตารางที่ 3.6 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามที่วัดทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ข้อคำถาม	IOC
1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่น่าสนใจ	1.00
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่ทำทหายความสามารถของครู	1.00
3. ไม่มีความจำเป็นที่ครูต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	1.00
4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก	1.00
5. ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าถูกจำกัดบทบาทมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	1.00
6. ข้าพเจ้าอยากหาเวลาไปศึกษาหรืออบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	1.00
7. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองไม่ชอบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	1.00
8. ข้าพเจ้าจะทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางประสบความสำเร็จ	1.00
9. ข้าพเจ้าอยากให้ผู้เรียนและผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	1.00
ข้าพเจ้ามีความเชื่อว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้...	1.00
10. ผู้เรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้มากขึ้น	1.00
11. ข้าพเจ้ามีความรู้กว้างขึ้น และเป็นคนทันสมัยทันเหตุการณ์	1.00
12. ข้าพเจ้าเห็นดีเห็นชอบเพราะมีภาระมากขึ้น	1.00

ตารางที่ 3.6 (ต่อ)

ข้อคำถาม	IOC
13. ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขในการเรียนมากขึ้น	1.00
14. ข้าพเจ้ากระตือรือร้นในการจัดการเรียนรู้	1.00
15. ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและกล้าแสดงออกมากขึ้น	1.00
16. ข้าพเจ้าสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพ	1.00
17. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น	1.00
18. ข้าพเจ้าเล็งเห็นความสำคัญของผู้เรียนมากขึ้น	1.00
19. ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในตนเอง	1.00
20. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น	1.00

ตารางที่ 3.7 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามที่วัดพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ข้อความ	IOC
1. วางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน	1.00
2. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันโดยใช้กระบวนการกลุ่ม	1.00
3. ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	1.00
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน	1.00
5. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	1.00
6. สรุปความรู้ให้แก่ผู้เรียน	.75
7. กำหนดกิจกรรมที่จะนำมาจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน	.75
8. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	1.00
9. จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	1.00
10. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการท่องจำ	.63
11. จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและ กระบวนการคิด	1.00
12. จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนฝึกระบุปัญหา กำหนดทางเลือก และเลือกวิธีการแก้ปัญหา	1.00
13. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว	1.00
14. ประเมินผลการเรียนรู้จากกระบวนการทำงานที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	1.00
15. จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ของผู้เรียน	1.00
16. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง	1.00
17. ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและทันท่วงที	1.00
18. ชี้นำหรือแนะแนวทางให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	1.00
19. จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย	1.00
20. ประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบที่เน้นการเลือกตอบมากกว่าการเขียนตอบ	.88
21. ใช้คำถามที่ท้าทาย กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด	1.00

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

ข้อความ	IOC
22. ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง	1.00
23. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเอง	1.00
24. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	1.00
25. นำเสนอในเรื่องที่ไม่มีความซับซ้อน หรือเป็นเรื่องที่ผู้เรียนคุ้นเคย และมีความรู้มาก่อน	1.00
26. ประเมินผลการเรียนรู้จากผลงานที่ได้จากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน	1.00
27. ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	1.00
28. ถ่ายทอดวิธีการเรียนรู้ของครูให้แก่ผู้เรียน	.88
29. ให้เพื่อนหรือผู้อื่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้เรียน	.88
30. ใช้สื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	1.00
31. สร้างบรรยากาศที่ปลุกเร้า ใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้	1.00
32. เสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้	1.00
33. ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	.88
34. ประเมินโดยวิธีการอื่นๆ (โปรดระบุ).....	.88

ตารางที่ 3.8 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามที่วัดผลที่เกิดกับผู้เรียน

ข้อความ	IOC
1. ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง	1.00
2. ผู้เรียนรู้ว่าวิธีการเรียนรู้นั้นมีขั้นตอนอย่างไร	1.00
3. ผู้เรียนรู้ว่าตนเองรู้หรือไม่รู้ในสิ่งที่ได้เรียนรู้	1.00
4. ผู้เรียนรู้จักคิดและมีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ	1.00
5. ผู้เรียนมีความรู้และคุณธรรม	1.00
6. ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการ แสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้น	1.00
7. ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้	1.00
8. ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ครั้งใหม่	1.00

จากตารางที่ 3.5 - 3.8 พบว่าไม่มีข้อคำถามใดที่มีค่าดัชนี IOC ต่ำกว่า .50

3. ปรับปรุงภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อคำถามที่ 5 การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองและเพื่อน และให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย *ปรับปรุงเป็น* การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ให้เพื่อนและให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

ข้อคำถามที่ 11 ครูควรจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เดียวกัน
ปรับปรุงเป็น ครูควรจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เดียวกันเสมอ

ข้อคำถามที่ 17 ผู้เรียนจะเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อผู้สอนได้ถ่ายทอดวิธีการเรียนรู้นั้นให้แก่ผู้เรียน
ปรับปรุงเป็น ผู้เรียนจะเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อผู้สอนได้ถ่ายทอดวิธีการเรียนรู้นั้นให้แก่ผู้เรียนเท่านั้น

ข้อคำถามที่ 20 การเกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นผลมาจากการปฏิบัติหรือได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้
ปรับปรุงเป็น การเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายของผู้เรียนเป็นผลมาจากการปฏิบัติหรือได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้

จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ทดลองใช้แบบทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้ไปตรวจสอบความเที่ยงของแบบทดสอบแบบความสอดคล้องภายใน โดยใช้การประมาณค่าความเที่ยงตามสูตรของ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบที่วัดความรู้ ทักษะคิด พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดกับผู้เรียน เท่ากับ .65 .94 .95 และ .92 ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วในขั้นตอนที่ 4 โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ รวมระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 1 เดือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ส.ป.ช.) กรมสามัญศึกษา (ส.ศ.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จากทั่วประเทศ จำนวน 551,406 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างกระจายตามภาคภูมิศาสตร์โดยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่มสังกัด โดยใช้ตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ $\pm 5\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 900 คน เพื่อความกว้างของ ข้อมูลในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

1. สุ่มจังหวัดจากภาคภูมิศาสตร์ซึ่งประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคใต้ ภาคละ 1 จังหวัด และกรุงเทพมหานครอีก 1 จังหวัด รวมเป็น 5 จังหวัด โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. สุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนจากแต่ละภาคตามสังกัด และเขตที่ตั้งโรงเรียนให้ได้จำนวน 1,000 คน

จากการส่งแบบสอบถามจำนวน 1,000 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 824 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 82.4 แม้ว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการตอบกลับของแบบสอบถามจะน้อยกว่าจำนวนกลุ่ม ตัวอย่างที่กำหนดไว้ แต่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการตอบกลับของแบบสอบถามครั้งนี้ใน สังกัดสพช. กรมสามัญศึกษา และ สช. มีสัดส่วนเท่ากับ 64 : 21 : 15 ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับสัดส่วนของกลุ่ม ประชากรในแต่ละสังกัด คือ 65 : 22 : 13 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรได้ ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างและรายละเอียดการส่งและตอบกลับแบบสอบถาม รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 3.9 และ 3.10

ตารางที่ 3.9 ขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามสังกัด

สังกัด	จำนวนและร้อยละ ของประชากร	จำนวนและร้อยละ กลุ่มตัวอย่าง	อัตราการตอบ กลับ	ขนาดและร้อยละ ของผู้ตอบแบบ สอบถาม
1. สพช.	355,304 (64.43)	644 (64.40)	529 (82.14)	529 (64.20)
2. กรมสามัญ	123,511 (22.40)	224 (22.40)	172 (76.79)	172 (20.87)
3. สช.	72,591 (13.16)	132 (13.20)	123 (93.18)	123 (14.93)
รวม	551,406 (100.00)	1,000 (100.0)	824 (82.4)	824 (100.00)

ตารางที่ 3.10 อัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภาค สังกัดและเขตที่ตั้งโรงเรียน

ภาค	สังกัด	เขตเมืองเขต		เขตห่างไกลชุมชนเมือง		รวม	
		จำนวนส่ง	อัตราการ ตอบกลับ (ร้อยละ)	จำนวนส่ง	อัตราการ ตอบกลับ (ร้อยละ)	จำนวน ส่ง	อัตราการ ตอบกลับ (ร้อยละ)
เหนือ (พะเยา)	สพช.	75	56 (74.67)	75	66 (88)	150	122 (81.33)
	กรมสามัญ	25	14 (56.00)	25	18 (72.00)	50	32 (64.00)
	สช.	15	13 (86.67)	15	15 (100.00)	30	28 (93.33)
	รวม	115	83 (72.17)	115	99 (86.09)	230	182 (79.13)
กลาง (ปราจีนบุรี)	สพช.	75	59 (78.67)	75	71 (94.67)	150	130 (86.67)
	กรมสามัญ	25	25 (100.00)	25	14 (56.00)	50	39 (78.00)
	สช.	15	15 (100.00)	15	15 (100.00)	30	30 (100.00)
	รวม	115	99 (86.09)	115	100 (86.96)	230	199 (86.52)
ตะวันออก (กาฬสินธุ์)	สพช.	75	52 (69.33)	75	62 (82.67)	150	114 (76.00)
	กรมสามัญ	25	25 (100.00)	25	18 (72.00)	50	43 (86.00)
	สช.	15	15 (100.00)	15	15 (100.00)	30	30 (100.00)
	รวม	115	92 (80.00)	115	95 (82.61)	230	187 (81.30)

ตารางที่ 3.10 (ต่อ)

ภาค	สังกัด	เขตเมืองเขต		เขตห่างไกลชุมชนเมือง		รวม	
		จำนวนส่ง	อัตราการตอบกลับ (ร้อยละ)	จำนวนส่ง	อัตราการตอบกลับ (ร้อยละ)	จำนวนส่ง	อัตราการตอบกลับ (ร้อยละ)
ใต้ (ตรง)	สปช.	75	60 (80.00)	75	60 (80.00)	150	120 (80.00)
	กรมสามัญ	25	18 (72.00)	25	16 (64.00)	50	34 (68.00)
	สช.	15	14 (93.33)	15	10 (66.67)	30	24 (80.00)
	รวม	115	92 (80.00)	115	86 (74.78)	230	178 (77.39)
กรุงเทพมหานคร	สปช.	44	43 (97.73)	-	-	44	43 (97.73)
	กรมสามัญ	24	24 (100.00)	-	-	24	24 (100.00)
	สช.	12	11 (91.67)	-	-	12	11 (91.67)
	รวม	80	78 (97.50)	-	-	80	78 (97.50)
รวม		540	444 (82.22)	460	380 (85.59)	1,000	824 (82.40)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 25 มกราคม ถึง 25 กุมภาพันธ์ 2545 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากภาคีวิชาการศึกษาถึงผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครด้วยตนเอง และส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนในต่างจังหวัดทางไปรษณีย์โดยแนบซองเปล่าที่ติดแสตมป์ไปพร้อมกับแบบสอบถาม เพื่อให้ทางโรงเรียน ส่งกลับคืนทางไปรษณีย์

2. ตรวจสอบจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ในระหว่างวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2545 ถึง 15 กุมภาพันธ์ 2545 พบว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 517 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 51.7

3. ดำเนินการติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับกลับคืน โดยการติดต่อกับผู้รับผิดชอบในแต่ละโรงเรียนทางโทรศัพท์ ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2545 และวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2545 รวม 2 ครั้ง และรอผลอีก 5 วัน จนถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2545 จึงสรุปจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา รวม 824 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 82.4 จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 1,000 ฉบับ

4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการประเมินความต้องการจำเป็น

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การศึกษาเอกสาร และจากแบบสอบถามเพื่อตอบคำถามวิจัยดังนี้

คำถามวิจัยที่ 1 ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางควรมีลักษณะอย่างไร

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

คำถามวิจัยที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางควรมีลักษณะอย่างไร

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์เนื้อหาที่นำมาใช้ในการสร้างแบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

2) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความรู้ที่อยู่ในขอบเขตของมวลความรู้ที่กำหนดเป็นเป้าหมาย โดยการวิเคราะห์หาค่าดัชนี IOC

3) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (factor analysis) ของข้อคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามเพื่อสนับสนุนความตรงเชิงโครงสร้าง

4) ตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามแบบความสอดคล้องภายในโดยใช้การประมาณ ค่าความเที่ยงตามสูตร Cronbach's Alpha

คำถามวิจัยที่ 3 ครูมีความรู้ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผลที่เกิดกับผู้เรียนอยู่ในระดับใด โดยพิจารณาในภาพรวม ระดับการศึกษาและเขตที่ตั้งโรงเรียน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนความรู้ ทักษะ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครู และผลที่เกิดกับผู้เรียนจากแบบสอบถามโดยการตรวจให้คะแนนความรู้ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม และผลที่เกิดกับผู้เรียนคำนวณหาคะแนนรวมในแต่ละส่วนของครู แต่ละคนแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยในภาพรวม แยกตามระดับการศึกษา และเขตที่ตั้งโรงเรียน

2) วิเคราะห์ข้อมูลระดับคะแนนด้านความรู้ ทักษะ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครู และผลที่เกิดกับผู้เรียนด้วยสถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละและการทำตาราง 2 มิติ (cross-tabulation) โดยแต่ละระดับมีความหมายดังต่อไปนี้

ระดับน้อย หมายถึง ได้คะแนนรวมน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม

ระดับปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนรวมร้อยละ 51 ถึงร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

ระดับมาก หมายถึง ได้คะแนนรวมมากกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ทักษะ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดกับผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูระหว่างระดับการศึกษาที่ต่างกัน โดยใช้ ANOVA และระหว่างครูเขตเมือง กับครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง โดยใช้ t-test

คำถามวิจัยที่ 4 ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในเรื่องใด โดยพิจารณาในภาพรวม ระดับการศึกษา และเขตที่ตั้งโรงเรียน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในภาพรวม ระดับการศึกษา และเขตที่ตั้งโรงเรียน โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่คาดหวัง (I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) ด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริง ซึ่งสูตรในการคำนวณมีดังนี้

$$PNI_{\text{Modified}} = (I-D) / D$$

2) จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามค่า PNI_{Modified} โดยพิจารณาในภาพรวม ระดับการศึกษา และเขตที่ตั้งโรงเรียน

คำถามวิจัยที่ 5 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูมีการใช้วิธีสอน การรู้จักและการใช้รูปแบบการสอน รวมถึงการบริหารจัดการเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไร

- วิธีวิเคราะห์ข้อมูล**
- 1) วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ของจำนวนวิธีสอน จำนวนผู้ใช้วิธีสอน การรู้จักและการใช้รูปแบบการสอน
 - 2) วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการ คือ 1) เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2) เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และ 3) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการกำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาเครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตอนที่ 1 ผลการกำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จำนวน 4 ท่าน ได้ประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางดังนี้

- 1) คุณลักษณะของตัวบ่งชี้ขึ้นอยู่กับ definition ของคำว่า “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” ผู้ทรงคุณวุฒิอธิบายว่า

“definition ของคำว่าจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของงานวิจัยนี้คืออะไรละ ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ก็ควรขึ้นอยู่กับ definition ของงานวิจัย”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1

“ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางควรจะสอดคล้องกับ definition ของมันในงานวิจัยนะ”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 4

- 2) ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ควรมีความเฉพาะเจาะจงสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเท่านั้น ผู้ทรงคุณวุฒิอธิบายว่า

“ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ต้องเฉพาะสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเท่านั้น ถ้าใช้ได้กับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางแล้วจะเป็นตัวบ่งชี้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือ”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1

“ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางควรเฉพาะเจาะจงไปเลยว่า *child-centered* เป็นอย่างไร”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 2

- 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้ทรงคุณวุฒิอธิบายว่า

“...การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต้องให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งคำว่ามีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ตรงนี้ก็ดูได้จากการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในที่นี้เป็น *active participation* คือมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น มีความตื่นตัวในการทำกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา...”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1

“...และข้อสำคัญก็คือ ทำอย่างไรให้เขาได้มีส่วนร่วม เด็กมีส่วนร่วมทั้งทางด้านปัญญา อารมณ์ สังคม จิตใจ”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 2

“...การเรียนการสอนของครู นักเรียนต้องมีส่วนร่วม นักเรียนต้องตอบคำถาม นักเรียนต้องคิดวิเคราะห์...”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 3

“ประเด็นสำคัญผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรม ในการเรียนนั้น ๆ นะ เพราะชื่อก็บอกแล้วว่า ผู้เรียนเป็นสำคัญ อันนี้ก็ตาม พ.ร.บ.นะ”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 4

- 4) จุดเน้นของผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้ทรงคุณวุฒิอธิบายว่า

“...แต่จุดของการที่คำว่าเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แปลว่า ผู้เรียนต้องเป็นผู้...ตามทฤษฎีใหม่ในยุคปัจจุบันทฤษฎีของ *construction* มันจะมีทั้ง *constructionism*

constructivism มั่นเน้นแล้วว่าเมื่อผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม ตามประสบ-การณ์ที่ครูจัดให้ ครูอาจจัดกิจกรรมให้โดยการที่เตรียมสื่อให้ คำว่าสื่อของครูก็มีทั้ง hardware software และนวัตกรรมต่าง ๆ แล้วผู้เรียนต้องสามารถเอาข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ จากสื่อที่ครูเตรียมให้เนี่ยมาทำการ process กระบวนการที่ประมวลความรู้ แล้วก็สรุปออกมาเอง ซึ่งเราก็มักเรียกว่าสร้างความรู้เอง”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 2

“ครูจัดประสบการณ์ จัดกิจกรรมและให้เด็กสรุปจากกิจกรรม เพื่อให้เด็กสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง เพราะเชื่อว่าทำให้เด็กสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง ความรู้นั้นมันจะอยู่คงทน อาจารย์ว่านี่ก็สำคัญนะตามแนวคิดนี้”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 3

- 5) การสร้างความรู้ของผู้เรียนไม่ใช่การสร้างความรู้ใหม่ แต่เป็นการสร้างความเข้าใจ ความรู้ด้วยตนเอง และสรุปความรู้เป็นมโนทัศน์ด้วยตนเอง ผู้ทรงคุณวุฒิอธิบายว่า “เมื่อผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีมตามประสบการณ์ที่ครูจัดให้ ครูอาจจัด กิจกรรมให้โดยการที่เตรียมสื่อให้ คำว่าสื่อของครูก็มีทั้ง hardware software และนวัตกรรมต่าง ๆ แล้วผู้เรียนต้องสามารถเอาข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ จากสื่อที่ครูเตรียมให้เนี่ยมาทำการ process กระบวนการที่ประมวลความรู้ แล้วก็สรุปออกมาเองซึ่งเราก็มักเรียกว่าสร้างความรู้เอง”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 2

“การสร้างที่เด็กเขา construct นี่คือการสร้างความเข้าใจ ความรู้ด้วยตนเอง และสรุปความรู้เป็นมโนทัศน์ด้วยตนเอง นี่เขาเรียก constructivism แต่ไม่ใช่สร้าง new knowledge, knowledge มันมีอยู่แล้ว”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 3

- 6) ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และเป็นแหล่งการเรียนรู้ ผู้ทรงคุณวุฒิอธิบายว่า

“บทบาทสำคัญของครูไม่ใช่ teacher ของการสอน แต่บทบาทของการที่จะเป็นทุกอย่าง เหมือนผู้จัดการ ซึ่งเรามีคำว่า facilitator”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 2

“...คือผู้สอนที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก มีบทบาท คือ เป็นผู้นำเสนอ เป็นผู้สังเกต เป็นผู้ถาม เป็นผู้ให้การเสริมแรง เป็นผู้แนะนำ เป็นผู้สะท้อนความคิด เป็นผู้จัดบรรยากาศ เป็นผู้จัดระเบียบ เป็นผู้แนะนำ เป็นผู้ประเมิน เป็นผู้ให้คำชื่นชม เป็นผู้กำกับ”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 3

“บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดนี้ คืออะไรละ facilitator ใช่ไหมคะ ครูไม่ใช่ผู้บรรยายอย่างเดียวอีกต่อไปแล้ว”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 4

7) ผู้เรียนสามารถถ่ายโยง/ประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้ทรงคุณวุฒิอธิบายว่า

“ประเด็นการนำความรู้ไปใช้ ก็เป็นประเด็นสำคัญนะ เพราะการเรียนรู้จะไม่เกิดประโยชน์ถ้าไม่มีการนำความรู้ไปใช้”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1

“ประเด็นของการที่เรียกว่าเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างมีความหมาย แปลว่าเขาต้องสามารถ apply ความรู้ทั้งในวิชาเดียวกัน ต่างวิชา และใน diary life ของเขา แล้วก็ถ่ายโยงความรู้ได้”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 2

8) ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ ผู้ทรงคุณวุฒิอธิบายว่า

“สำคัญนะที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ เพราะความรู้มันมีอยู่ทั่วไป พวกเขาสามารถที่จะแสวงหาความรู้ได้ด้วยตัวพวกเขาเอง ถ้าพวกเขามีทักษะกระบวนการต่างๆ ที่จำเป็น ก็...ยกตัวอย่างนะ ทักษะการอ่าน ทักษะการคิด ตัวนี้สำคัญมาก ทักษะการทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม นี่ตัวอย่างนะคะ มีอีกเยอะ”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1

“...การที่เขาจะทำการเหล่านี้ได้ เน้นนครูก็คงทำให้เขาไม่ได้ เขาจึงต้องใช้ process of learning คือ กระบวนการเรียนรู้”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 2

1.2 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

กลางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และกรณีตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารดังกล่าวดังตารางที่ 4.1 ปรากฏผลดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ประเด็น	บทบาทครู	ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ผลที่เกิดกับผู้เรียน	การวัดและประเมินผล
1. ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ/เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้		✓		
2. เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน	✓			
3. ได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการคิด		✓	✓	
4. ผู้เรียนสามารถค้นพบข้อมูลความรู้และทำความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง			✓	
5. ใช้วิธีการและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย	✓			
6. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	✓			
7. สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง			✓	
8. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน		✓		
9. มีการวางแผนการจัดกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	✓			
10. เน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ		✓		
11. เป็นกระบวนการพัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม		✓		
12. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้		✓		
13. เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง		✓		
14. จัดกิจกรรมกระตุ้นผู้เรียนให้มี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	✓			
15. ได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้		✓		
16. ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนรู้			✓	
17. ผู้เรียนคิดอย่างมีระบบและมีวิจารณญาณ			✓	
18. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้			✓	
19. ประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย				✓
20. การวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ที่ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน				✓
21. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อน			✓	✓

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ประเด็น	รายละเอียด
บทบาทครู	<ul style="list-style-type: none"> ◆ เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมโดยการจัดเตรียมสื่อและแหล่งการเรียนรู้ มีการวางแผนการจัดกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เป็นผู้นำเสนอ ให้คำแนะนำ เสริมแรง กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จัดบรรยากาศการเรียนรู้ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ
ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ดำเนินถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ◆ กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความถนัดและศักยภาพของผู้เรียน ◆ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งทางกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ◆ ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ◆ เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตามแนวทฤษฎี constructivism ◆ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
ผลที่เกิดกับผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ ◆ ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ ◆ ผู้เรียนทำความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ ◆ ผู้เรียนประเมินตนเองได้ ◆ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย ◆ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง ◆ เป็นกิจกรรมที่ทำความคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

จากการรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้วิจัยทำการกำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยแบ่งตัวบ่งชี้ออกเป็น 3 ด้าน ตามองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ บทบาทของครู กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และบทบาทของผู้เรียน ทั้งนี้ตัวบ่งชี้ที่กำหนดขึ้นจะนำไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นตัวบ่งชี้ที่กำหนดขึ้นจึงต้องอยู่ในบริบทที่สามารถ

ประเมินผ่านตัวครูได้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับคุณลักษณะตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางปรากฏดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับคุณลักษณะตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ประเด็น	บทบาท		พฤติกรรม		ผลที่เกิดกับผู้เรียน	
	เอกสาร	ผู้ทรงคุณวุฒิ	เอกสาร	ผู้ทรงคุณวุฒิ	เอกสาร	ผู้ทรงคุณวุฒิ
1. ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ/เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้			✓	✓		
2. เป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ เช่น เป็นผู้นำเสนอ เป็นผู้สังเกต เป็นผู้จัดบรรยากาศ เป็นผู้ประเมิน เป็นต้น	✓	✓				
3. ได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการคิด			✓		✓	
4. ผู้เรียนสามารถค้นพบข้อมูลความรู้ต่าง ๆ และทำความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง					✓	✓
5. ใช้วิธีการและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย	✓					
6. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	✓	✓				
7. สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง					✓	✓
8. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน			✓			
9. มีการวางแผนการจัดกิจกรรม และการจัด ประสิทธิภาพการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	✓					
10. เน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ			✓			
11. เป็นกระบวนการพัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม			✓			
12. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้			✓	✓		
13. เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง			✓	✓		
14. จัดกิจกรรมกระตุ้นผู้เรียนให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	✓					
15. ได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้			✓	✓		
16. ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนรู้					✓	✓
17. ผู้เรียนคิดอย่างมีระบบและมีวิจารณญาณ					✓	✓
18. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้					✓	
19. ประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย			✓			

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็น	บทบาท		พฤติกรรม		ผลที่เกิดกับผู้เรียน	
	เอกสาร	ผู้ทรงคุณวุฒิ	เอกสาร	ผู้ทรงคุณวุฒิ	เอกสาร	ผู้ทรงคุณวุฒิ
20. การวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้			✓			
21. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อน			✓		✓	

ผลการกำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่า ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ และ 3) ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้

ด้านบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คำอธิบาย ในการจัดการเรียนรู้ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

- เป็นผู้จัดระบบการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การศึกษาหลักสูตร ตลอดจนการวางแผนการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือก ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน วัดผลและประเมินผล และรวมไปถึงการจัดระเบียบวินัยในชั้นเรียน
- เป็นผู้จัดบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (1) ด้านกายภาพ ได้แก่การจัดชั้นเรียน วัสดุ อุปกรณ์ แสงสว่าง ระบบเสียง ให้ผู้เรียนรู้สึกสบายและอยากเรียน (2) ด้านจิตวิทยา ได้แก่ การจัดชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น ส่งเสริมการกล้าคิด กล้าทำ กล้าริเริ่ม ให้โอกาสผู้เรียนได้ประสบความสำเร็จทุกคน
- เป็นผู้ชี้แนะหรือแนะแนวทางให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้โดยการสังเกต สัมภาษณ์ ทดลอง วิเคราะห์จนพบคำตอบ แนะนำวิธีหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ
- เป็นผู้แนะนำเสนอในเรื่องที่มีความซับซ้อนซึ่งผู้เรียนอาจประสบปัญหาถ้าจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือเป็นเรื่องที่ผู้เรียนไม่คุ้นเคยและไม่เคยมีความรู้มาก่อน ครูพิจารณาว่าควรเป็นผู้แนะนำเสนอเรื่องนั้นด้วยตนเอง
- เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมขณะผู้เรียนดำเนินกิจกรรมสร้างความรู้ บันทึกสังเกตเพื่อนำมาอภิปรายกับผู้เรียน หรือหาทางแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อพร้อมที่จะเข้าใจ ช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน หรือแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น
- เป็นผู้เสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ครูต้องการ และเป็นการย้ำให้ผู้เรียนมั่นใจในการกระทำของตนเองจะได้พัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น ครูควรเลือกโอกาสในการเสริมแรงให้เหมาะสม

- เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้โดยการถามคำถาม การถามคำถามเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด และเป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูสามารถใช้พัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน คำถามที่ใช้จึงควรหลากหลาย และใช้ความคิดระดับสูงในการตอบ
- เป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้เรียนเมื่อลงมือปฏิบัติสิ่งใดย่อมต้องการทราบผลการกระทำของตน ครูจึงควรบอกผลการกระทำแก่ผู้เรียนโดยเร็ว เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจหรือแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันทั่วทั้งที่ ครูควรมีวิธีให้ข้อมูลย้อนกลับที่ส่งเสริมการเรียนรู้

ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

คำอธิบาย ในการจัดการเรียนรู้ ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้นทั้งทางด้านร่างกาย คือ ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ด้านสติปัญญา คือ ผู้เรียนได้ร่วมคิด ด้านสังคม คือ ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว และด้านอารมณ์ คือ กิจกรรมที่ครูจัดนั้นเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้

คำอธิบาย การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เป็นการรับรู้รูปแบบการเรียนรู้และความถนัดของตนเอง เน้นการเรียนรู้กระบวนการว่า การเรียนรู้แต่ละครั้งเกิดขึ้นได้อย่างไร เรียนรู้ด้วยวิธีการอะไร มีขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบอย่างไร โดยเปิดโอกาสและจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ ประเมิน และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเองเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมพร้อมที่จะ นำไปใช้ในการเรียนรู้ครั้งต่อไป การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเองจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จนเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนเองอย่างชัดเจน ว่าตนเองมีจุดเด่น จุดด้อยอะไรในการเรียนรู้ ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะกระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ที่ได้ใช้ในการเรียนด้วยการถามคำถามเชิงวิเคราะห์หรือให้อภิปรายความคิดและการกระทำ เพื่อให้เด็กเกิดการคิดย้อนกลับไปกลับมาเพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในส่วนที่ยังวิเคราะห์ไม่ชัดเจน จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการ เรียนรู้ของตนเอง

ทักษะกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จำเป็น มีดังนี้

1. ทักษะการแสวงหาความรู้และการศึกษาด้วยตนเอง เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการฟัง ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการสืบค้นแหล่งความรู้ ทักษะการประมวลความรู้ เป็นต้น
2. ทักษะการคิดและกระบวนการคิดต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิดเปรียบเทียบ ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การพิสูจน์ การทดสอบ การลงข้อสรุป การสรุปอ้างอิง รวมถึงกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการคิดสร้างสรรค์ กระบวนการคิด แก้ปัญหา กระบวนการศึกษาวิจัย เป็นต้น
3. ทักษะการจัดการ เช่น ทักษะการวางแผน ทักษะการปฏิบัติงานตามแผน การประเมินผล และสรุปงาน ทักษะที่ส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการ

4. ทักษะการทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม เช่น ทักษะกระบวนการทำงานกลุ่ม การปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง

คำอธิบาย ในการจัดการเรียนรู้ ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการที่สำคัญ คือ การทบทวนความรู้เดิม แสวงหา รวบรวมข้อมูลและประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ศึกษา ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ สรุป และจัดระเบียบความรู้ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

คำอธิบาย ในการจัดการเรียนรู้ ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา และความจำในเรื่องนั้น ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง

คำอธิบาย การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนประเมินจากหลักฐานการเรียนรู้ทั้งหมดที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงทั้งที่เป็นกระบวนการและผลงานด้วยวิธีการหลาย ๆ วิธี เช่น การสังเกต การทำแฟ้มสะสมงาน การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การให้เพื่อนหรืออื่นประเมิน เป็นต้น อีกทั้งการประเมินควรกระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน

ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้

คำอธิบาย จากกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนรู้ว่าการเรียนรู้แต่ละครั้งเกิดขึ้นได้อย่างไร เรียนรู้ด้วยวิธีการอะไร มีขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบอย่างไร เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมพร้อมที่จะนำไปใช้ในการเรียนรู้ครั้งต่อไป

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ

คำอธิบาย จากกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนรู้จักคิดในลักษณะต่าง ๆ อย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ ลักษณะการคิดต่าง ๆ เช่น คิดเปรียบเทียบ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณคิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา พิสูจน์ ทดสอบ ลงข้อสรุป เป็นต้น

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเอง

คำอธิบาย จากกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้โดยการวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ มาว่าสัมพันธ์กับสิ่งใด สัมพันธ์กับตนเองโดยตรง สัมพันธ์กับชุมชนหรือสังคมอย่างไร ทำความ เข้าใจจนเกิดความเข้าใจ และจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนประเมินตนเอง

คำอธิบาย จากกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนบอกได้ว่า ผู้เรียนรู้/เข้าใจ หรือไม่รู้/ไม่เข้าใจ ทำได้หรือทำไม่ได้ สามารถบอกวิธีการประเมินตนเองได้ เลือก ตัดสิน ระบุระดับความรู้ที่ตนเองควรไปให้ถึง สามารถบอกจุดเด่นจุดบกพร่องของตนเองได้ และสามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

คำอธิบาย จากกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง หรือ เกิดการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ใด ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมควรจะคงทนอยู่นานพอที่จะสามารถจัดหมวดหมู่ของสิ่งที่เรียนรู้ได้ ทั้งนี้การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการฝึกปฏิบัติ หรือ ได้รับประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ และการเรียนรู้ที่มีความหมาย คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาเครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2.1 ผลการพัฒนาเครื่องมือวัดความต้องการจำเป็น

ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ได้กำหนดขึ้น มาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ตัวอย่างแบบสอบถามปรากฏใน ภาคผนวก ก) ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบเติมคำจำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วยส่วนย่อย 4 ส่วน เพื่อใช้วัดความต้องการจำเป็น 4 ด้าน คือด้านความรู้ ด้านทัศนคติ ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน

ตารางที่ 4.4 องค์ประกอบของแบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจำแนกเป็นรายด้าน

ด้าน	องค์ประกอบ	น้ำหนัก (ร้อยละ)	จำนวนข้อ (โดยประมาณ)
ความรู้	1. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	20	5
	2. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	65	15
	3. ความรู้เกี่ยวกับผลที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน	20	4
รวม		100	24
ทัศนคติ	ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	100	20
รวม		100	20

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้าน	องค์ประกอบ	น้ำหนัก (ร้อยละ)	จำนวนข้อ
พฤติกรรม การจัดการเรียนรู้	1. พฤติกรรมตามบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง	40	13
	2. พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	40	13
	3. พฤติกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	20	8
รวม		100	34
ผลที่เกิดกับ ผู้เรียน	1. ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้จากกระบวนการเรียนรู้	65	5
	2. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	35	3
รวม		100	8

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามแบบความสอดคล้องภายใน โดยใช้การประมาณค่าความเที่ยงตามสูตรของ Cronbach's Alpha (ผลการประมาณค่าความเที่ยงของแบบสอบถามปรากฏใน ภาคผนวก จ) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่วัดความรู้ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดกับผู้เรียน เท่ากับ .62 .88 .92 และ .93 ตามลำดับ

2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเกี่ยวกับคุณลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เกี่ยวกับ คุณลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดกับผู้เรียน ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (principal component analysis) หมุนแกนปัจจัยแบบตั้งฉาก (orthogonal) ด้วยวิธีแวนแมกซ์ (varimax rotation) โดยพิจารณาจากองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ด้านความรู้ มีตัวแปรทั้งหมด 24 ตัวแปร (KNOW1 – KNOW24) แบ่งเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านผลที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน พบว่า

1) **ด้านความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละตัวแปร จะได้องค์ประกอบ จำนวน 2 องค์ประกอบ และมีค่าไอเกนรวม เท่ากับ 2.726 และมีความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 54.527 แสดงผลดังตารางที่ 4.5 รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบแสดงดังตารางที่ 4.6 ถึง 4.7

ตารางที่ 4.5 เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร

	Factor1	Factor2
KNOW23	0.752	
KNOW3	0.714	
KNOW4	0.593	
KNOW7		0.801
KNOW12		0.791
ค่าไอเกนรวม		2.726
% ความแปรปรวนรวมทั้งหมด		54.527

ตารางที่ 4.6 องค์ประกอบที่ 1 “บทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
KNOW23	ครูจะไม่ใช่ผู้คิดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ	.752
KNOW3	ครูไม่ใช่ผู้กำหนดและควบคุมการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	.714
KNOW4	หน้าที่หลักของครูในการจัดการเรียนรู้ไม่ใช่การบรรยายถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน	.593
ค่าไอเกน		1.431
% ความแปรปรวนรวม		28.617

ตารางที่ 4.6 แสดงองค์ประกอบที่ 1 เป็นองค์ประกอบด้านบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง องค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 3 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ การไม่ใช่ผู้คิดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ การไม่ใช่ผู้กำหนดและควบคุมการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน องค์ประกอบนี้มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.431 และมีค่าความแปรปรวนรวมคิดเป็นร้อยละ 28.617 ของความแปรปรวนรวมทั้งหมด

ตารางที่ 4.7 องค์ประกอบที่ 2 “บทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
KNOW7	ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน	.801
KNOW12	ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้ เสริมแรง กระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้	.791
ค่าไอเกน		1.295
% ความแปรปรวนรวม		25.910

ตารางที่ 4.7 แสดงองค์ประกอบที่ 2 เป็นองค์ประกอบด้านบทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก องค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 2 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ บทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน องค์ประกอบนี้มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.295 และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็นร้อยละ 25.910 ของความแปรปรวนร่วมทั้งหมด

2) ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละตัวแปร จะได้องค์ประกอบจำนวน 3 องค์ประกอบ มีค่าไอเกนรวม เท่ากับ 5.076 มีความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็น ร้อยละ 33.837 แสดงผลดังตารางที่ 4.8 รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบแสดงดังตารางที่ 4.9 ถึง 4.11

ตารางที่ 4.8 เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร

	Factor1	Factor2	Factor3
KNOW6	0.647		
KNOW19	0.643		
KNOW11	0.623		
KNOW21	0.623		
KNOW8	0.557		
KNOW15		0.584	
KNOW22		0.56	
KNOW18		0.553	
KNOW14		0.52	
KNOW16		0.459	
KNOW5		0.448	
KNOW13		0.433	
KNOW2			0.555
KNOW9			-0.545
KNOW1			0.285
		ค่าไอเกนรวม	5.076
		% ความแปรปรวนร่วมทั้งหมด	33.837

ตารางที่ 4.9 องค์ประกอบที่ 1 “การจัดการเรียนรู้ที่ไม่เน้นการบรรยาย”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
KNOW6	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องไม่จำเป็นต้องจัดที่นั่งให้ผู้เรียนได้นั่งเรียนรวมกันเป็นกลุ่มตลอดเวลา	.647

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
KNOW19	การประเมินผลการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องกระทำหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลงเท่านั้น	.643
KNOW11	ครูไม่ควรจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เดียวกันเสมอ	.623
KNOW21	ครูไม่ควรเลือกใช้วิธีการประเมินวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน	.623
KNOW8	การให้ผู้เรียนทำกิจกรรมคนเดียวถือว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	.557
ค่าไอเคน		2.048
% ความแปรปรวนร่วม		13.653

ตารางที่ 4.9 แสดงองค์ประกอบที่ 1 เป็นองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เน้นการบรรยาย องค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 5 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องไม่จำเป็นต้องจัดที่นั่งให้ผู้เรียนได้นั่งเรียนรวมกันเป็นกลุ่มตลอดเวลา การประเมินผลการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องกระทำหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลงเท่านั้น ครูไม่ควรจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เดียวกันเสมอ ครูไม่ควรเลือกใช้วิธีการประเมินวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน องค์ประกอบนี้มีค่าไอเคนเท่ากับ 2.048 และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็นร้อยละ 13.653 ของความแปรปรวนร่วมทั้งหมด

ตารางที่ 4.10 องค์ประกอบที่ 2 “การจัดการเรียนรู้ที่ยึดแนวคิด constructivism”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
KNOW15	การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง	.584
KNOW22	ครูต้องจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	.560
KNOW18	ครูควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเอง	.553
KNOW14	ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้	.520
KNOW16	ผู้เรียนสร้างความรู้โดยการทบทวนความรู้เดิม และรวบรวมข้อมูล ประสพการณ์ต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ คิดวิเคราะห์และสรุปความรู้นั้นด้วยตนเอง	.459
KNOW5	การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองและเพื่อน และให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย	.448
KNOW13	ครูจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ ประเมิน และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	.433
ค่าไอเคน		1.888
% ความแปรปรวนร่วม		12.585

ตารางที่ 4.10 แสดงองค์ประกอบที่ 2 เป็นองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ที่ยึดแนวคิด constructivism องค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 7 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง ครูต้องจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ครูควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้ที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง องค์ประกอบนี้มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.888 และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็นร้อยละ 12.585 ของความแปรปรวนทั้งหมด

ตารางที่ 4.11 องค์ประกอบที่ 3 “ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
KNOW2	ครูควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม	.555
KNOW9	กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอาจเป็นกิจกรรมที่สร้างความกดดันหรือความเครียดให้กับผู้เรียนในขณะเรียนรู้ได้	-.545
KNOW1	การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงถือว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	.285
ค่าไอเกน		1.140
% ความแปรปรวนร่วม		7.599

ตารางที่ 4.11 แสดงองค์ประกอบที่ 3 เป็นองค์ประกอบด้านลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ องค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 3 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอาจเป็นกิจกรรมที่สร้างความกดดันหรือความเครียดให้กับผู้เรียนในขณะเรียนรู้ได้ องค์ประกอบนี้มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.140 และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็นร้อยละ 7.599 ของความแปรปรวนทั้งหมด

3) ด้านความรู้เกี่ยวกับผลที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละตัวแปรจะได้องค์ประกอบ จำนวน 2 องค์ประกอบ มีค่าไอเกนรวม เท่ากับ 2.215 มีความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 55.374 แสดงผลดังตารางที่ 4.12 รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบแสดงดังตารางที่ 4.13 ถึง 4.14

ตารางที่ 4.12 เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร

	Factor1	Factor2
KNOW20	0.675	
KNOW24	0.673	
KNOW10	0.526	
KNOW17		0.922
ค่าไอเกนรวม		2.215
% ความแปรปรวนร่วมทั้งหมด		55.374

ตารางที่ 4.13 องค์ประกอบที่ 1 “ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
KNOW20	การเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายของผู้เรียนเป็นผลมาจากการปฏิบัติ หรือได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้	.675
KNOW24	การที่ผู้เรียนบอกได้ว่าตนเองรู้/เข้าใจ หรือไม่รู้/ไม่เข้าใจ ในเรื่องที่เรียนรู้แสดงว่าผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้	.673
KNOW10	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะได้ทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเอง	.526
ค่าไอเกน		1.188
% ความแปรปรวนร่วม		29.696

ตารางที่ 4.13 แสดงองค์ประกอบที่ 1 เป็นองค์ประกอบด้านผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ องค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 3 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ การเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายของผู้เรียนเป็นผล มาจากการปฏิบัติหรือได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้ การที่ผู้เรียนบอกได้ว่าตนเองรู้/เข้าใจ หรือ ไม่รู้/ไม่เข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้แสดงว่าผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้ องค์ประกอบนี้มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.188 และมีค่าความแปรปรวนร่วม คิดเป็นร้อยละ 29.696 ของความแปรปรวนร่วมทั้งหมด

ตารางที่ 4.14 องค์ประกอบที่ 2 “การเรียนรู้วิธีการเรียนรู้”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
KNOW17	ผู้เรียนจะเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ได้ ไม่จำเป็นต้องได้รับการถ่ายทอดวิธีการเรียนรู้จากผู้สอนเท่านั้น	.922
ค่าไอเกน		1.027
% ความแปรปรวนร่วม		25.678

ตารางที่ 4.14 แสดงองค์ประกอบที่ 2 เป็นองค์ประกอบด้านการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ องค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 1 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ ผู้เรียนจะเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ได้ไม่จำเป็นต้องได้รับการถ่ายทอดวิธีการเรียนรู้จากผู้สอนเท่านั้น องค์ประกอบนี้มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.027 และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็นร้อยละ 25.678 ของความแปรปรวนร่วมทั้งหมด

ด้านทัศนคติ พบว่า ตัวแปรทั้งหมด 20 ตัวแปร (ATTITUD1 – ATTITU20) เมื่อพิจารณาค่า น้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละตัวแปร จะได้องค์ประกอบ จำนวน 3 องค์ประกอบ มีค่าไอเกนรวม เท่ากับ 11.190 และมีความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 55.953 แสดงผลดังตารางที่ 4.15 รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบแสดงดัง ตารางที่ 4.16 – 4.18

ตารางที่ 4.15 เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร

	Factor1	Factor2	Factor3
ATTITU15	0.788		
ATTITU16	0.785		
ATTITU18	0.743		
ATTITU17	0.742		
ATTITU20	0.734		
ATTITU19	0.714		
ATTITU13	0.704		
ATTITU10	0.699		
ATTITU11	0.631		
ATTITU14	0.394		
ATTITUD4		0.768	
ATTITUD5		0.759	
ATTITUD3		0.751	
ATTITUD7		0.745	
ATTITU12		0.456	
ATTITUD6			0.709
ATTITUD2			0.701
ATTITUD1			0.585
ATTITUD8			0.541
ATTITUD9			0.532
		ค่าไอเกนรวม	11.190
		% ความแปรปรวนทั้งหมด	55.953

ตารางที่ 4.16 องค์ประกอบที่ 1 “การเห็นคุณค่าของการจัดการเรียนรู้”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
ATTITU15	ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและกล้าแสดงออกมากขึ้น	0.788
ATTITU16	ข้าพเจ้าสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพ	0.785
ATTITU18	ข้าพเจ้าเล็งเห็นความสำคัญของผู้เรียนมากขึ้น	0.743
ATTITU17	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น	0.742

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
ATTITU20	ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น	0.734
ATTITU19	ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในตนเอง	0.714
ATTITU13	ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขในการเรียนมากขึ้น	0.704
ATTITU10	ผู้เรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้มากขึ้น	0.699
ATTITU11	ข้าพเจ้ามีความรู้กว้างขึ้น และเป็นคนทันสมัยทันเหตุการณ์	0.631
ATTITU14	ข้าพเจ้ากระตือรือร้นในการจัดการเรียนรู้	0.394
ค่าไอเกน		5.727
% ความแปรปรวนร่วม		28.636

ตารางที่ 4.16 แสดงองค์ประกอบที่ 1 เป็นองค์ประกอบด้านการเห็นคุณค่าของการจัดการเรียนรู้ขององค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 10 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและ กล้าแสดงออกมากขึ้น การพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพ การเล็งเห็นความสำคัญของผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น ความสามารถในการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ มากขึ้น องค์ประกอบนี้มีค่าไอเกนเท่ากับ 5.727 และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็นร้อยละ 28.636 ของความแปรปรวนร่วมทั้งหมด

ตารางที่ 4.17 องค์ประกอบที่ 2 “ความสนใจในการนำแนวคิดไปปฏิบัติ”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
ATTITUD4	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่ไม่ยุ่งยาก	0.768
ATTITUD5	ข้าพเจ้าไม่คิดว่าข้าพเจ้าถูกจำกัดบทบาทในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น	0.759
ATTITUD3	มีความจำเป็นที่ครูต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	0.751
ATTITUD7	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองชอบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	0.745
ATTITU12	ข้าพเจ้าไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อยเพราะมีภาระมากขึ้น	0.456
ค่าไอเกน		2.842
% ความแปรปรวนร่วม		14.211

ตารางที่ 4.17 แสดงองค์ประกอบที่ 2 เป็นองค์ประกอบด้านความสนใจในการนำแนวคิดไปปฏิบัติขององค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 5 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ ความไม่ยุ่งยากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความมีอิสระใน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความจำเป็นที่ต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง องค์ประกอบนี้มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.842 และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็นร้อยละ 14.211 ของความแปรปรวนร่วมทั้งหมด

ตารางที่ 4.18 องค์ประกอบที่ 3 “ความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
ATTITUD6	ข้าพเจ้าอยากหาเวลาไปศึกษาหรืออบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	0.709
ATTITUD2	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่ทำทลายความสามารถของครู	0.701
ATTITUD1	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่น่าสนใจ	0.585
ATTITUD8	ข้าพเจ้าจะทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางประสบความสำเร็จ	0.541
ATTITUD9	ข้าพเจ้าอยากให้ผู้เรียนและผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	0.532
ค่าไอเกน		2.621
% ความแปรปรวนร่วม		13.107

ตารางที่ 4.18 แสดงองค์ประกอบที่ 3 เป็นองค์ประกอบด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง องค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 5 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ การอยากหาเวลาไปศึกษาและอบรม เพิ่มเติม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่ทำทลายความสามารถของครู แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่น่าสนใจ องค์ประกอบนี้มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.621 และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็นร้อยละ 13.107 ของความแปรปรวนร่วมทั้งหมด

ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่า ตัวแปรทั้งหมด 33 ตัวแปร (BE1 – BE33) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละตัวแปร จะได้องค์ประกอบ จำนวน 4 องค์ประกอบ มีค่าไอเกนรวม เท่ากับ 18.433 และมีค่าความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 55.585 แสดงผลดังตารางที่ 4.19 รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบแสดงดังตารางที่ 4.20 ถึง 4.23

ตารางที่ 4.19 เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร

	Factor1	Factor2	Factor3	Factor4
BE25	-0.682			
BE24	0.673			
BE17	0.669			

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

	Factor1	Factor2	Factor3	Factor4
BE23	0.652			
BE26	0.65			
BE22	0.628			
BE21	0.625			
BE19	0.622			
BE16	0.611			
BE15	0.561			
BE13	0.553			
BE3		-0.61		
BE9		0.609		
BE2		0.604		
BE7		-0.573		
BE6		-0.56		
BE14		0.537		
BE8		0.536		
BE4		0.529		
BE5		0.482		
BE11		0.467		
BE31			0.684	
BE33			0.67	
BE30			0.638	
BE32			0.599	
BE29			0.583	
BE1			0.583	
BE10				0.715
BE18				0.643
BE20				0.616
BE28				0.574
BE12				0.408
		ค่าไอเกนรวม		18.433
		% ความแปรปรวนทั้งหมด		55.06

ตารางที่ 4.20 องค์ประกอบที่ 1 “พฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักการ”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
BE25	นำเสนอในเรื่องที่มีความซับซ้อน หรือเป็นเรื่องที่ผู้เรียนไม่มีความรู้มาก่อน	-0.682
BE24	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	0.673
BE17	ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและทันที่	0.669
BE27	ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	0.668
BE23	ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเอง	0.652
BE26	ประเมินผลการเรียนรู้จากผลงานที่ได้จากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน	0.65
BE22	ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ของตนเอง	0.628
BE21	ใช้คำถามที่ท้าทาย กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด	0.625
BE19	จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ	0.622
BE16	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง	0.611
BE15	จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เชื่อมโยงความรู้อุบัติกับความรู้ใหม่ของผู้เรียน	0.561
BE13	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว	0.553
ค่าไอเกน		7.036
% ความแปรปรวนร่วม		21.322

ตารางที่ 4.20 แสดงองค์ประกอบที่ 1 เป็นองค์ประกอบด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามหลักการ องค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 12 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ การนำเสนอในเรื่องที่มีความซับซ้อนหรือเป็นเรื่องที่ผู้เรียนไม่มีความรู้มาก่อน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและทันที่ การใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน องค์ประกอบนี้มีค่าไอเกน เท่ากับ 7.036 และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็นร้อยละ 21.322 ของความแปรปรวนร่วมทั้งหมด

ตารางที่ 4.21 องค์ประกอบที่ 2 “พฤติกรรมด้านการแสดงบทบาทเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
BE3	ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อเนื่องกับการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง	-0.610
BE9	จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	0.609
BE2	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันโดยใช้กระบวนการกลุ่ม	0.604
BE7	ไม่กำหนดกิจกรรมที่จะนำมาจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน	-0.573
BE6	ไม่สรุปความรู้ให้แก่ผู้เรียน	-0.560

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
BE14	ประเมินผลการเรียนรู้จากกระบวนการทำงานที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	0.537
BE8	จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	0.536
BE4	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน	0.529
BE5	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	0.482
BE11	จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ และกระบวนการคิด	0.467
ค่าไอเกน		4.532
% ความแปรปรวนร่วม		13.735

ตารางที่ 4.21 แสดงองค์ประกอบที่ 2 เป็นองค์ประกอบด้านพฤติกรรมด้านการแสดงบทบาทเป็น ผู้อำนวยการ ความสะดวก องค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 10 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ ประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ ปฏิบัติจริง การจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันโดยใช้กระบวนการกลุ่ม องค์ประกอบนี้มี ค่าไอเกนเท่ากับ 4.532 และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็นร้อยละ 13.735 ของความแปรปรวนร่วมทั้งหมด

ตารางที่ 4.22 องค์ประกอบที่ 3 “พฤติกรรมด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
BE31	สร้างบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้	0.684
BE33	ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	0.670
BE30	ใช้สื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	0.638
BE32	เสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้	0.599
BE29	ให้เพื่อนนักเรียนหรือผู้อื่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้เรียน	0.583
BE1	วางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน	0.583
ค่าไอเกน		4.495
% ความแปรปรวนร่วม		13.620

ตารางที่ 4.22 แสดงองค์ประกอบที่ 3 เป็นองค์ประกอบด้านพฤติกรรมด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน องค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 6 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ การสร้างบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน การใช้สื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง องค์ประกอบนี้มีค่าไอเกนเท่ากับ 4.495 และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็น ร้อยละ 13.620 ของความแปรปรวนร่วมทั้งหมด

ตารางที่ 4.23 องค์ประกอบที่ 4 “พฤติกรรมด้านการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
BE10	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เน้นการท่องจำ	0.715
BE18	ไม่บอกวิธีปฏิบัติกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน	0.643
BE20	ประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบที่เน้นการเขียนตอบมากกว่าการเลือกตอบ	0.616
BE28	ไม่ถ่ายทอดวิธีการเรียนรู้ของคุณให้แก่ผู้เรียน	0.574
BE12	ให้ผู้เรียนระบุปัญหา กำหนดทางเลือกและเลือกวิธีการแก้ปัญหา	0.408
ค่าไอเกน		2.370
% ความแปรปรวนร่วม		7.181

ตารางที่ 4.23 แสดงองค์ประกอบที่ 4 เป็นองค์ประกอบด้านพฤติกรรมด้านการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด องค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 5 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เน้นการท่องจำ การไม่บอกวิธีปฏิบัติกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน การประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบที่เน้นการเขียนตอบมากกว่าการเลือกตอบ องค์ประกอบนี้มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.370 และมีค่าความแปรปรวนร่วม คิดเป็นร้อยละ 7.181 ของความแปรปรวนร่วมทั้งหมด

ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน พบว่า ตัวแปรทั้งหมด 8 ตัวแปร (STU1 – STU8) เมื่อพิจารณาว่า น้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละตัวแปร จะได้องค์ประกอบ จำนวน 1 องค์ประกอบ มีค่าไอเกนรวม เท่ากับ 5.641 และมีความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 70.509 แสดงผลดังตารางที่ 4.24 รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบแสดงดัง ตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.24 เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร

	FACTOR1
STU8	0.862
STU6	0.851
STU7	0.851
STU4	0.848
STU1	0.838
STU2	0.826
STU5	0.825
STU3	0.816
ค่าไอเกนรวม	5.641
% ความแปรปรวนร่วมทั้งหมด	70.509

ตารางที่ 4.25 แสดงองค์ประกอบที่ 1 เป็นองค์ประกอบด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน องค์ประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปร 8 ตัว ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ครั้งใหม่ ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ องค์ประกอบนี้มีค่าไอเคนเท่ากับ 5.641 และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็น ร้อยละ 70.509 ของความแปรปรวนร่วมทั้งหมด

ตารางที่ 4.25 องค์ประกอบ “ผลที่เกิดกับผู้เรียน”

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
STU8	ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ครั้งใหม่	.862
STU6	ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้น	.851
STU7	ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้	.851
STU4	ผู้เรียนรู้จักคิดและมีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ	.848
STU1	ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง	.838
STU2	ผู้เรียนรู้ว่าเรียนรู้ด้วยวิธีการอะไรและมีขั้นตอนอย่างไร	.826
STU5	ผู้เรียนมีความรู้และคุณธรรม	.825
STU3	ผู้เรียนรู้ว่าตนเองรู้หรือไม่รู้ในสิ่งที่ได้เรียนรู้	.816
ค่าไอเคน		5.641
% ความแปรปรวนร่วม		70.509

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปรเพศ เขตที่ตั้งเมือง ภาค สังกัด ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน ประสบการณ์ในการอบรม และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ประเมินตนเอง) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (73.3) เขตที่ตั้งโรงเรียนอยู่ในเขตเมือง (53.9) เป็นกลุ่มตัวอย่างในภาคกลางมากที่สุด (24.2) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) มากที่สุด (64.2) สอนในระดับชั้นประถมศึกษามากที่สุด (57.2) มีประสบการณ์ในการสอนอยู่ระหว่าง 21 ถึง 30 ปีมากที่สุด (38.1) มีประสบการณ์ในการอบรม 1 ถึง 3 ครั้งมากที่สุด (67.7) และประเมินตนเองเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด (48.8) ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร

	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1 เพศ			
1	ชาย	212	25.7
2	หญิง	604	73.3
3	ไม่ระบุเพศ	8	1.0
	รวม	824	100.0
2 เขตที่ตั้งโรงเรียน			
3	เขตเมือง	444	53.9
4	เขตห่างไกลชุมชนเมือง	380	46.1
	รวม	824	100.0
3 ภาค			
4	ภาคเหนือ	182	22.1
5	ภาคกลาง	199	24.2
6	ตะวันออกเฉียงเหนือ	187	22.7
7	ใต้	178	21.6
8	กรุงเทพมหานคร	78	9.4
	รวม	824	100.0
4สังกัด			
9	สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	529	64.2
10	กรมสามัญศึกษา	172	20.9
11	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	123	14.9
	รวม	824	100.0
5 ระดับการศึกษา			
12	อนุบาล	101	12.2
13	ประถมศึกษา	471	57.2
14	มัธยมศึกษา	252	30.6
	รวม	824	100.0
6 ประสบการณ์ในการสอน			
15	น้อยกว่า 11 ปี	252	30.6
16	11 – 20 ปี	206	25.0
17	21 – 30 ปี	314	38.1
18	31 ปีขึ้นไป	36	4.3
19	ไม่ระบุ	16	1.9
	รวม	824	100.0

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
7	ประสบการณ์ในการอบรม		
20	ไม่เคย	55	6.7
21	เคย 1 – 3 ครั้ง	558	67.7
22	เคย 4 – 6 ครั้ง	114	13.8
23	เคย 7 – 9 ครั้ง	12	1.5
24	เคย มากกว่า 9 ครั้ง	13	1.6
25	ไม่ระบุ	72	8.7
	รวม	824	100.0
8	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ผู้ตอบประเมินตนเอง)		
26	ดีมาก	22	2.7
27	ดี	276	33.5
28	ปานกลาง	402	48.8
29	พอใช้	92	11.1
30	ไม่ค่อยดี	24	2.9
31	ไม่ระบุ	8	1.0
	รวม	824	100.0

ตารางที่ 4.27 แสดงผลการวิเคราะห์ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชาและวุฒิการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษามากที่สุด (25.2) ในกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าส่วนใหญ่ไม่ระบุสาขาที่สำเร็จการศึกษา (46.7) และกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทสำเร็จการศึกษาด้านบริหารการศึกษา/บริหารโรงเรียน มากที่สุด (16.3)

ตารางที่ 4.27 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชาและวุฒิการศึกษา

สาขาวิชา	วุฒิการศึกษา								รวม	
	อนุปริญญา หรือเทียบเท่า		ปริญญาตรี		ปริญญาโท		อื่น ๆ (พม. ปกศ. ฯลฯ)			
	จำ นวน	ร้อย ละ	จำ นวน	ร้อย ละ	จำ นวน	ร้อย ละ	จำ นวน	ร้อย ละ	จำ นวน	ร้อย ละ
1) การประถมศึกษา	-	-	181	25.2	4	9.3	-	-	185	22.6
2) บริหารการศึกษา/ บริหารโรงเรียน	1	2.2	64	8.9	7	16.3	-	-	72	8.8
3) ภาษาไทย	3	6.7	67	9.3	1	2.3	-	-	71	8.7
4) วิทยาศาสตร์ทั่วไป/วิทยาศาสตร์ กายภาพ/วิทยาศาสตร์ชีวภาพ/ ชีววิทยา/เคมี/ฟิสิกส์	1	2.2	62	8.6	5	11.6	-	-	68	8.3
5) สังคมศึกษา	1	2.2	64	8.9	1	2.3	-	-	66	8.1

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

สาขาวิชา	วุฒิการศึกษา								รวม	
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า		ปริญญาตรี		ปริญญาโท		อื่น ๆ (พม. ปกศ. ฯลฯ)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6) ภาษาอังกฤษ/อังกฤษธุรกิจ/ภาษาฝรั่งเศส	1	2.2	38	5.3	4	9.3	-	-	43	5.3
7) คณิตศาสตร์	2	4.4	34	4.7	1	2.3	-	-	37	4.5
8) การศึกษาปฐมวัย	3	6.7	28	3.9	1	2.3	-	-	32	3.9
9) คหกรรม/โภชนาการชุมชน	-	-	31	4.3	-	-	-	-	31	3.8
10) พลศึกษา/พลานามัย/สุขศึกษา	1	2.2	28	3.9	2	4.7	-	-	31	3.8
11) เทคโนโลยีทางการศึกษา/สารสนเทศศึกษา/คอมพิวเตอร์ศึกษา	3	6.7	24	3.3	3	7.0	-	-	30	3.6
12) เกษตร/เทคโนโลยีการเกษตร	1	2.2	15	2.1	-	-	-	-	16	2.0
13) ช่างอุตสาหกรรม/ช่างไฟฟ้า/อิเล็กทรอนิกส์	1	2.2	12	1.7	1	2.3	-	-	14	1.7
14) จิตวิทยาและการแนะแนว	-	-	10	1.4	-	-	-	-	10	1.2
15) นาฏศิลป์	2	4.4	7	1.0	-	-	-	-	9	1.1
16) วัดผลการศึกษา	-	-	4	.6	4	9.3	-	-	8	1.0
17) ศิลปศึกษา	-	-	7	1.0	-	-	-	-	7	.9
18) วิจัยการศึกษา	-	-	-	-	3	7.0	-	-	3	.4
19) การศึกษาพิเศษ	-	-	-	-	3	7.0	-	-	3	.4
20) หลักสูตรและการสอน	-	-	-	-	1	2.3	-	-	1	.1
21) อื่น ๆ	4	8.1	15	2.1	-	-	-	-	19	2.3
22) ไม่ระบุ	21	46.7	28	3.9	2	4.7	11	100	62	7.6
รวม	45	100.0	719	100.0	43	100.0	11	100.0	818	100.0

3.2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3.2.1 ระดับความรู้ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและผลที่เกิดกับผู้เรียน

ตารางที่ 4.28 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 71.0 มีความรู้ในระดับมาก (ได้คะแนนระหว่าง 76% - 100% ของคะแนนเต็ม) และมีความรู้ในระดับ ปานกลาง (ได้คะแนนระหว่าง 51% - 75% ของคะแนนเต็ม) ร้อยละ 27.5 และมีความรู้ในระดับน้อย (ได้คะแนนระหว่าง 1% - 50% ของคะแนนเต็ม) เพียงร้อยละ 1.5 เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า **กลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาล**มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เท่ากับ 19.35 มีความรู้ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 67.3 และมีความรู้ในระดับปานกลางและระดับน้อย ร้อยละ 29.7 และ 3.0 ตามลำดับ **กลุ่มครูที่สอนระดับประถมศึกษา**มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เท่ากับ 19.45 มีความรู้ใน

ระดับมากที่สุด ร้อยละ 70.5 และมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย ร้อยละ 28.2 และ 1.3 ตามลำดับ และกลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เท่ากับ 19.58 ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 73.4 และมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย ร้อยละ 25.4 และ 1.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.28 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ระดับการศึกษา	ระดับความรู้			รวม	\bar{x}	S.D.
	น้อย (1%-50%)	ปานกลาง (51%-75%)	มาก (76%-100%)			
อนุบาล	3 (3.0)	30 (29.7)	68 (67.3)	101 (100.0)	19.35	2.96
ประถมศึกษา	6 (1.3)	133 (28.2)	332 (70.5)	471 (100.0)	19.45	2.68
มัธยมศึกษา	3 (1.2)	64 (25.4)	185 (73.4)	252 (100.0)	19.58	2.68
รวม	12 (1.5)	227 (27.5)	585 (71.0)	824 (100.0)	19.48	2.72

ตารางที่ 4.29 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา และระดับทัศนคติ โดย ภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติ เท่ากับ 74.85 มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางมาก ที่สุด (ได้คะแนนระหว่าง 51% - 75% ของคะแนนเต็ม) คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมา มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก (ได้คะแนนระหว่าง 76% - 100% ของคะแนนเต็ม) ร้อยละ 48.8 และมีทัศนคติอยู่ในระดับน้อย (ได้คะแนนระหว่าง 1% - 50% ของคะแนนเต็ม) เพียงร้อยละ 1.2 เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า **กลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาล**มีค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติ เท่ากับ 76.24 มีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 52.5 และมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 47.5 ส่วน**กลุ่มครูที่สอนระดับประถมศึกษา**มี ค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติ เท่ากับ 74.89 มีทัศนคติอยู่ในระดับมากใกล้เคียงกับระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 49.9 และ 49.0 และมีทัศนคติอยู่ในระดับน้อยเพียงร้อยละ 1.1 และ**กลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา**มีค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติ เท่ากับ 74.23 มีทัศนคติอยู่ระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 52.8 รองลงมา มี ทัศนคติอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 45.2 และมีทัศนคติอยู่ในระดับน้อยเพียงร้อยละ 2.0

ตารางที่ 4.29 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา และระดับทัศนคติ

ระดับการศึกษา	ระดับทัศนคติ			รวม	\bar{x}	S.D.
	น้อย (1%-50%)	ปานกลาง (51%-75%)	มาก (76%-100%)			
อนุบาล	-	48 (47.5)	53 (52.5)	101 (100.0)	76.24	8.95
ประถมศึกษา	5 (1.1)	231 (49.0)	235 (49.9)	471 (100.0)	74.89	9.95
มัธยมศึกษา	5 (2.0)	133 (52.8)	114 (45.2)	252 (100.0)	74.23	9.61
รวม	10 (1.2)	412 (50.0)	402 (48.8)	824 (100.0)	74.85	9.73

ตารางที่ 4.30 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา และระดับพฤติกรรมกาจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมกาจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 106.26 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 90.4 มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง (ได้คะแนนระหว่าง 51% - 75% ของคะแนนเต็ม) และมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก (ได้คะแนนระหว่าง 76% - 100% ของคะแนนเต็ม) และระดับน้อย (ได้คะแนนระหว่าง 1% - 50% ของคะแนนเต็ม) เพียงร้อยละ 6.8 และ 2.8 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่า **กลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาล**มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมกาจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 109.93 ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 87.1 มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากและระดับน้อยเพียงร้อยละ 11.9 และ 1.0 ตามลำดับ ส่วน**กลุ่มครูที่สอนระดับประถมศึกษา**มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมกาจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 106.19 ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง ร้อยละ 91.3 มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากและระดับน้อยเพียงร้อยละ 6.4 และ 2.3 ตามลำดับ และ**กลุ่มครูระดับมัธยมศึกษา**มีค่าเฉลี่ยคะแนน พฤติกรรมกาจัดการเรียนรู้เท่ากับ 104.93 ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 90.1 มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากและระดับน้อยเพียงร้อยละ 5.6 และ 4.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.30 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา และระดับพฤติกรรมกาจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ระดับการศึกษา	ระดับพฤติกรรม			รวม	\bar{x}	S.D.
	น้อย (1%-50%)	ปานกลาง (51%-75%)	มาก (76%-100%)			
อนุบาล	1 (1.0)	88 (87.1)	12 (11.9)	101 (100.0)	109.93	12.59
ประถมศึกษา	11 (2.3)	430 (91.3)	30 (6.4)	471 (100.0)	106.19	11.72
มัธยมศึกษา	11 (4.4)	227 (90.1)	14 (5.6)	252 (100.0)	104.93	12.56
รวม	23 (2.8)	745 (90.4)	56 (6.8)	824 (100.0)	106.26	12.17

ตารางที่ 4.31 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา และระดับผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เท่ากับ 26.00 มีระดับผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ได้คะแนนระหว่าง 51% - 75% ของคะแนนเต็ม) มากที่สุด ร้อยละ 57.6 รองลงมา มีผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ในระดับมาก (ได้คะแนนระหว่าง 76% - 100% ของคะแนนเต็ม) ร้อยละ 26.6 และมีผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย (ได้คะแนนระหว่าง 1% - 50% ของคะแนนเต็ม) เพียงร้อยละ 15.8 เมื่อพิจารณาตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่า **กลุ่มครูที่สอนในระดับอนุบาล**มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เท่ากับ 26.54 มีผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 53.5 รองลงมา มีผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 29.7 และระดับน้อย ร้อยละ 16.8 ส่วน**กลุ่มครูที่สอนในระดับประถมศึกษา**มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เท่ากับ 26.69 มีผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 56.5 รองลงมา มีผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 30.8 และระดับน้อย ร้อยละ 12.7 และ**กลุ่มครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษา**มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เท่ากับ 24.49 มีผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 61.5 รองลงมา มีผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 21.0 และระดับมาก ร้อยละ 17.5

ตารางที่ 4.31 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา และระดับผลที่เกิดกับผู้เรียน

ระดับการศึกษา	ระดับผลที่เกิดกับผู้เรียน			รวม	\bar{x}	S.D.
	น้อย (1%-50%)	ปานกลาง (51%-75%)	มาก (76%-100%)			
อนุบาล	17 (16.8)	54 (53.5)	30 (29.7)	101 (100.0)	26.54	5.50
ประถมศึกษา	60 (12.7)	256 (56.5)	145 (30.8)	471 (100.0)	26.69	5.43
มัธยมศึกษา	53 (21.0)	155 (61.5)	44 (17.5)	252 (100.0)	24.49	5.74
รวม	130 (15.8)	475 (57.6)	219 (26.6)	824 (100.0)	26.00	5.62

ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม และผลที่เกิดกับผู้เรียนจำแนกตามระดับการศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้ จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน พบว่ากลุ่มครูทั้ง 3 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยของคะแนนใกล้เคียงกันโดยที่กลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงที่สุด (19.58) รองลงมาคือกลุ่มครูที่สอนระดับประถมศึกษา (19.45) และกลุ่มครู ที่สอนระดับอนุบาล (19.35) ด้านทักษะ จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน พบว่ากลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาล มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงที่สุด (76.24) รองลงมาคือกลุ่มครูที่สอนระดับประถมศึกษา (74.89) และกลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา (74.23) ด้านพฤติกรรม จากคะแนนเต็ม 165 คะแนน พบว่ากลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาลมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด (109.93) รองลงมาคือ กลุ่มครูที่สอนระดับประถมศึกษา (106.19) และกลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา (104.93) และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน พบว่า กลุ่มครูที่สอนระดับประถมศึกษาและอนุบาลมีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน (26.69 และ 26.54 ตามลำดับ) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา (24.49)

ตารางที่ 4.32 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนด้านความรู้ ทักษะ พฤติกรรม และผลที่เกิดกับผู้เรียนจำแนกตามระดับการศึกษา

ด้าน	คะแนนเต็ม	อนุบาล (n=101)		ประถมศึกษา (n=471)		มัธยมศึกษา (n=252)	
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
		(%)		(%)		(%)	
1. ความรู้	24	19.35 (80.63)	2.96	19.45 (81.04)	2.68	19.58 (81.58)	2.68
2. ทักษะ	100	76.24 (76.24)	8.95	74.89 (74.89)	9.95	74.23 (74.23)	9.61
3. พฤติกรรม	165	109.93 (66.62)	12.59	106.19 (64.36)	11.72	104.93 (63.59)	12.56
4. ผลที่เกิดกับผู้เรียน	40	26.54 (66.35)	5.50	26.69 (66.73)	5.43	24.49 (61.23)	5.74

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง คะแนนคิดเป็นเปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 4.33 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรายคู่ของครูที่สอนในระดับการศึกษาที่ต่างกันโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว โดยสร้างข้อตกลงให้มาตรประมาณค่าคะแนนมีระดับการวัดในมาตราช่วง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาลแตกต่างกับกลุ่มครูที่สอนระดับประถมศึกษา และกลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาลจะสูงกว่ากลุ่มครูที่สอนระดับประถมศึกษาและกลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยของผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนระหว่างกลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาลกับกลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา และกลุ่มครูที่สอนระดับประถมศึกษากับกลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนของกลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาจะต่ำกว่ากลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาลและประถมศึกษา ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้ และด้านทัศนคติ พบว่า ครูที่สอนในแต่ละระดับชั้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.33 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติตามระดับการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	1-2	1-3	2-3
ความรู้	ระหว่างกลุ่ม	4.755	2	2.377	0.32	.73			
	ภายในกลุ่ม	6068.760	821	7.392					
	รวม	6073.515	823						
ทัศนคติ	ระหว่างกลุ่ม	293.350	2	146.675	1.55	.21			
	ภายในกลุ่ม	77691.882	821	94.631					
	รวม	77985.232	823						
พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	1807.303	2	903.651	6.18	.00	*	*	
	ภายในกลุ่ม	120010.551	821	146.176					
	รวม	121817.853	823						
ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	824.467	2	412.233	13.47	.00		*	*
	ภายในกลุ่ม	25135.528	821	30.616					
	รวม	25959.995	823						

* $p < .05$

หมายเหตุ 1, 2 และ 3 หมายถึง กลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ตามลำดับ ผลการทดสอบ Homogeneity of Variances ด้วยสถิติ Levene Statistic พบว่า ข้อมูลไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงโดยค่าสถิติ สำหรับด้านความรู้ เท่ากับ 1.741, $p = .176$ ด้านทัศนคติ เท่ากับ .257, $p = .774$ ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ .962, $p = .383$ และด้านผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เท่ากับ .291, $p = .747$

ตารางที่ 4.34 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่า **กลุ่มครูเขตเมือง**มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เท่ากับ 19.25 มีความรู้อยู่ในระดับมาก (ได้คะแนนระหว่าง 76% - 100% ของคะแนนเต็ม) มากที่สุด ร้อยละ 68.5 และมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (ได้คะแนนระหว่าง 51% - 75% ของคะแนนเต็ม) ร้อยละ 29.7 และมีความรู้ในระดับน้อย (ได้คะแนนระหว่าง 1% - 50% ของคะแนนเต็ม) เพียงร้อยละ 1.8 ส่วน**กลุ่มครูเขตห่างไกล ชุมชนเมือง**มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เท่ากับ 19.74 มีความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 73.9 มีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 25.0 และมีความรู้ในระดับน้อยเพียงร้อยละ 1.1

ตารางที่ 4.34 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

เขตที่ตั้งโรงเรียน	ระดับความรู้			รวม	\bar{x}	S.D.
	น้อย (1%-50%)	ปานกลาง (51%-75%)	มาก (76%-100%)			
เขตเมือง	8 (1.8)	132 (29.7)	304 (68.5)	444 (100.0)	19.25	2.86
เขตห่างไกลชุมชนเมือง	4 (1.1)	95 (25.0)	281 (73.9)	380 (100.0)	19.74	2.51
รวม	12 (1.5)	227 (27.5)	585 (71.0)	824 (100.0)	19.48	2.72

ตารางที่ 4.35 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน และระดับทัศนคติ พบว่า **กลุ่มครูเขตเมือง**มีค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติ เท่ากับ 74.08 มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง (ได้คะแนนระหว่าง 51% - 75% ของคะแนนเต็ม) ร้อยละ 52.5 ซึ่งใกล้เคียงกับมีทัศนคติอยู่ในระดับมาก (ได้คะแนนระหว่าง 76% - 100% ของคะแนนเต็ม) ร้อยละ 45.9 และมีทัศนคติอยู่ในระดับน้อย (ได้คะแนนระหว่าง 1% - 50% ของคะแนนเต็ม) เพียงร้อยละ 1.6 ส่วน**กลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง**มีค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติ เท่ากับ 75.76 มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 52.1 รองลงมา มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 41.1 และมีทัศนคติอยู่ในระดับน้อยเพียงร้อยละ .8

ตารางที่ 4.35 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน และระดับทัศนคติ

เขตที่ตั้งโรงเรียน	ระดับทัศนคติ			รวม	\bar{x}	S.D.
	น้อย (1%-50%)	ปานกลาง (51%-75%)	มาก (76%-100%)			
เขตเมือง	7 (1.6)	233 (52.5)	204 (45.9)	444 (100.0)	74.08	9.48
เขตห่างไกลชุมชนเมือง	3 (.8)	179 (41.1)	198 (52.1)	380 (100.0)	75.76	9.96
รวม	10 (1.2)	412 (50.0)	402 (48.8)	824 (100.0)	74.85	9.73

ตารางที่ 4.36 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน และระดับพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่า **กลุ่มครูเขตเมือง**มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 107.50 มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ได้คะแนนระหว่าง 51% - 75% ของคะแนนเต็ม) มากที่สุด ร้อยละ 87.1 และมีพฤติกรรมอยู่

ในระดับมาก (ได้คะแนนระหว่าง 76% - 100% ของคะแนนเต็ม) และระดับน้อย (ได้คะแนนระหว่าง 1% - 50% ของคะแนนเต็ม) เพียงร้อยละ 10.4 และ 2.5 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมืองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 104.82 มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 94.2 มีพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยและระดับมากเพียง ร้อยละ 3.2 และ 2.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.36 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน และระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

เขตที่ตั้งโรงเรียน	ระดับพฤติกรรม			รวม	\bar{x}	S.D.
	น้อย (1%-50%)	ปานกลาง (51%-75%)	มาก (76%-100%)			
เขตเมือง	11 (2.5)	387 (87.1)	46 (10.4)	444 (100.0)	107.50	12.65
เขตห่างไกลชุมชนเมือง	12 (3.2)	358 (94.2)	10 (2.6)	380 (100.0)	104.82	11.43
รวม	23 (2.8)	745 (90.4)	56 (6.8)	824 (100.0)	106.26	12.17

ตารางที่ 4.37 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน และระดับผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน พบว่ากลุ่มครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เท่ากับ 26.61 มีผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ได้คะแนนระหว่าง 51% - 75% ของคะแนนเต็ม) มากที่สุด ร้อยละ 54.7 รองลงมาคือผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ในระดับมาก (ได้คะแนนระหว่าง 76% - 100% ของคะแนนเต็ม) ร้อยละ 31.1 และระดับน้อย (ได้คะแนนระหว่าง 1% - 50% ของคะแนนเต็ม) เพียงร้อยละ 14.2 ส่วนกลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เท่ากับ 25.28 มีผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 61.1 มีผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ในระดับมากและระดับน้อย ร้อยละ 21.3 และ 17.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.37 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน และระดับผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

เขตที่ตั้งโรงเรียน	ระดับผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน			รวม	\bar{x}	S.D.
	น้อย (1%-50%)	ปานกลาง (51%-75%)	มาก (76%-100%)			
เขตเมือง	63 (14.2)	243 (54.7)	138 (31.1)	444 (100.0)	26.61	5.91
เขตห่างไกลชุมชนเมือง	67 (17.6)	232 (61.1)	81 (21.3)	380 (100.0)	25.28	5.17
รวม	130 (15.8)	475 (57.6)	219 (26.6)	824 (100.0)	26.00	5.62

ตารางที่ 4.38 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติระหว่างเขตที่ตั้งโรงเรียนโดยการทดสอบค่าที (t-test) พบว่า กลุ่มครูเขตเมืองกับกลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมืองมี ค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้ พบว่า กลุ่มครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำกว่ากลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง ด้านทัศนคติ พบว่า กลุ่มครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำกว่ากลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง ด้านพฤติกรรม พบว่า

กลุ่มครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน พบว่า กลุ่มครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนน สูงกว่ากลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง

ตารางที่ 4.38 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติระหว่างเขตที่ตั้งโรงเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test)

ด้าน	คะแนนเต็ม	เขตเมือง (n=444)		เขตห่างไกลชุมชนเมือง (n=380)		t-test
		\bar{x} (%)	S.D.	\bar{x} (%)	S.D.	
1. ความรู้	24	19.25 (80.21)	2.86	19.74 (82.25)	2.51	-2.587*
2. ทัศนคติ	100	74.08 (74.08)	9.48	75.76 (75.76)	9.96	-2.463*
3. พฤติกรรม	165	107.50 (65.15)	12.65	104.82 (63.53)	11.43	3.160*
4. ผลที่เกิดกับผู้เรียน	40	26.61 (66.53)	5.91	25.28 (63.20)	5.17	3.430*

* $p < .05$ **หมายเหตุ** ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง คะแนนคิดเป็นเปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 4.39 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ และทัศนคติ โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 71.0 รองลงมาคือมีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 27.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ในระดับน้อยมีเพียงร้อยละ 1.5 เท่านั้น เมื่อพิจารณาตามระดับความรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ในระดับมากและมีทัศนคติอยู่ในระดับมากมีจำนวนใกล้เคียงกับ กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ในระดับมากและมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 38.3 และ 32.2 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ในระดับมากและมีทัศนคติอยู่ในระดับน้อยมีเพียง ร้อยละ .5

ตารางที่ 4.39 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ และทัศนคติ

ระดับทัศนคติ	ระดับความรู้			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
น้อย		6 (.7)	4 (.5)	10 (1.2)
ปานกลาง	8 (1.0)	139 (6.8)	265 (32.2)	412 (50.0)
มาก	4 (.5)	82 (10.0)	316 (38.3)	402 (48.8)
รวม	12 (1.5)	227 (27.5)	585 (71.0)	824 (100.0)

ตารางที่ 4.40 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ในระดับมากส่วนใหญ่จะพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ในระดับ ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 63.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ในระดับมากและมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ในระดับมากมีเพียง ร้อยละ 5.7

ตารางที่ 4.40 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ระดับพฤติกรรม	ระดับความรู้			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
น้อย	1 (.1)	8 (1.0)	14 (1.7)	23 (2.8)
ปานกลาง	10 (1.3)	211 (25.5)	524 (63.6)	745 (90.4)
มาก	1 (.1)	8 (1.0)	47 (5.7)	56 (6.8)
รวม	12 (1.5)	227 (27.5)	585 (71.0)	824 (100.0)

ตารางที่ 4.41 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติและระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก คิดเป็นร้อยละ 98.8 และมีทัศนคติอยู่ในระดับน้อยเพียงร้อยละ 1.2 เมื่อพิจารณาตามระดับทัศนคติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติอยู่ในระดับมากและมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก มีเพียง ร้อยละ 4.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางจะมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ในระดับ ปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 43.0 และกลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติอยู่ในระดับมากและมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อยมีเพียงร้อยละ 1.1

ตารางที่ 4.41 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติและระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ระดับพฤติกรรม	ระดับทัศนคติ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
น้อย	-	14 (1.7)	9 (1.1)	23 (2.8)
ปานกลาง	10 (1.2)	381 (46.2)	354 (43.0)	745 (90.4)
มาก	-	17 (2.1)	39 (4.7)	56 (6.8)
รวม	10 (1.2)	412 (50.0)	402 (48.8)	824 (100.0)

ตารางที่ 4.42 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่าคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนความรู้และคะแนนทัศนคติ มีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เท่ากับ .203 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้มากส่วนใหญ่มิแนวโน้มว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้น้อยมีแนวโน้มว่าจะมีทัศนคติที่ไม่ค่อยดี ส่วนคะแนนความรู้และคะแนนพฤติกรรม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .145 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้มากส่วนใหญ่มิแนวโน้มว่าจะมีพฤติกรรมการปฏิบัติสูง ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้น้อยมี แนวโน้มว่าจะมีพฤติกรรมการปฏิบัติต่ำ และพบว่าคะแนนทัศนคติและคะแนนพฤติกรรมมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เท่ากับ .255 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางส่วนใหญ่มิแนวโน้มว่าจะมีพฤติกรรมการปฏิบัติสูง ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีแนวโน้มว่าจะมีพฤติกรรมการปฏิบัติต่ำ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ที่พบ

ว่ามีนัยสำคัญนี้เป็นความสัมพันธ์ทางสถิติ (statistical significance) ไม่ใช่ความสัมพันธ์ทางปฏิบัติ (practical significance) เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ

ตารางที่ 4.42 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติ

	ความรู้	ทัศนคติ	พฤติกรรม
ความรู้	1	-	-
ทัศนคติ	0.203**	1	-
พฤติกรรม	0.145**	0.255**	1

**p < .01, n = 824

3.2.2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางวิเคราะห์โดยวิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) เป็นการถ่วงน้ำหนักโดยการหารผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง (I) และค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริง (D) ด้วยค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) โดยค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง ด้านความรู้ และทัศนคติ จะเป็นค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังจากคะแนนเต็ม ส่วนค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดกับผู้เรียน จะมีอยู่ 2 ค่า คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังจากคะแนนเต็มและค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง (ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการตอบของกลุ่มตัวอย่าง) ซึ่งระดับความต้องการจำเป็นของงานวิจัยนี้เป็นความต้องการ จำเป็นระดับที่ 1 คือ ระดับอุดมคติที่เป็นเป้าประสงค์ (goal) ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรจะทำ ดังนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังจากคะแนนเต็มมาใช้ในการคำนวณ ส่วนความต้องการจำเป็นที่นำค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างมาใช้ในการคำนวณเป็นเพียงความต้องการจำเป็นในระดับที่ 2 คือระดับที่กลุ่มตัวอย่างปรารถนา เป็นระดับที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่าควรจะทำ

ตารางที่ 4.43 แสดงผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นในทุกด้าน โดยมีค่า PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง .22 ถึง .55 รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า PNI_{Modified} สูงที่สุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากคะแนนเต็ม (.55) ซึ่งมีค่า PNI_{Modified} ใกล้เคียงกับลำดับที่ 2 คือ ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากคะแนนเต็ม (.54) ลำดับที่ 3 คือ ด้าน ทัศนคติ (.34) ลำดับที่ 4 คือ ด้านความรู้ (.23) แสดงว่าครูมีความต้องการจำเป็นควรได้รับการพัฒนาในด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนอย่างเร่งด่วนมากกว่า ด้านความรู้และด้านทัศนคติ

ตารางที่ 4.43 ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ด้าน	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
1. ความรู้	24 (100.0)	19.48 (85.15)	.23	4
2. ทักษะ	100 (100.0)	74.85 (74.85)	.34	3
3. พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากคะแนนเต็ม	165 (100.0)	106.26 (64.40)	.55	1
4. ผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากคะแนนเต็ม	40 (100.0)	26.00 (64.99)	.54	2

หมายเหตุ - พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง $I = 123.04$, $D = 106.26$, $PNI_{Modified} = .16$
 - ผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง $I = 32.02$, $D = 26.00$, $PNI_{Modified} = .23$

ตารางที่ 4.44 แสดงผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า **กลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาล** มีความต้องการจำเป็นทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง .24 ถึง .51 รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงที่สุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจาก คะแนนเต็ม (.51) ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับลำดับที่ 2 คือ ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจาก คะแนนเต็ม (.50) ลำดับที่ 3 คือ ด้านทักษะ (.31) และลำดับที่ 4 คือ ด้านความรู้ (.24) ส่วน**กลุ่มครูที่สอนระดับประถมศึกษา** พบว่า มีความต้องการจำเป็นในทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง .23 ถึง .55 รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงที่สุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากคะแนนเต็ม (.55) ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับลำดับที่ 2 คือ ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากคะแนนเต็ม (.50) ลำดับที่ 3 คือ ด้านทักษะ (.34) และลำดับที่ 4 คือ ด้านความรู้ (.23) และใน**กลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา** พบว่ามีความต้องการจำเป็นทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง .23 ถึง .63 รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงที่สุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านผล ที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากคะแนนเต็ม (.63) ลำดับที่ 2 คือ ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากคะแนนเต็ม (.57) ลำดับที่ 3 คือ ด้านทักษะ (.35) และลำดับที่ 4 คือ ด้านความรู้ (.23) แสดงว่าครูที่สอนระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีความต้องการจำเป็นควรได้รับการพัฒนาในด้านพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนอย่างเร่งด่วนมากกว่าด้านความรู้และด้านทักษะ

ตารางที่ 4.44 ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจำแนกตามระดับการศึกษา

ด้าน/ระดับการศึกษา	อนุบาล				ประถมศึกษา				มัธยมศึกษา			
	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
1. ความรู้	24 (100.00)	19.35 (80.61)	.24	4	24 (100)	19.45 (81.04)	.23	4	24 (100)	19.58 (81.58)	.23	4
2. ทักษะคิด	100 (100.00)	76.24 (76.24)	.31	3	100 (100)	74.89 (74.89)	.34	3	100 (100)	74.23 (74.23)	.35	3
3. พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากคะแนนเต็ม	165 (100.00)	109.93 (66.62)	.50	2	165 (100)	106.19 (64.36)	.55	1	165 (100)	104.93 (63.60)	.57	2
4. ผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากคะแนนเต็ม	40 (100.00)	26.54 (66.36)	.51	1	40 (100)	26.69 (66.73)	.50	2	40 (100)	24.49 (61.23)	.63	1

หมายเหตุ - พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

อนุบาล I = 125.54, D = 109.93, $PNI_{Modified} = .14$; ประถมศึกษา I = 121.77, D = 106.19, $PNI_{Modified} = .15$

มัธยมศึกษา I = 124.40, D = 104.93, $PNI_{Modified} = .19$

- ผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

อนุบาล I = 31.99, D = 26.54, $PNI_{Modified} = .21$; ประถมศึกษา I = 31.86, D = 26.69, $PNI_{Modified} = .19$

มัธยมศึกษา I = 32.32, D = 24.49, $PNI_{Modified} = .32$

ตารางที่ 4.45 แสดงผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน พบว่า **กลุ่มครูเขตเมือง** มีความต้องการจำเป็นในทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง .25 ถึง .53 รายการความต้องการจำเป็นที่ พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงที่สุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากคะแนนเต็ม (.53) ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับลำดับที่ 2 คือ ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากคะแนนเต็ม (.50) ลำดับที่ 3 คือ ด้านทักษะคิด (.35) และลำดับที่ 4 คือ ด้านความรู้ (.25) **กลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง** มีความต้องการจำเป็นในทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง .22 ถึง .58 รายการความต้องการจำเป็นที่ พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ สูงที่สุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากคะแนนเต็ม (.58) ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับลำดับที่ 2 คือ ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากคะแนนเต็ม (.57) ลำดับที่ 3 คือ ด้านทักษะคิด (.32) และลำดับที่ 4 คือ ด้านความรู้ (.22) แสดงว่ากลุ่มครูในเขตเมืองและ เขตห่างไกลชุมชนเมืองมีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาในด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนอย่างเร่งด่วนมากกว่าด้านความรู้และด้านทักษะคิด

ตารางที่ 4.45 ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน

ด้าน/เขตที่ตั้งโรงเรียน	เขตเมือง				เขตห่างไกลชุมชนเมือง			
	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
1. ความรู้	24 (100)	19.25 (80.22)	.25	4	24 (100)	19.74 (82.24)	.22	4
2. ทักษะคติ	100 (100)	74.08 (74.08)	.35	3	100 (100)	75.76 (75.76)	.32	3
1. พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากคะแนนเต็ม	165 (100)	107.50 (65.15)	.53	1	165 (100)	104.82 (63.53)	.57	2
4. ผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากคะแนนเต็ม	40 (100)	26.61 (66.53)	.50	2	40 (100)	25.28 (63.21)	.58	1

หมายเหตุ- พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตพื้นที่ เขตเมือง I = 100,

D = 107.50, $PNI_{Modified} = .15$; เขตห่างไกลชุมชนเมือง I = 122.94, D = 104.82, $PNI_{Modified} = .17$

- ผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตพื้นที่ เขตเมือง I = 32, D = 26.61,

$PNI_{Modified} = .20$; เขตห่างไกลชุมชนเมือง I = 32.04, D = 25.28, $PNI_{Modified} = .27$

3.2.3 การใช้วิธีสอน รูปแบบการสอน และการบริหารจัดการเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การศึกษาคำอธิบายวิธีสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนถึงการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนว่ามีความหลากหลายของวิธีการที่นำมาใช้สอนหรือไม่ ในส่วนรูปแบบการสอน ศึกษาว่ามีรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรูปแบบใดที่ครูรู้จักและมีการนำไปใช้มาก และศึกษาการบริหารจัดการเวลาที่ใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ว่า ครูมีแนวโน้มในการใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างไร เน้นหนักไปกับ ขั้นตอนใดของกิจกรรม

ตาราง 4.46 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนวิธีสอน พบว่า ใน 1 ภาคเรียน ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.6 ใช้วิธีสอนตั้งแต่ 5 ถึง 10 วิธี โดยใช้วิธีสอนจำนวน 9 วิธีมากที่สุด ร้อยละ 34.0 รองลงมาใช้วิธีสอน 8 วิธี ร้อยละ 24.4 และ 7 วิธี ร้อยละ 16.3

ตาราง 4.46 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนวิธีสอนใน 1 ภาคเรียน

จำนวนวิธีสอน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
9	269	34.0
8	193	24.4
7	129	16.3
6	92	11.6
5	67	8.5

ตาราง 4.46 (ต่อ)

จำนวนวิธีสอน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
4	19	2.4
10	14	1.8
3	6	.8
2	2	.3
รวม	791	100.0

ตารางที่ 4.47 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิธีสอนที่ใช้ พบว่า ใน 1 ภาคเรียน วิธีสอนที่ครูเลือกใช้มากที่สุด (มากกว่าร้อยละ 90) ได้แก่ การถามตอบอภิปราย (97.5) การบรรยาย (97.3) กิจกรรมกลุ่ม/เกมการศึกษา (96.8) การสาธิตโดยครู (94.1) และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (94.1) ส่วนวิธีสอนที่ครูเลือกใช้น้อย (น้อยกว่าร้อยละ 65) คือ วิธีสอนโดยบทเรียนโปรแกรม/ชุดการสอน/คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (56.1) และวิธีสอนแบบทัศนศึกษา (58.5)

ตารางที่ 4.47 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิธีสอนที่ใช้ใน 1 ภาคเรียน

วิธีสอน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
ถามตอบ/อภิปราย	771	97.5
บรรยาย	770	97.3
กิจกรรมกลุ่ม/เกมการศึกษา	766	96.8
สาธิตโดยกลุ่มตัวอย่าง	744	94.1
ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	744	94.1
การทดลอง	633	80.0
แสดงละคร/บทบาทสมมติ	632	79.9
ทัศนศึกษา	463	58.5
บทเรียนโปรแกรม/ชุดการสอน/คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	444	56.1
อื่น ๆ	26	3.3

หมายเหตุ กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกวิธีสอนได้หลายวิธี

ตารางที่ 4.48 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้รูปแบบการสอนใน 1 ภาคเรียน จำแนกรูปแบบ การสอน และระดับการใช้รูปแบบการสอน พบว่า การสอนแบบอริยสัจสี่/โครงการ/สืบค้นความรู้มีกลุ่ม ตัวอย่างรู้จักร้อยละ 88.8 และมีผู้ใช้การสอนรูปแบบนี้ร้อยละ 92 ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีระดับการใช้ 26% - 50% คิดเป็นร้อยละ 40.5 การสอนแบบแผนผังความคิด มีกลุ่มตัวอย่างรู้จักรูปแบบการสอนนี้ ร้อยละ 72.9 และมีผู้ใช้การสอนรูปแบบนี้ร้อยละ 93.4 ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีระดับการใช้ 26% - 50% คิดเป็นร้อยละ 36.5 การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีกลุ่มตัวอย่างรู้จักรูปแบบการสอนนี้ ร้อยละ 71.2 และมีผู้ใช้การสอนรูปแบบนี้ร้อยละ 96.4 ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีระดับการใช้ 26% - 50% คิดเป็นร้อยละ 41.0 การสอนแบบสตอรี่ไลน์ มีกลุ่มตัวอย่าง รู้จักรูปแบบการสอนนี้ ร้อยละ 49.7 และมีผู้ใช้การสอนรูปแบบนี้ ร้อยละ 86.2 ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีระดับการใช้ 26% - 50% คิดเป็นร้อยละ 42.5 การสอนแบบชิปปามีกลุ่มตัวอย่างรู้จักรูปแบบการ

สอนนี้ ร้อยละ 46.1 และมีผู้ใช้การสอนรูปแบบนี้ร้อยละ 88.6 ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีระดับการใช้ 26% - 50% คิดเป็นร้อยละ 39.4 การสอนโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีกลุ่มตัวอย่างรู้จักรูปแบบการสอนนี้ ร้อยละ 40.6 และมี ผู้ใช้การสอนรูปแบบนี้ร้อยละ 89.7 ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีระดับการใช้ 26% - 50% คิดเป็นร้อยละ 48.9 การสอนแบบอื่น ๆ มีกลุ่มตัวอย่างรู้จักและใช้รูปแบบการสอนแบบอื่น ๆ เช่น บูรณาการนวัตกรรม พหุปัญญา กระบวนการทางภาษา น้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 2.01 ผู้ใช้ส่วนใหญ่ที่ใช้รูปแบบการสอนเหล่านี้มีระดับการใช้ 51% - 75% และ 76% - 100% เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 33.3

ตารางที่ 4.48 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้รูปแบบการสอนใน 1 ภาคเรียนจำแนกตามรูปแบบการสอน และระดับการใช้รูปแบบการสอน

รูปแบบการสอน/ ระดับการใช้	รู้จัก (n=815)	ระดับการใช้					รวม
		ไม่ใช้	1%-25%	26%-50%	51%-75%	76%-100%	
การสอนแบบอริยสัจสี่/ โครงการ/สืบค้นความรู้	724 (88.8)	58 (8.0)	205 (28.3)	293 (40.5)	146 (20.2)	22 (3.0)	724 (100.0)
แผนผังความคิด	594 (72.9)	39 (6.6)	137 (23.1)	217 (36.5)	156 (26.3)	45 (7.6)	594 (100.0)
การเรียนรู้แบบร่วมมือ	580 (71.2)	21 (3.6)	86 (14.8)	238 (41.0)	179 (30.9)	56 (9.7)	580 (100.0)
สตอรี่ไลน์	405 (49.7)	56 (13.8)	118 (29.1)	172 (42.5)	58 (14.3)	1 (.2)	405 (100.0)
ชิปปา	376 (46.1)	43 (11.4)	102 (27.1)	148 (39.4)	73 (19.4)	10 (2.7)	376 (100.0)
วัฏจักรการเรียนรู้แบบ 4 MAT	331 (40.6)	34 (10.3)	80 (24.2)	162 (48.9)	51 (15.4)	4 (1.2)	331 (100.0)
อื่น ๆ เช่น บูรณาการ นวัตกรรม พหุปัญญา กระบวนการทางภาษา	18 (2.01)	-	1 (11.1)	2 (22.2)	3 (33.3)	3 (33.3)	9 (100.0)

ตารางที่ 4.49 แสดงการบริหารจัดการเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน 1 คาบ (100 นาที) พบว่า โดยภาพรวมจากก่อนปฏิรูปการศึกษา ปัจจุบัน และอนาคต การจัดสรรเวลาในแต่ละขั้นของกิจกรรม ไม่เปลี่ยนแปลง แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละขั้นของกิจกรรม พบว่า ในขั้นสอนมีแนวโน้มในการเปลี่ยนบทบาทจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูไปเป็นการจัดกิจกรรมกลุ่มทั้งในและนอก ห้องเรียนมากขึ้น โดยก่อนปฏิรูปการศึกษาใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครู มีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 16.60 ปัจจุบันและอนาคต เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูลดลง มีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 11.45 และ 9.15 ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมกลุ่มในห้องเรียนเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 13.57 (ก่อนปฏิรูปการศึกษา) เป็นร้อยละ 16.88 (ปัจจุบัน) และร้อยละ 17.84 (อนาคต) และค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมกลุ่มนอกห้องเรียนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.46 (ก่อนปฏิรูปการศึกษา) เป็นร้อยละ 12.64 (ปัจจุบัน) และร้อยละ 14.28 (อนาคต)

ตารางที่ 4.49 การบริการจัดการเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน 1 คาบ (100 นาที): ร้อยละ

กิจกรรม	ก่อนปฏิรูป (n=768)		ปัจจุบัน (n=772)		อนาคต (n=764)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ขั้นนำ						
1. ทบทวนความรู้เดิมแก่ผู้เรียน	8.64	4.78	7.72	4.17	6.93	3.83
2. นำเข้าสู่บทเรียน	7.81	3.49	7.29	3.42	6.58	3.00
รวม	16.45	6.93	15.01	6.51	13.51	5.65
	(16.45%)		(15.01%)		(13.51%)	
ขั้นสอน						
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยกลุ่มตัวอย่าง	16.60	10.94	11.45	8.40	9.15	6.38
4. การจัดกิจกรรมในห้องเรียน						
4.1 กิจกรรมเดี่ยว	11.05	7.16	10.75	7.31	10.79	7.40
4.2 กิจกรรมกลุ่ม	13.57	9.13	16.88	9.91	17.84	9.49
5. การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน						
5.1 กิจกรรมเดี่ยว	7.28	5.59	7.85	5.52	8.79	5.61
5.2 กิจกรรมกลุ่ม	9.46	7.05	12.64	7.64	14.28	7.91
รวม	57.97	11.19	59.57	10.49	60.85	10.01
	(57.97%)		(59.57%)		(60.85%)	
ขั้นสรุป						
6. การสรุปการเรียนรู้และซักถามในห้อง	9.86	4.44	9.59	4.21	9.64	4.26
รวม	9.86	4.44	9.59	4.21	9.64	4.26
	(9.86%)		(9.59%)		(9.64%)	
ขั้นประเมินผล						
7. การประเมินผลการเรียนรู้	9.16	4.49	8.90	3.90	8.89	3.85
8. การให้ข้อมูลย้อนกลับ	6.46	4.41	6.81	4.65	6.99	4.35
9. อื่น ๆ	.10	.95	.11	1.00	.12	1.05
รวม	15.72	7.08	15.83	6.48	16.00	6.49
	(15.72%)		(15.83%)		(16.00%)	

3.2.4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตารางที่ 4.50 แสดงประเด็นปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นมา จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 145 คน ได้ประเด็นปัญหาทั้งหมด 19 ประเด็น พบว่าประเด็นที่เป็นปัญหาสูงสุด คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ยังไม่ถูกต้อง 12 คน รองลงมา คือ วัสดุ/อุปกรณ์/สื่อในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ 11 คน และโรงเรียนแต่ละ โรงเรียนมีความแตกต่างกัน 9 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.50 ประเด็นปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ประเด็นปัญหา	จำนวน
2) ครูขาดความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ยังไม่ถูกต้อง	12
3) วัสดุ/อุปกรณ์/สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เพียงพอ	11
4) โรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน	9
5) เวลาในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไปไม่เพียงพอ	7
6) เด็กไม่มีแหล่งค้นคว้าความรู้ โดยเฉพาะเด็กชนบท	7
7) ครูมีภาระการทำงานหลายด้านทำให้ไม่มีเวลา	6
8) นักเรียนมีความแตกต่างกันมากโดยเฉพาะชนบทกับในเมือง	5
9) อาจทำให้นักเรียนขาดวินัยเพราะมีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป	3
10) ในห้องที่เด็กเรียนดีจะถูกสั่งงานและเอาใจใส่ ส่วนห้องที่เด็กเรียนอ่อนจะไม่ค่อยได้รับความสนใจ	3
11) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนต่ำ	3
12) การประเมินผลยังใช้แบบเดิมไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	3
13) ในบางเนื้อหาวิชาไม่สามารถจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้	2
14) ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง การเรียนรู้ของเด็กไม่ได้รับการพัฒนาต่อเมื่อเด็กกลับไปบ้าน	2
15) ไม่แน่ใจว่าผลจากการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะดีจริงหรือไม่	2
16) ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร	1
17) นักเรียนต้องการให้ครูเป็นผู้ให้มากกว่าการค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง	1
18) เด็กไม่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง	1
19) การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางยังไม่มีชัดเจนในทางปฏิบัติ	1
20) ผู้เรียนได้พัฒนาในกิจกรรมที่ตนสนใจเท่านั้น	1

ตารางที่ 4.51 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อเสนอนะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จากผู้เสนอแนะ 145 คน ได้ประเด็นทั้งหมด 25 ประเด็น พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางควรทำควบคู่ไปกับวิธีสอนแบบเดิมในบางวิชาตามความเหมาะสม มีผู้เสนอแนะสูงสุด คือ 17 คน รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเหมาะสำหรับเด็กที่มีความพร้อม ส่วนเด็กที่ไม่มีความพร้อมจะเป็นปัญหา 14 คน และต้องได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากทุกฝ่ายเช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร 12 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.51 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางควรทำควบคู่ไปกับวิธีสอนแบบเดิมในบางวิชาตามความเหมาะสม	17
2. การจัดกิจกรรมแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเหมาะสำหรับเด็กที่มีความพร้อม ส่วนเด็กที่ไม่มีความพร้อมจะเป็นปัญหา	14

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
3. ต้องได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากทุกฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร	12
4. ควรจัดอบรมให้ครูและผู้บริหารมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ โดยผู้ประสบความสำเร็จจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กิจ	11
5. ครูต้องมีความตั้งใจจริง รู้จริง ทำจริง ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	9
6. การจัดการเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีความพร้อม	9
7. รัฐบาลควรจัดงบประมาณสนับสนุนให้เพียงพอโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก	8
8. ผู้เรียนต้องมีความพร้อม และสภาพแวดล้อมต้องเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ศูนย์	7
9. การเรียนการสอนแบบนี้เหมาะกับเด็กนักเรียนที่มีความรับผิดชอบ แต่ไม่เหมาะกับกลุ่มเด็กที่ขาดความรับผิดชอบ	7
10. ควรจัดให้มีแหล่งค้นคว้าให้เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน	5
11. จำนวนนักเรียนในห้องเรียนต้องเหมาะสมไม่มากไม่น้อยเกินไป	4
12. การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ควรแบ่งบทบาทหน้าที่ของครูและนักเรียนให้ถูกต้องชัดเจน	4
13. ครูต้องมีความพร้อมทั้งกระบวนการจัดการเรียนรู้ รู้และเข้าใจบทบาท หน้าที่ และหลักการจัดการเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เรียนรู้	4
14. ควรปรับความคิดและความเชื่อให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยทำความเข้าใจกับตัวครูก่อน	3
15. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเหมาะสำหรับโรงเรียนในเมืองที่มีสื่อพร้อม และผู้ปกครองมีความพร้อม	3
16. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต้องใช้เวลาในการปฏิรูปครูมีความพร้อมทั้งในด้านงบประมาณ สื่อ และขวัญกำลังใจในการทำงาน	3
17. การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์ครูควรกำกับดูแลทุกขั้นตอน	3
18. ควรจัดการเรียนการสอนแบบเดิมที่ไม่ต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	2
19. ตามหลักการมีความเป็นไปได้แต่ในทางปฏิบัติทำได้น้อย	2
20. ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ปัญหา และอุปสรรค ความพร้อมทั้งผู้เรียน สถานศึกษา ผู้สอนแล้วนำไปใช้ปรับปรุงในเรื่องนี้ด้วย	2
21. จำนวนครูต้องมีเพียงพอ	2
22. หลักสูตรควรเน้นคุณธรรมให้มากขึ้น	1
23. การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียน ครู และผู้บริหาร	1
24. การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต้องสอนให้ครบจุดประสงค์	1
25. ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูผู้สอน เช่นการเพิ่มเงินเดือน	1

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสำรวจในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ และมีวัตถุประสงค์เฉพาะคือ 1) เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2) เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และ 3) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยศึกษาจากกลุ่มครูจำนวน 824 คน จาก 3 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยมีตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นกรอบในการพัฒนาแบบสอบถามนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) การทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และการทำตาราง 2 มิติ (cross-tabulation) ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNImodified) ในการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น

สรุปผลการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

จากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 3 ด้าน 11 ตัวบ่งชี้

- 1) ด้านบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2) ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้
ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง
ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
ตัวบ่งชี้ที่ 5 ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง
- 3) ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 2	ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ
ตัวบ่งชี้ที่ 3	ผู้เรียนทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
ตัวบ่งชี้ที่ 4	ผู้เรียนประเมินตนเอง
ตัวบ่งชี้ที่ 5	ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า

1. ตัวบ่งชี้ด้านความรู้ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถสกัดองค์ประกอบได้ 2 องค์ประกอบ ประกอบด้วย (1) องค์ประกอบด้านบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง และ (2) องค์ประกอบด้านบทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก

1.2 ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ สามารถสกัดองค์ประกอบได้ 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย (1) องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เน้นการบรรยาย (2) องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ที่ยึดแนวคิด constructivism และ (3) องค์ประกอบด้านลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์

1.3 ด้านความรู้เกี่ยวกับผลที่ติดอกมาให้กับผู้เรียน สามารถสกัดองค์ประกอบได้ 2 องค์ประกอบ ประกอบด้วย (1) องค์ประกอบด้านผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และ (2) องค์ประกอบด้านการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้

2. **ตัวบ่งชี้ด้านทัศนคติ** สามารถสกัดองค์ประกอบได้ 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย (1) องค์ประกอบด้านการเห็นคุณค่าของการจัดการเรียนรู้ (2) องค์ประกอบด้านความสนใจในการนำแนวคิดไปปฏิบัติ และ (3) องค์ประกอบด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง

3. **ตัวบ่งชี้ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้** สามารถสกัดองค์ประกอบได้ 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย (1) องค์ประกอบด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักการ (2) องค์ประกอบด้านพฤติกรรมด้านการแสดงบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (3) องค์ประกอบพฤติกรรมด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและ (4) องค์ประกอบด้านพฤติกรรมด้านการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด

4. **ตัวบ่งชี้ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน** สามารถสกัดองค์ประกอบได้ 1 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน

2. เครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

เครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ได้พัฒนาขึ้นโดยอาศัยตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นกรอบในการพัฒนาเป็น แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ตัวอย่างแบบสอบถามปรากฏในภาคผนวก ก) ประกอบด้วยส่วนที่ใช้วัดความต้องการจำเป็น 4 ด้าน คือด้านความรู้ ด้านทัศนคติ ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน รวมถึงส่วนที่ใช้

วัดความหลากหลายของ วิธีสอน การรู้จักและการใช้รูปแบบการสอน และการบริหารจัดการเวลา ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามแบบความสอดคล้องภายใน โดยใช้การประมาณค่าความเที่ยงตามสูตรของ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่วัดความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดกับผู้เรียน เท่ากับ .62 .88 .92 และ .93 ตามลำดับ

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3.1 ระดับความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและผลที่เกิดกับผู้เรียน

ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในภาพรวมพบว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้ที่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาทั้ง 3 ระดับ ได้ข้อสรุปที่เหมือนกันคือทุกระดับการศึกษามีความรู้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามเขตที่ตั้งโรงเรียนพบว่ากลุ่มครูเขตเมืองและกลุ่มครูเขต ห่างไกลชุมชนเมืองมีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบตามเขตที่ตั้งโรงเรียน พบว่า กลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านนี้สูงกว่ากลุ่มครูเขตเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในภาพรวมพบว่า ครูส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มครูระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางถึงมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาตามเขตที่ตั้ง โรงเรียน พบว่า กลุ่มครูที่อยู่ในเขตเมืองมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด และกลุ่มครูที่อยู่ในเขต ห่างไกลชุมชนเมืองมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบตามเขตที่ตั้งโรงเรียน พบว่า กลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านนี้สูงกว่ากลุ่มครูเขตเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในภาพรวมพบว่า ครูส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มครูทั้ง 3 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามเขตที่ตั้ง โรงเรียน พบว่า กลุ่มครูเขตเมืองและเขตห่างไกลชุมชนเมืองส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ในระดับปานกลาง จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามระดับการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มครูระดับอนุบาลมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มครูระดับประถม

ศึกษาและมัธยมศึกษา และเมื่อ เปรียบเทียบตามเขตที่ตั้งโรงเรียน พบว่า กลุ่มครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านนี้สูงกว่ากลุ่มครูเขต ห่างไกลชุมชนเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ในภาพรวมพบว่า มีผลที่เกิดกับผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มครูทั้ง 3 ระดับการศึกษามีผลที่เกิดกับผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามเขตที่ตั้งโรงเรียน พบว่า กลุ่มครูเขตเมืองและเขตห่างไกลชุมชนเมืองมีผลที่เกิดกับผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลที่เกิดกับผู้เรียนตามระดับการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มครูระดับมัศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลที่เกิดกับ ผู้เรียนต่ำกว่ากลุ่มครูระดับอนุบาลและประถมศึกษา และเมื่อเปรียบเทียบตามเขตที่ตั้งโรงเรียน พบว่า กลุ่มครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านนี้สูงกว่ากลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางประกอบด้วยความต้องการจำเป็น 4 ด้าน คือ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านความรู้ ด้านทัศนคติ ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน โดยมีความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 1 และลำดับที่ 2 ใกล้เคียงกัน คือ ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ส่วนความต้องการ จำเป็นด้านทัศนคติและด้านความรู้ นั้น พบว่ามีค่า PNIModified ค่อนข้างต่ำ แสดงว่ากลุ่มครูมีความต้องการ จำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาในด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนอย่างเร่งด่วนมากกว่าด้านความรู้และด้านทัศนคติ เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของครูตามระดับการศึกษาและเขตที่ตั้งโรงเรียน พบว่ามีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 และ 2 ใกล้เคียงกัน คือ มีความต้องการจำเป็นในด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน และด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ ส่วนความต้องการจำเป็นด้านทัศนคติและด้านความรู้ นั้น พบว่า มีค่า PNIModified ค่อนข้างต่ำ แสดงว่าครูที่สอนทุกระดับการศึกษาทั้งอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รวมถึงครูเขตเมือง และเขตห่างไกลชุมชนเมืองมีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาในด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและด้านผลที่เกิดกับ ผู้เรียนอย่างเร่งด่วนมากกว่าด้านความรู้และทัศนคติ

3.3 การใช้วิธีสอน รูปแบบการสอน และการจัดสรรเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ครูส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 97 ใช้วิธีสอนตั้งแต่ 5 ถึง 10 วิธี รูปแบบการสอนที่มีครูรู้จักมากที่สุด 3 รูปแบบ คือ การสอนแบบอริยสังคีติ/โครงงาน/สืบค้นความรู้ รองลงมา คือ การสอนแบบแผนผังความคิด และการเรียนรู้แบบร่วมมือ เมื่อพิจารณาการใช้รูปแบบการสอน พบว่า มีการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือมากที่สุด รองลงมา คือ การสอนแบบแผนผังความคิด และการสอนแบบอริยสังคีติ/โครงงาน/สืบ

ค้นความรู้ ตามลำดับ ส่วนการบริหารจัดการเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล พบว่าทั้งก่อนปฏิรูปการศึกษา ปัจจุบัน และอนาคตไม่เปลี่ยนแปลง แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละขั้นของกิจกรรม พบว่า ในขั้นสอนมีแนวโน้มในการเปลี่ยนบทบาทจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูไปเป็นการจัดกิจกรรมกลุ่มทั้งในและนอกห้องเรียนมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวบ่งชี้

เนื่องจากงานวิจัยที่ผ่านมายังไม่มีการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ส่วนใหญ่เป็นการสำรวจจากการระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงจากกลุ่มครูแล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่ามีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบและ องค์ประกอบของตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นมีฐานมาจากแนวคิดการสรรค์สร้างความรู้ (constructivism) และแนวคิดการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ (process learning) โดยองค์ประกอบสำคัญของแนวคิดเหล่านี้คือ 1) การให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจด้วยตนเองมากกว่าการส่งผ่านหรือการถ่ายทอดจากครู ดังนั้นครูจึงไม่ใช่ ผู้บอก ผู้สอน แต่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ 2) การเรียนรู้ใหม่สร้างบนฐานการเรียนรู้ที่ผ่านมา 3) การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 4) การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงสร้างเสริมให้การเรียนรู้มีความหมาย 5) กระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาและศึกษาด้วยตนเอง (ทิตินา แซมมณี, 2543; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543) อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์องค์ประกอบในงานวิจัยนี้ไม่ได้วิเคราะห์เพื่อตรวจสอบหรือสนับสนุนความตรงเชิงโครงสร้าง แต่เป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบว่าตัวบ่งชี้ที่ ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ กับองค์ประกอบของ ตัวบ่งชี้มีลักษณะเหมือน หรือต่างกันอย่างไร ผลการวิจัยครั้งนี้ถือเป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับองค์ประกอบของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสำหรับผู้ให้ผู้อื่นได้ทำการวิจัยเพื่อยืนยันต่อไป

2. เครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในงานวิจัยนี้ คือ แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย ส่วนที่ใช้วัดความรู้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่วนที่ใช้วัดทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่วนที่ใช้วัดพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และส่วนที่ใช้วัดผลที่เกิดจากผู้เรียน การที่แบบสอบถามนี้ประกอบไปด้วย 4 ส่วนดังที่กล่าวมา เนื่องจากเป็นเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตอบได้ ในระดับหนึ่ง หากจะต้องนำแบบวัดนี้ไปใช้ใหม่ครั้งต่อไปควรมีการปรับปรุงข้อคำถามที่มีค่า
อำนาจจำแนก ต่ำกว่า .2

3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้ เรียนเป็นศูนย์กลาง

3.1 ความแตกต่างในด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ
กลางของครู และผลที่เกิดกับผู้เรียนตามระดับการศึกษา และเขตที่ตั้งโรงเรียน

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและผลที่เกิดกับผู้เรียนรายคู่ของครูที่สอนในระดับการศึกษาที่ต่างกันโดย
การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวโดยสร้างข้อตกลงให้มาตรงประมาณค่าคะแนนมีระดับการวัด
ในมาตราช่วง พบว่ากลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของคะแนน
พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดกับผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมพบว่า กลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาลจะมีค่าเฉลี่ย
ของคะแนนสูงกว่ากลุ่มครูที่สอนระดับประถมศึกษาและกลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา คะแนนเฉลี่ย
ดังกล่าวจะสะท้อนถึงพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครู แสดงว่ากลุ่มครูที่
สอนระดับอนุบาลมี พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ
แนวทางการดำเนินการตาม หลักสูตรที่เน้นให้ครูอนุบาลจัดกิจกรรมไม่แยกเป็นรายวิชาเน้นการบูรณาการ
(กรมวิชาการ, 2540) นอกจากนี้พบว่าการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาอนุบาลเอื้อต่อการจัดการ
เรียนรู้ตามแนวผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาประถมศึกษา และมัธยม
ศึกษา ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูอนุบาลนั้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการและ
ความสนใจของเด็ก เพราะกิจกรรมที่จัดสำหรับเด็กอนุบาลจะต้องเป็นกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจ
กระตุ้นให้เด็กอยากรู้ และโดยธรรมชาติของเด็กอนุบาลวัย 3 ถึง 6 ขวบ จะมีช่วงความสนใจสั้น ดังนั้น
ครูที่สอนระดับการศึกษาอนุบาลจะต้องมีเทคนิคการจัดกิจกรรม สื่อและวิธีสอนที่หลากหลายมาใช้ในการ
การจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก ในส่วนของครูระดับมัธยมนั้นพบว่ามีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการจัด
การเรียนรู้ต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาได้กำหนดมวลงเนื้อหาที่ผู้เรียนต้อง
เรียนรู้ไว้มากเมื่อเทียบกับการสอนระดับประถมศึกษา และอนุบาล โดยมีระยะเวลาในการเรียนใกล้
เคียงกัน ดังนั้นจึงส่งผลให้ผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยายในการให้ความรู้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ทันกับเวลา
ที่มีอยู่จำกัด และการจัดการเรียนรู้ในระดับนี้เป็นการสอนแยกเป็นรายวิชาแยกแ่การบูรณาการระหว่าง
รายวิชาเมื่อเทียบกับการสอนระดับอื่น อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาโดยเฉพาะ
มัธยมศึกษาตอนปลายมุ่งสอนเพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้สอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
ซึ่ง ข้อสอบที่นำมาใช้ในการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อส่วนใหญ่นั้นเป็นข้อสอบที่เน้นเนื้อหาวิชา ดังนั้นครูผู้
สอนจึงเน้นให้ผู้เรียนรู้ในเนื้อหาวิชา เน้นทางทฤษฎี โดยใช้วิธีบอกความรู้มากกว่าที่จะให้ผู้เรียนค้นพบ
ความรู้ด้วยตนเอง หรือได้ปฏิบัติจริง รวมถึงการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ใน
ชีวิตประจำวัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน พบว่า กลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา

ค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำกว่ากลุ่มครูที่สอนระดับอนุบาลและประถมศึกษาซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจจะสืบเนื่องมาจากครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาที่มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางน้อยเมื่อเทียบกับครูในระดับประถมศึกษาและอนุบาล ดังนั้นจึงส่งผลให้ผลที่เกิดกับผู้เรียนเกิดขึ้นน้อยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ ศิลปพงษ์ (2530) พบว่าพฤติกรรมการสอนของครูส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ของผู้เรียน

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและผลที่เกิดกับผู้เรียนตามเขตที่ตั้งโรงเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้ พบว่า กลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มครูเขตเมือง ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาทำให้ครูตื่นตัว กระตือรือร้นในการใฝ่หาความรู้เพื่อสนองนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ การที่ครูเขตห่างไกลชุมชนเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าครูเขตเมืองสะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีความเจริญก้าวไกลกระจายจากเขตเมืองสู่เขตห่างไกลชุมชนเมือง ส่งผลให้ครูได้เรียนรู้ในวิทยาการต่าง ๆ ที่ทันสมัย ทันโลก ทันเหตุการณ์ ไม่ได้ด้อยไปกว่าครูในเขตเมือง อีกทั้งยังอาจเกิดจากการดูแลเอาใจใส่ของหน่วยงานต้นสังกัดในการอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้แก่ครูจึงส่งผลให้ครูเขตห่างไกลชุมชนเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูเขตเมือง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทัศนคติ พบว่า กลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มครูเขตเมือง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนในเขตเมืองมักถูกประเมิน ตรวจสอบ และตรวจเยี่ยมจากบุคคลภายนอกบ่อยครั้งกว่าโรงเรียนในเขตห่างไกลชุมชนเมือง ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมตัวเพื่อพร้อมรับการประเมิน ตรวจสอบ และตรวจเยี่ยมอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากเดิมที่เคยชินกับการสอนแบบบรรยายที่ไม่ต้องมีการเตรียมตัวในการสอนมากมายมาเป็นผู้จัดกิจกรรม อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ที่มีภาระงานมากขึ้น ส่งผลให้ครูเขตเมืองรู้สึกเหน็ดเหนื่อยจนก่อให้เกิดทัศนคติต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ค่อนข้างต่ำกว่าครูในเขตห่างไกลชุมชนเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินความต้องการจำเป็นในงานวิจัยนี้ที่พบว่าด้าน ทัศนคติ ความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องพัฒนา คือ ครูรู้สึกเหนื่อยเหน็ดเหนื่อยเพราะมีภาระมากขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง ทั้งนี้เนื่องจากในสังคมครูเขตเมืองเป็นสังคมแห่งการแข่งขัน มีสภาพเศรษฐกิจที่คล่องตัว การคมนาคมสะดวก ใกล้แหล่งวิทยาการ การศึกษาของผู้ปกครองค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับชุมชนในเขตห่างไกล ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง ดังนั้นเมื่อมีปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้มากกว่า จึงส่งผลให้ครูเขตเมืองมีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้มากกว่าในเขตห่างไกลชุมชนเมือง อีกทั้งการที่โรงเรียนในเขตเมืองต้องถูกประเมินและ ตรวจสอบจากบุคคลภายนอกบ่อยกว่าโรงเรียนในเขตห่างไกลชุมชนเมือง

จึงทำให้ต้องมีการปฏิบัติเพื่อพร้อมรับการตรวจเยี่ยมได้ตลอดเวลา ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้พบว่า กลุ่มครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลที่เกิดกับ**ผู้เรียนสูง**กว่ากลุ่มครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง ด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวีณา นิลนวล (2541) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามกรอบแนวคิดที่ว่าให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะส่งผลต่อการมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีของผู้เรียน นอกจากนี้งานวิจัยของวราภรณ์ ศิลปพงษ์ (2530) พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ของผู้เรียน ซึ่งเป็นการยืนยันว่าเมื่อครูมีการปฏิบัติที่ดีย่อมเกิดผลกับผู้เรียนอย่างแน่นอน นอกจากนี้อาจเป็นไปได้ว่าผู้เรียนที่อยู่ในเขตเมืองมีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการที่หลากหลาย มีภาวะการแข่งขันทางการศึกษาสูงกว่า ผู้เรียนที่อยู่ในเขตห่างไกลชุมชนเมือง อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจและการศึกษาของผู้ปกครองในเขตเมืองจะดีกว่าในเขตห่างไกลชุมชนเมืองซึ่งก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียน และมีการสนับสนุน ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียนมากกว่า

3.2 ระดับความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม ของนิภา มนูญปิจุ (2521) อ้างถึงใน สมชาย ดนตรี, 2540) พบว่า ความรู้จะมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการปฏิบัติ และ ทัศนคติจะมีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติ ในขณะที่ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าครูที่มีความรู้มากจะมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก และครูที่มีความรู้มากมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีพฤติกรรมการปฏิบัติมาก นอกจากนี้ยังพบว่าครูที่มีทัศนคติมากจะมีพฤติกรรมการปฏิบัติปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความรู้จะมีผลต่อทัศนคติ แต่ไม่มีผลต่อพฤติกรรม และทัศนคติก็ไม่มีผลต่อพฤติกรรม ผลที่ได้พบว่าไม่สอดคล้องกับการศึกษาของนิภา มนูญปิจุ (2521) ที่ได้ทำการศึกษาไว้ แต่ทั้งนี้ผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าการจะพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นต้องให้ความสำคัญกับทุกด้าน ไม่ควรพัฒนาเพียงด้านใดด้านหนึ่ง และจากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ แม้จะพบว่ามีความสัมพันธ์กันแต่ความสัมพันธ์ที่ได้นี้เป็นเพียงความสัมพันธ์ทางสถิติเท่านั้นไม่ใช่ความสัมพันธ์ทาง การปฏิบัติ

3.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ผลการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น พบว่า ในภาพรวมครูมีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูอย่างเร่งด่วนมากกว่าด้านทัศนคติและความรู้ เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูตามระดับการศึกษา และเขตที่ตั้งโรงเรียน พบว่า แต่ละกลุ่มมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาไม่แตกต่างกันโดยความต้องการจำเป็นด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนยังเป็นความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนมากกว่าด้านทัศนคติและความรู้ ซึ่งจากผลการวิจัยเป็นที่น่าสังเกตว่าความรู้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีความจำเป็นเป็นอันดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่า ครูมีความรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

แต่ไม่ได้มีการนำความรู้ไปปฏิบัติจึงส่งผลให้ความต้องการจำเป็นด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีความสำคัญที่ควรได้รับพัฒนาอย่างเร่งด่วนที่สุด การที่ผลออกมาเช่นนี้อาจเป็นไปได้ว่า แม้ครูจะมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ยังคงมีความเคยชินกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง และการที่ปริมาณเนื้อหาตามหลักสูตรที่ต้องสอนมีมากและเวลาที่ใช้สอนมีน้อย ทำให้ครูกลัวว่าถ้าจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะทำให้สอนไม่ทัน เพราะในเนื้อหาเดียวกันการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใช้เวลาในการจัดกิจกรรมมากกว่าอีกทั้งการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นครูจะมีบทบาทและภาระงานมากขึ้นเมื่อเทียบกับจัดการเรียนการสอนแบบเดิมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง โดยครูจะเป็นทั้งแหล่งความรู้ เป็น ผู้นำเสนอ และเป็นผู้อำนวยการควบคุมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งการที่ครูจะสามารถปฏิบัติตามแนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ได้นอกจากครูจะต้องเตรียมสื่อ แหล่งการเรียนรู้ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ แล้วครูยังต้องเตรียมตัวเองให้พร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น การที่ครูจะใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายได้นั้นครูจะต้องมีการจัดเตรียมสื่อ จัดเตรียมแหล่งการเรียนรู้ ครูต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสร้างสื่อ แสวงหาแหล่งการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน การที่ครูจะใช้วิธีสอนที่หลากหลายได้ก็เช่นกัน ครูจะต้องมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเรียนรู้ว่าวิธีสอนแต่ละวิธีสอนเป็นอย่างไร นำมาใช้ได้อย่างไร มีข้อดี ข้อเสียอย่างไร (กรมวิชาการ, 2544) การที่ต้องปรับเปลี่ยนจากผู้สั่งสอนมาเป็น ผู้จัดการเรียนรู้ที่ต้องมีภาระมากขึ้น อาจเป็นเหตุให้ครูยังไม่นำการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปสู่การปฏิบัติเท่าที่ควร ซึ่งผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับรายงานการประชุมเรื่องวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา: วาระแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) พบว่า ปัญหาการปฏิรูปการศึกษาส่วนที่มีปัญหามากคือระดับการปฏิบัติ โดยบางส่วนมีความสงสัยว่าจะปฏิรูปการศึกษาจริงหรือไม่ ประกอบกับวัฒนธรรมเก่าของการบริหารจัดการศึกษาทำให้ครูรอคำสั่งจากส่วนกลาง ถ้าไม่มีคำสั่งก็ยังไม่รู้ว่าจะปฏิบัติ

เมื่อศึกษาถึงลงไปรายละเอียดของตัวบ่งชี้ในด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในตัวบ่งชี้ที่ 2 "ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง" และตัวบ่งชี้ที่ 3 "ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้" ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูยังคงเคยชินกับการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมที่เน้นเนื้อหาวิชามากกว่าเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการและกระบวนการเรียนรู้ และการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงมาจากการบอกให้ปฏิบัติ ซึ่งการเรียนรู้ที่ดีนั้นจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเองจึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ด้วยตนเองมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี (วัฒนาพร กระจับทุกข์, 2542) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประวีณา นิลนวล (2541) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามกรอบแนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนจะส่งผลต่อการมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีของเด็กด้วย และด้วยเหตุผลที่ว่า การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้เป็นเรื่องสำคัญที่ผู้เรียนต้องได้เรียนรู้และพัฒนา เพราะหากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องกระบวนการเรียนรู้แล้ว จะสามารถ

ใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ที่ต้นตอการจะนำไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรารู้จนเกิดการเรารู้ด้วยตนเอง (วัฒนาพร ระวังบุทซ์, 2542)

นอกจากครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องเร่งพัฒนาด้านพฤติกรรมจัดการเรียนรู้แล้วยังต้องเร่งพัฒนาด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนด้วย จากผลการวิจัยของ ประวีณา นิลนวล (2541) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามกรอบแนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางจะส่งผลต่อการมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีของผู้เรียน และผลการวิจัยของวราภรณ์ ศิลปพงษ์ (2530) พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ของผู้เรียน เป็นการสนับสนุนว่าเมื่อครูมีพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ที่ไม่เป็นไปตามสภาพที่คาดหวัง ย่อมส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้และการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนไม่เป็นไปตามสภาพที่คาดหวังอย่างแน่นอนอนเมื่อศึกษาลึกลงไปในรายละเอียดของตัวบ่งชี้ในด้านนี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ ต้องพัฒนาให้ผู้เรารู้จักคิดอย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าเมื่อครูยังไม่ได้ นำการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติย่อมส่งผลให้ผู้เรียนยังมีปัญหาเกี่ยวกับการรู้จักคิดอย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ ซึ่งการรู้จักคิดอย่างมีกระบวนการและเป็นระบบเป็นกระบวนการทางปัญญาที่สำคัญที่ต้องนำไปใช้ในกระบวนการหรือสถานการณ์อื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2544) ตัวบ่งชี้ที่เป็นความต้องการจำเป็นในลำดับถัดมา คือ ผู้เรารู้วิธีการเรียนรู้ การที่ผลออกมาเป็นเช่นนี้น่าจะเกี่ยวเนื่องมาจากการเกิดความต้องการจำเป็นด้านพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ยังไม่เป็นไปตามสภาพที่คาดหวัง ดังนั้นผลจึงยังไม่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

4. ความหลากหลายของวิธีสอน และการบริหารจัดการเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 97 ใช้วิธีสอนตั้งแต่ 5 ถึง 10 วิธี ซึ่งก็แสดงว่า ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนได้มีการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่เน้นการบูรณาการเนื้อหา วิธีสอน และแหล่งการเรียนรู้ที่ หลากหลาย (กรมวิชาการ, 2544; พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2544) ในส่วนของการบริหารจัดการเวลาที่ใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ในชั้นนำ ชั้นสอน ชั้นสรุป และชั้นประเมินผลทั้งก่อนปฏิรูปการศึกษา ปัจจุบัน และอนาคตการไม่เปลี่ยนแปลง แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละชั้นของกิจกรรม พบว่า ในชั้นสอนมีแนวโน้มในการเปลี่ยนบทบาทจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครู ไปเป็นการจัดกิจกรรมกลุ่มทั้งในและนอกห้องเรียนมากขึ้น ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในบทที่ 2 ที่ว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ครูต้องปรับเปลี่ยนแนวการจัดการเรียนการสอนจากการบรรยาย บอกเล่า จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูมาเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ผลการวิจัยที่ได้แสดงให้เห็นว่าในอนาคตครูไทยมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ไปเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีทิศทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

2. เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้วัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณด้านทัศนคติ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผลที่เกิดกับผู้เรียน ที่หน่วยงานต้นสังกัดของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะฝ่ายพัฒนาบุคลากรสามารถนำเครื่องมือจากงานวิจัยนี้ไปใช้หรือเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง สำหรับการวัดความรู้ว่าจะต้องทำการปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยพิจารณาค่าอำนาจจำแนกในภาคผนวก (จ) โดยค่าอำนาจจำแนกที่ใช้ได้ต้องมีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

3. จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องเร่งพัฒนาในด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดกับผู้เรียน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำสารสนเทศที่ค้นพบนี้ไปใช้ประกอบการพิจารณา และดำเนินการในด้านการตัดสินใจ การวางแผน ตลอดจนการกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรครูในหน่วยงานให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ เพื่อสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างเหมาะสม และมีคุณค่าต่อครูรวมทั้งคุณค่าต่อการลงทุนของรัฐ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นเชิงสำรวจ ดังนั้นสารสนเทศที่ได้จึงเป็นความต้องการจำเป็นที่สะท้อนปัญหาเท่านั้น ยังไม่สามารถทำให้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเหล่านั้น ดังนั้นจึงน่าจะมีการศึกษาในระดับที่ลึกซึ้งเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาเหล่านั้น โดยการนำเทคนิคการวิเคราะห์เชิงสาเหตุเข้ามาใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สะท้อนถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ตรงกับสาเหตุและตรงตามสภาพความต้องการจำเป็นที่แท้จริง

2. ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในงานวิจัยนี้กำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือวัดความต้องการจำเป็น โดยมีกระบวนการกำหนดตัวบ่งชี้ คือ การวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งยังไม่ได้มีการตรวจสอบความตรงเชิงทฤษฎี ตัวบ่งชี้ที่ได้จึงมีลักษณะเป็นตัวบ่งชี้ตามการรับรู้ ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่มีกระบวนการพัฒนาที่ชัดเจนเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวบ่งชี้ที่แท้จริงที่สามารถตรวจสอบความตรงเชิงทฤษฎีได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิตติยวดี บุญซื่อ และคณะ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรีย.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่, สำนักงาน. หน่วยศึกษานิเทศก์, ฝ่ายพัฒนางานวิชาการ. **รายงานการประเมินผล แผนการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ทศวรรษที่ 1 ของอนุบาลชนบทระหว่างปี 2536 – 2538**. ฝ่ายพัฒนาวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (ม.ป.ป.). **ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน. (อัดสำเนา)
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). **ร่วมคิดร่วมเขียน ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). **รายงานการประชุม เรื่อง วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา: วาระแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). **รายงานเสวนาทางวิชาการ เรื่อง”มิติใหม่ของการประเมินผล: การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ครั้งที่ 5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คมศร วงษ์รักษา. (2540). **การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้องของเทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมลักษณ์ เนื้อไม้. (2534). **การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา** สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนาธิป พรกุล. (2543). **แคทส์: รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญวิทย์ จันทรสุพิศ, ว่าที่ร้อยตรี. (2540). **การศึกษากระบวนการพัฒนาบุคลากรในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทิพวัลย์ สมแดง. (2528). **การเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองกับโรงเรียนเขตชนบทในจังหวัดเชียงราย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา เขมมณี. (2542). **การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปปา. ในพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (บรรณาธิการ) ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับยุคปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา เขมมณี. (2543). **“เทคนิควิธีการส่งเสริมความสามารถในการคิด,” เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับครูปฏิบัติการ เรื่อง นวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับครูยุคใหม่ ระหว่างวันที่ 26- 27 สิงหาคม 2543 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- ทิตนา เขมมณี และคณะ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- ธเนศ ขำเกิด. (2544). **Child-centered: ความเข้าใจผิดที่ต้องคิดทบทวน. วารสารวิชาการ 4, 6 (มิถุนายน 2544): 24.**
- ธำรง บัวศรี. (2543). **กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการ 3, 5 (พฤษภาคม 2543): 17-22.**
- นพรัตน์ ศรีรุ่ง. (2542). **การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- น้อมศรี เคท และวรสุดา บุญยไวยุจิน. (2526). **ภาระหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนชุมชนเขตเมือง และเขตชนบท. รายงานผลการวิจัยทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- นิตา ชูโต. (2540). **การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ พี.เอ็น.การพิมพ์.**
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). **ทัศนคติ: การจัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.**
- ประวีณา นิลนวล. (2541). **ผลของการใช้รูปแบบการสอนตามกรอบแนวคิดผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- ประเวศ การินทร์. (2541). **การประเมินการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**

- ปรัชญา วุฒิสภาภรณ์. (2527). **การพัฒนาเกณฑ์การประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษาแปด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี จักขุประเสริฐ. (2540). **ปัจจัยที่เป็นจริง และปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปานจันทร์ ไททอง. (2542). **การเปรียบเทียบผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนร่วมแบบเทคนิคสตอรี่บอร์ดดั้งเดิมและแบบปรับปรุง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยมภรณ์ ไชคอวยชัย. (2540). **การเปรียบเทียบผลการประเมินความต้องการจำเป็นระหว่างวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญที่ต่างกันโดยใช้เครื่องมือการประเมินความต้องการจำเป็นที่มีการตอบสนองเดียว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์. (2544). **การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- เพ็ญศิริ จารุจินดา. (2539). **การศึกษาความต้องการการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศของครูผู้นิเทศในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2540). **การประเมินผลการเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- มยุรีย์ เขียวฉะอ้อน. (2541). **การประเมินความต้องการจำเป็นด้านทักษะพื้นฐานของครูอนุบาลโดยใช้การวิเคราะห์งาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพิน วรพุทธานนท์. (2532). **การศึกษาการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราตรี อินกัน. (2544). **ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ: การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แคนดิด มีเดีย.
- รุ่งทิพย์ ช้องหลิม. (2540). **การประยุกต์เทคนิคกลุ่มสมมติแบบปรับปรุงในการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาครูประจำการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วราภรณ์ ศิลปพงษ์. (2530). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูวิทยาศาสตร์ตาม การรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เขต การศึกษา 11.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒน์พาพร กระจับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แอล ที เพรส.
- วิกิต ประกายหาญ. (2543). **ชุมชนเข้มแข็ง กรณีศึกษา: เปรียบเทียบความเข้มแข็งของชุมชน เมืองกับ ชุมชนชนบทไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร อาระกุล. (2540). **การฝึกอบรม: คู่มือฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2542). **พลังการเรียนรู้: ในกระบวนการทัศน์ใหม่.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: SR PRINTING LIMITED PARTNERSHIP. วิชาการ, กรม. (2544). **การเรียนรู้เป็นลมหายใจของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารข่าววิชาการ 1(มิถุนายน 2544): 12-13.**
- วิชาการ, กรม. (2544). **คู่มือครู.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- วิชาการ, กรม. (2534). **คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- วิชาการ, กรม. (2540). **หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิชาการ, กรม. (2535). **หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- วิชาการ, กรม. (2534). **หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2543). **“การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับครูปฏิบัติการ เรื่อง นวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับครูยุค ใหม่ ระหว่างวันที่ 26- 27 สิงหาคม 2543 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2542). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม.** กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิจัย การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2541). **ทฤษฎีการวัดและประเมินผล.** เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2544). **กระทรวงศึกษาธิการ 109 ปี.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2539). **รายงานการประชุม เรื่อง โครงสร้างพื้นฐานการจัดการศึกษา และ มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สมชาย ดนตรี. (2540). **ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของผู้ประกอบการในจังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแม่น้ำเจ้าพระยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมบัติ การจนารักพงศ์. (2544). **ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ: การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบสรรค์สร้างความรู้**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แคนดิด มีเดีย.
- สมาน รังสิโยกฤษฎ์. (2540). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร:สวัสดิการสำนักงาน ก.พ..
- สรวง นิลดี. (2538). **การศึกษาการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สารภี มณีจินดา. (2544). **ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ: การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบบูรณาการ ร่วมคิดร่วมทำ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แคนดิด มีเดีย.
- สุกัญญา ไพรดำ. (2538). **การประเมินความต้องการจำเป็นในการนิเทศการสอนของครู-อาจารย์ผู้สอนประเภทวิชาพาณิชยกรรมในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกรี เจริญสุข และคณะ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ: ศิลป ดนตรี กีฬา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สุชาติ ไสมประยูร. (2520). **การสอนสุขศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุบรรณ จันทร์คุณา. (2519). **งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภาคเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัฒน์ กฤษอาคม. (2544). **ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ: การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แคนดิด มีเดีย.
- สุมณฑา พรหมบุญ และคณะ. (2540). **ทฤษฎีและแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2542). **การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในวิทยานิพนธ์ของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2541). **ความรู้ชายแดนด้านการประเมินผลการศึกษา**. ใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ), หน้า159-172. **รวมบทความทางวิธีวิทยาการวิจัย เล่ม 1**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวานิช. (2543). **คู่มือการประเมินผลภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา:**

การออกแบบระบบการประเมินภายใน. กรุงเทพมหานคร: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.

เสถียรย์ พนิตโยวาท. (2534). **การประเมินความต้องการจำเป็นในการนิเทศการสอนของอาจารย์ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุ่งน กาญจนมาศ. (2544). **ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ: การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ** การสอนแบบเบญจมิตร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แคนดิด มีเดีย.

อรทัย มูลคำ และคณะ. (2542). **Child Centred: Storyline Method: การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ที. พี. พีรพันธ์.

อนันต์ ศรีโสภณ. (2525). **การวัดผลการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช

อำไพ สุจริตกุล และคณะ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัย: การฝึกฝนกาย วาจาใจ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

อุไรวรรณ ภูเจริญ. (2534). **การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Arizona Faculties Council. (2000). **Learner-centered defined AZ Learner-centered education project.** [On-line]. Available from: <http://ag.arizona.edu/azlearners/afcddefined-learnercentered.html> [2001, august 9].

Arizona University. (2000). **Learner centered definitions** [On-line]. Available from: <http://ag.arizona.edu/azlearners/learner-whatisit.html> [2001, august 9].

Blumberg, S. H. (1998). **A justification of the use of the learner-centered curriculum design in Jewish religious schools.** *Journal of Jewish education*, 64(3), 16-25. [On-line]. Available from: <http://cdnet2.car.chula.ac.th/pdfhtml/04859/209AK/GS9.HTM>

Department of teaching, Learning & culture. (1994). **Supervision & Evaluation.** [On-line]. Available from: <http://www.coe.tamu.edu/~studentteaching/super.html> [2001, November 24].

Driscoll, M. P. (1974). **Psychology of learning for instruction learning & instructional technology.** Boston: Allyn and Bacon.

Egan & Gibb. (1997). **Variable for meaningful student-centered learning.** [On-line]. Available from: <http://www.nova.edu/~willaerda/design/student.htm> [2001, August 9]

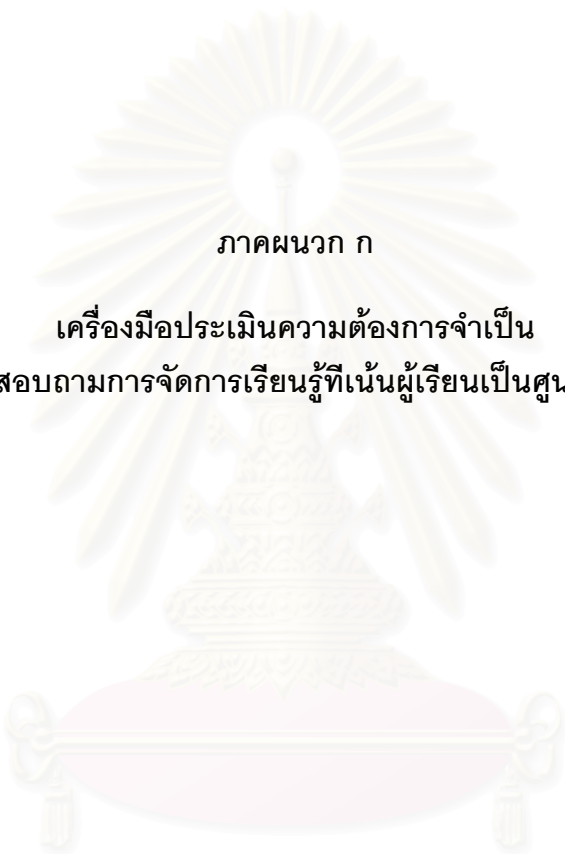
Fennimore, B. S. (1995). **Student-centered classroom management.** Albany: Delmar.

- Kuafman, R. and English, W.F. (1981). **Needs assessment concept and application**. 2nd ed. New Jersey: Educational Technology Publication.
- Lake Washington School District. (1996). **What is student centered learning?** [On-line]. Available from: <http://www.athena.ivv.nasa.gov/curric/weather/adptcty/stcntr.html> [2001, August 7].
- Lipka, A. K. (1997). The storyline as an innovation. **School Vaar Beel** 2 (May): 12-15.
- Lunenburg, F. C. (1998). Constructivism and technology: Instructional designs for successful education reform. **Jouranal of Instructional Psychology** 51 (June 1998): 75-82.
- Niki Fardouly. (1998). **Learner-centered teaching strategies**. [On-line]. Available from: <http://www.fbe.unsw.edu.au/learning/instructionaldesign/strategies.htm>[2001, August 9]
- North Central Regional Educational Laboratory. (2001). **Learner-centered classrooms, problem-base learning, and the construction of understanding and meaning by students**. [On-line]. Available from: <http://www.ncrel.orh/sdrs/areas/issues/content/cntareas/science/sc3learn.htm> [2001, August 9]
- Sener, J. (2000). **Student-centered learning and learner-centered design: selected web resources**. [On-line]. Available from: <http://elisp.nv.cc.va.us/scl.htm>[2000 ,july 7].
- Student-centered teaching-A philosophy**. (2001). [On-line]. Available from: <http://www.louisville.edu/~knharb01/harbHillocks.html>[2001, August 9].
- Student centered teaching methods**. (1998). [On-line]. Available from: <http://www.cals.nscu.edu:8050/agexed/aee735/pptb/tsld001.htm>[2001, August 9]
- Witkin, B.R. & Altschuld, J.W. (1995). **Planing and conducting needs assessments: A practical guide**. California: SAGE Publication.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น
“แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรียน	อาจารย์ที่เคารพทุกท่าน
<p>ด้วยนางสาวพัชรี ชันอาสาชะ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท) สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัย การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ขณะนี้อยู่ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความเป็นจริงเพื่อ ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบใด ๆ กับตัวท่านทั้งสิ้น ดิฉันขอให้ความมั่นใจแก่ท่านว่าข้อมูลของท่าน จะถือเป็นความลับ และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้น</p> <p>ขอกราบขอบพระคุณท่านที่ได้เสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างดียิ่ง</p> <p style="text-align: right;">ขอแสดงความนับถือ รศ.ดร.สุวิมล ว่องวาณิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์</p>	

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูผู้ปฏิบัติงานสอน ในโรงเรียน โดยข้อความถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง และเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

- เพศ (1) ชาย (2) หญิง
- โรงเรียนตั้งอยู่ใน (1) เขตเมือง ใกล้แหล่งชุมชน การเดินทางสะดวก อยู่ใกล้แหล่งวิทยาการ (2) เขตห่างไกลชุมชนเมือง การเดินทางลำบาก อยู่ไกลแหล่งวิทยาการ
- จังหวัด.....
- ภาค (1) เหนือ (2) กลาง (3) ตะวันออกเฉียงเหนือ (4) ใต้ (5) กรุงเทพมหานคร
- สำเร็จการศึกษาระดับ
 - (1) อนุปริญญา หรือเทียบเท่า สาขา/วิชาเอก.....
 - (2) ปริญญาตรี สาขา/วิชาเอก.....
 - (3) ปริญญาโท สาขา/วิชาเอก.....
 - (4) ปริญญาเอก สาขา/วิชาเอก.....
 - (5) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- สอนในระดับชั้น
 - (1) อนุบาล (2) ประถมศึกษา (3) มัธยมศึกษา
- สอนวิชา.....
- ประสบการณ์ในการสอน.....ปี
- ท่านเคยได้รับการศึกษาหรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 - (1) ไม่เคย
 - (2) เคย จำนวน.....ครั้ง
- ท่านคิดว่าตัวท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับ
 - (1) ดีมาก (2) ดี (3) ปานกลาง (4) พอใช้ (5) ไม่ค่อยดี

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

คำชี้แจง ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ข้อใดเป็นการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใช่หรือไม่ใช่ ถ้าท่านไม่ทราบหรือไม่แน่ใจให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องไม่ทราบ

ข้อความ	ไม่ทราบ	ใช่	ไม่ใช่
1. การจัดการกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงถือว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง			
2. ครูควรจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม			
3. ครูเป็นผู้กำหนดกิจกรรมและควบคุมการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน			
4. หน้าที่หลักของครูในการจัดการเรียนรู้คือการบรรยายถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน			
5. การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ให้เพื่อนและให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย			
6. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องต้องจัดที่นั่งให้ผู้เรียนได้นั่งเรียนรวมกันเป็นกลุ่มตลอดเวลา			
7. ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน			
8. การให้ผู้เรียนทำกิจกรรมคนเดียวไม่ถือว่าเป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง			
9. กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอาจเป็นกิจกรรมที่สร้างความกดดันหรือความเครียดให้กับผู้เรียนในขณะที่เรียนรู้ได้			
10. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะได้ทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเอง			
11. ครูควรจัดการกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เดียวกันเสมอ			
12. ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้ เสริมแรง กระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้			
13. ครูจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ ประเมิน และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง			
14. ครูควรจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้			
15. การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง			
16. ผู้เรียนสร้างความรู้โดยการทบทวนความรู้เดิม และรวบรวมข้อมูล ประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ คิดวิเคราะห์และสรุปความรู้นั้นด้วยตนเอง			
17. ผู้เรียนจะเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อผู้สอนได้ถ่ายทอดวิธีการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเท่านั้น			
18. ครูควรจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้ที่ได้อ่านด้วยตนเอง			
19. การประเมินผลการเรียนรู้ต้องกระทำหลังจากการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลงเท่านั้น			
20. การเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายของผู้เรียนเป็นผลมาจากการปฏิบัติ หรือได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้			
21. ครูควรเลือกใช้วิธีการประเมินวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน			
22. ครูต้องจัดการกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้			
23. ครูจะเป็นผู้คิดกิจกรรมและให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ			
24. การที่ผู้เรียนบอกได้ว่าตนเองรู้เข้าใจ หรือไม่รู้ไม่เข้าใจ ในเรื่องที่เรียนรู้แสดงว่าผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้			

รายการ	ท่านควรปฏิบัติอยู่ในระดับ					ท่านได้ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับ				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
28. ถ่ายทอดวิธีการเรียนรู้ของครูให้แก่ผู้เรียน										
29. ให้เพื่อนนักเรียนหรือผู้อื่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้เรียน										
30. ใช้สื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง										
31. สร้างบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้										
32. เสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้										
33. ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน										
34. ประเมินโดยวิธีการอื่นๆ (โปรดระบุ).....										

 ในระดับชั้นที่ท่านสอน ท่านคาดหวังว่าผู้เรียนควรเกิดพฤติกรรมต่อไปนี้ร้อยละเท่าใดของนักเรียนในห้อง และท่านสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมนั้นได้ประมาณร้อยละเท่าใดของนักเรียนในห้อง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการตามความคิดเห็นของท่าน

รายการ	%ของนักเรียนที่ควรเกิดพฤติกรรม					%ของนักเรียนที่เกิดพฤติกรรม				
	≤20	21-40	41-60	61-80	81-100	≤20	21-40	41-60	61-80	81-100
1. ผู้เรียน เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง										
2. ผู้เรียนรู้ว่า เรียนรู้ด้วยวิธีการอะไรและมีขั้นตอนอย่างไร										
3. ผู้เรียนรู้ว่าตนเองรู้หรือไม่รู้ในสิ่งที่ได้เรียนรู้										
4. ผู้เรียนรู้จักคิดและมีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ										
5. ผู้เรียนมีความรู้และคุณธรรม										
6. ผู้เรียน เกิดการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้น										
7. ผู้เรียน เข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้										
8. ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ครั้งใหม่										

 ถ้าใน 1 ภาคเรียนมีการสอน 100 ครั้ง ท่านได้ใช้วิธีการสอนต่อไปนี้ประมาณกี่ครั้งโดยเฉลี่ยจากประสบการณ์การสอนที่ผ่านมา โปรดระบุจำนวนครั้งของการใช้วิธีสอนนั้นใน 1 ภาคเรียน

วิธีการสอน	จำนวนครั้งของการใช้วิธีสอนนี้ต่อ 1 ภาคเรียน (ประมาณ)
1. บรรยาย	
2. สภาธิ (โดยครู)	
3. ถามตอบ/อภิปราย	
4. กิจกรรมกลุ่ม/เกมการศึกษา	
5. การทดลอง	
6. แสดงละคร/บทบาทสมมติ	
7. บทเรียนโปรแกรม/ ชุดการสอน/ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน(CAI)	
8. ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง	
9. ทักษะศึกษา	
10. อื่น ๆ โปรดระบุ.....	
รวม	100 ครั้ง

 ท่านรู้จักรูปแบบการสอนต่อไปนี้หรือไม่ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **รู้จัก** หรือ **ไม่รู้จัก** และท่านได้ใช้รูปแบบการสอนนั้นหรือไม่ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ **ระดับการใช้** ของท่าน

- 1 = ไม่ใช้ หมายถึง ไม่ใช้รูปแบบการสอนนี้
- 2 = ใช้น้อยที่สุด หมายถึง ใช้รูปแบบการสอนนี้ 1-25% ใน 1 ภาคเรียน
- 3 = ใช้น้อย หมายถึง ใช้รูปแบบการสอนนี้ 26-50% ใน 1 ภาคเรียน
- 4 = ใช้มาก หมายถึง ใช้รูปแบบการสอนนี้ 51-75% ใน 1 ภาคเรียน
- 5 = ใช้มากที่สุด หมายถึง ใช้รูปแบบการสอนนี้ 76-100% ใน 1 ภาคเรียน

รูปแบบการสอน	รู้จัก	ไม่รู้จัก	ระดับการใช้				
			1	2	3	4	5
1. การสอนแบบบรรยาย 4/การสอนแบบโครงงาน/การสอนแบบสืบค้นความรู้							
2. การสอนแบบสตอรี่ไลน์ (storyline)							
3. การสอนแบบแผนผังความคิด (mind mapping)							
4. การสอนโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้แบบ 4MAT							
5. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning)							
6. การสอนแบบซิปปา (CIPPA)							
7. การสอนแบบอื่น ๆ โปรดระบุ..... และระดับการใช้							

 ถ้าคิดเวลา 1 คาบเป็น 100 นาที ใน 1 คาบท่านใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่อไปนี้กี่นาที โปรดระบุเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมต่อไปนี้ทั้งในช่วงก่อนปฏิรูปการศึกษา ปัจจุบันและอนาคต รวมเวลาในการทำกิจกรรมทั้งหมดเท่ากับ 100 นาที

กิจกรรม	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม (นาที)			
	ก่อนปฏิรูปการศึกษา (ก่อนปี 2542)	ปัจจุบัน (ปี 2542 - 2545)	อนาคต (ปี 2546 เป็นต้นไป)	
ขั้นนำ	1. การทบทวนความรู้เดิมแก่ผู้เรียน			
	2. การนำเข้าสู่บทเรียน			
ขั้นสอน	3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยครู			
	4. การจัดกิจกรรมในห้องเรียน			
	4.1 กิจกรรมเดี่ยว			
	4.2 กิจกรรมกลุ่ม			
	5. การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน			
ขั้นสรุป	5.1 กิจกรรมเดี่ยว			
	5.2 กิจกรรมกลุ่ม			
ขั้นประเมินผล	6. การสรุปการเรียนรู้และซักถามในห้อง			
	7. การประเมินผลการเรียนรู้			
	8. การให้ข้อมูลย้อนกลับ			
	9. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....			
รวม		100	100	100

 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ ความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่น่าสนใจ					
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่ท้าทายความสามารถของครู					
3. ไม่มีความจำเป็นที่ครูต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง					
4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก					
5. ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าถูกจำกัดบทบาทมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง					
6. ข้าพเจ้าอยากหาเวลาไปศึกษาหรืออบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง					
7. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองไม่ชอบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง					
8. ข้าพเจ้าจะทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางประสบความสำเร็จ					
9. ข้าพเจ้าอยากให้ผู้เรียนและผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง					
ข้าพเจ้ามีความเชื่อว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้...					
10. ผู้เรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้มากขึ้น					
11. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกกว้างขึ้น และเป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์					
12. ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าน้อยเพราะมีภาระมากขึ้น					
13. ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขในการเรียนมากขึ้น					
14. ข้าพเจ้ากระตือรือร้นในการจัดการเรียนรู้					
15. ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและกล้าแสดงออกมากขึ้น					
16. ข้าพเจ้าสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพ					
17. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น					
18. ข้าพเจ้าเล็งเห็นความสำคัญของผู้เรียนมากขึ้น					
19. ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในตนเอง					
20. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น					

 ท่านมีความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างไรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

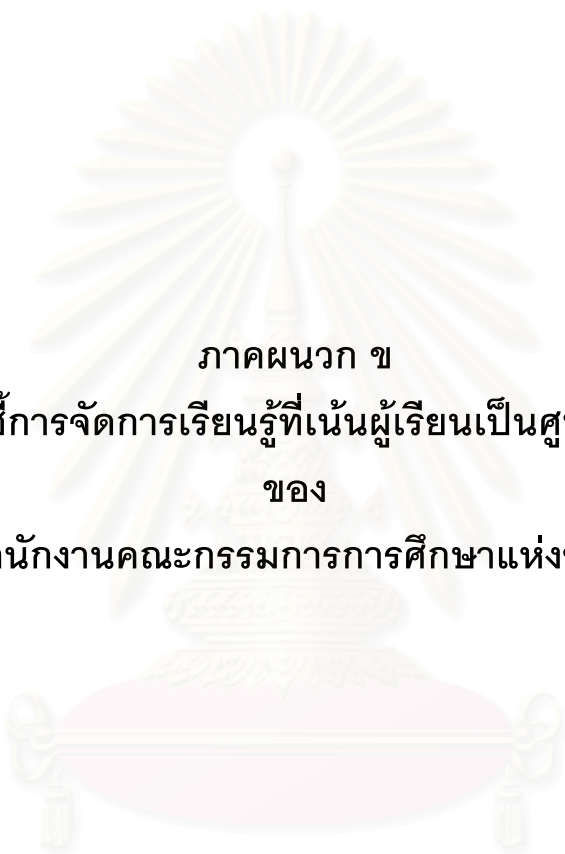
.....

.....

 “ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถามฉบับนี้”

นางสาวพัชรี ชันอาสาชะ
ผู้วิจัย

กรุณาส่งแบบสอบถามกลับคืนภายในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545

ภาคผนวก ข
ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
ของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของนักเรียน 58 ตัวบ่งชี้ จำแนกตามพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามลำดับชั้นในกระบวนการเรียนการสอนคือ ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอนได้ดังนี้

ก่อนการเรียนการสอน

- ตัวบ่งชี้ที่ 4 นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ
- ตัวบ่งชี้ที่ 10 นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาความสามารถอย่างเต็มที่
- ตัวบ่งชี้ที่ 19 นักเรียนได้ค้นหาข้อมูล จัดข้อมูล และสรุปข้อมูล
- ตัวบ่งชี้ที่ 24 นักเรียนร่วมกันตั้งชุมชนแห่งการแสวงหาความรู้ (community of Inquiry)
- ตัวบ่งชี้ที่ 37 นักเรียนคาดการณ์ และทำนายผลจากสถานการณ์ต่าง ๆ
- ตัวบ่งชี้ที่ 39 นักเรียนสังเกตสรรพสิ่งในธรรมชาติ

ระหว่างการเรียนการสอน

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 นักเรียนได้เห็น ฟัง ตม ชิม สัมผัสสิ่งต่าง ๆ และเกิดการเรียนรู้
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 นักเรียนมีโอกาสเปรียบเทียบ แยกแยะ เชื่อมโยง
- ตัวบ่งชี้ที่ 3 นักเรียนได้รับการยอมรับ ทำงานสำเร็จ ภูมิใจ
- ตัวบ่งชี้ที่ 4 นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ
- ตัวบ่งชี้ที่ 5 นักเรียนค้นหาคำตอบ ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและช่วยกันทำ
- ตัวบ่งชี้ที่ 6 นักเรียนค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ 7 นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
- ตัวบ่งชี้ที่ 8 นักเรียนได้แสดงออกทางวาจา ท่าทาง วาด บันทึกลงเขียนบรรยาย
- ตัวบ่งชี้ที่ 9 นักเรียนได้คิด ทำ แสดงออก เพื่อการแก้ปัญหาและการสร้างสรรค์
- ตัวบ่งชี้ที่ 10 นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาความสามารถอย่างเต็มที่
- ตัวบ่งชี้ที่ 11 นักเรียนมั่นใจ กล้าแสดงออก
- ตัวบ่งชี้ที่ 12 นักเรียนร่วมกิจกรรม และเรียนรู้จากกลุ่ม
- ตัวบ่งชี้ที่ 13 นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนและรับฟังผู้อื่น
- ตัวบ่งชี้ที่ 14 นักเรียนได้เผชิญสถานการณ์จำลอง และคิดค้นวิธีการแก้ปัญหา
- ตัวบ่งชี้ที่ 15 นักเรียนได้ฝึกความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมายสมาชิกของกลุ่มร่วมมือ และยอมรับซึ่งกันและกัน
- ตัวบ่งชี้ที่ 16 นักเรียนได้ทดลองทำ และจินตนาการ
- ตัวบ่งชี้ที่ 17 นักเรียนค้นพบความเปลี่ยนแปลง และความแปลกใหม่
- ตัวบ่งชี้ที่ 18 นักเรียนมีโอกาสตอบคำถามและได้รับการเสริมแรง
- ตัวบ่งชี้ที่ 19 นักเรียนได้ค้นหาข้อมูล จัดข้อมูล และสรุปข้อมูล
- ตัวบ่งชี้ที่ 20 นักเรียนได้แสดงความคิดอย่างหลากหลายและทั่วถึง
- ตัวบ่งชี้ที่ 21 นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ
- ตัวบ่งชี้ที่ 22 นักเรียนได้ฝึกระบุปัญหา กำหนดทางเลือก เลือกวิธีแก้ปัญหา
- ตัวบ่งชี้ที่ 23 นักเรียนได้ฝึกการนำทางเลือกไปปฏิบัติ และประเมินผล
- ตัวบ่งชี้ที่ 25 นักเรียนได้อ่านนิทาน นิยาย ข้อความแล้วตอบคำถาม
- ตัวบ่งชี้ที่ 26 นักเรียนบอกความคิดฝัน หรือจินตนาการโดยการพูด เขียนและแสดงท่าทาง
- ตัวบ่งชี้ที่ 27 นักเรียนแสดงข้อโต้แย้ง คัดค้าน หรือเห็นด้วย ยอมรับ

- ตัวบ่งชี้ที่ 28 นักเรียนสร้างและตอบคำถามที่ท้าทาย
- ตัวบ่งชี้ที่ 29 นักเรียนพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- ตัวบ่งชี้ที่ 31 นักเรียนอธิบายหลักการใหญ่ ๆ โดยแตกประเด็นย่อย ๆ ได้
- ตัวบ่งชี้ที่ 32 นักเรียนนำประเด็นย่อย ๆ มาสรุปเป็นหลักการได้
- ตัวบ่งชี้ที่ 33 นักเรียนตัดสินใจได้ว่า อะไรถูก อะไรผิด
- ตัวบ่งชี้ที่ 34 นักเรียนให้ความหมายของคำ และตรวจสอบความถูกต้อง
- ตัวบ่งชี้ที่ 35 นักเรียนสังเกต อธิบาย วิเคราะห์องค์ประกอบ
- ตัวบ่งชี้ที่ 36 นักเรียนอธิบายความเป็นมาเป็นไปของปัญหาเชิงเหตุผล
- ตัวบ่งชี้ที่ 37 นักเรียนคาดการณ์ และทำนายผลจากสถานการณ์ต่าง ๆ
- ตัวบ่งชี้ที่ 39 นักเรียนสังเกตสรรพสิ่งในธรรมชาติ
- ตัวบ่งชี้ที่ 40 นักเรียนเลียนแบบ ทำตาม จำไว้จนฝังใจ
- ตัวบ่งชี้ที่ 41 นักเรียนฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ
- ตัวบ่งชี้ที่ 42 นักเรียนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ 43 นักเรียนสร้างสรรค์วิธีการของตนเองได้
- ตัวบ่งชี้ที่ 44 นักเรียนแสวงหาและสร้างสรรค์ผลงานของตนเองขึ้นใหม่
- ตัวบ่งชี้ที่ 45 นักเรียนสัมผัสสรรพชาติ อภิปรายสร้างสรรค์ผลงาน
- ตัวบ่งชี้ที่ 46 นักเรียนศึกษาแนวทาง วิธีการ และฝึกปฏิบัติ
- ตัวบ่งชี้ที่ 48 นักเรียนฝึกฝนตนเองอย่างมีวินัย และรับผิดชอบ
- ตัวบ่งชี้ที่ 49 นักเรียนยอมรับความสามารถของผู้อื่น
- ตัวบ่งชี้ที่ 50 นักเรียนแข่งขันกับตนเอง และปรับปรุงตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ 51 นักเรียนร่วมกิจกรรม และแสดงความสามารถอย่างอิสระ
- ตัวบ่งชี้ที่ 52 นักเรียนฝึกช่วยเหลือผู้อื่น ฝึกเป็นผู้นำและผู้ตาม
- ตัวบ่งชี้ที่ 53 นักเรียนฝึกสติ และสมาธิในการทำงาน
- ตัวบ่งชี้ที่ 54 นักเรียนฝึกให้เหตุผล ได้ตอบ คัดค้าน
- ตัวบ่งชี้ที่ 55 นักเรียนฝึกมารยาทอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย
- ตัวบ่งชี้ที่ 56 นักเรียนทำเพิ่มผลงานการฝึกปฏิบัติของตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ 58 นักเรียนทำกิจกรรม วิเคราะห์ผลของกิจกรรมนั้น ๆ

หลังการเรียนการสอน

- ตัวบ่งชี้ที่ 3 นักเรียนได้รับการยอมรับ ทำงานสำเร็จ ภูมิใจ
- ตัวบ่งชี้ที่ 11 นักเรียนมั่นใจ กล้าแสดงออก
- ตัวบ่งชี้ที่ 19 นักเรียนได้ค้นหาข้อมูล จัดข้อมูล และสรุปข้อมูล
- ตัวบ่งชี้ที่ 23 นักเรียนได้ฝึกการนำทางเลือกไปปฏิบัติ และประเมินผล
- ตัวบ่งชี้ที่ 30 นักเรียนสังเกต ตัดสินผลข้อมูลได้เองและโดยการปรึกษากับกลุ่ม
- ตัวบ่งชี้ที่ 33 นักเรียนตัดสินใจได้ว่า อะไรถูก อะไรผิด
- ตัวบ่งชี้ที่ 38 นักเรียนนำผลของวิธีแก้ปัญหามาใช้ประโยชน์เชิงปฏิบัติ
- ตัวบ่งชี้ที่ 42 นักเรียนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ 47 นักเรียนเรียนรู้จากการแพ้ ชนะ ในการแข่งขัน

- ตัวบ่งชี้ที่ 49 นักเรียนยอมรับความสามารถของผู้อื่น
 ตัวบ่งชี้ที่ 56 นักเรียนทำแฟ้มผลงานการฝึกปฏิบัติของตนเอง
 ตัวบ่งชี้ที่ 57 นักเรียนบันทึกและรายงานเหตุการณ์ที่เป็นผลของการปฏิบัติดี และไม่ดี

ตัวบ่งชี้การสอนของครู 52 ตัวบ่งชี้ จำแนกตามพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นในกระบวนการเรียนการสอนคือ ก่อนการเรียนการสอน(ขั้นเตรียมการ) ระหว่างการเรียนการสอน(ขั้นดำเนินการ) และหลังการเรียนการสอน(ขั้นสรุป) มีดังนี้

ก่อนการเรียนการสอน หรือขั้นเตรียมการ

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดี
 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูจัดชั้นเรียนส่งเสริมการเรียนรู้
 ตัวบ่งชี้ที่ 8 ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่แจ่มใส
 ตัวบ่งชี้ที่ 9 ครูสร้างความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
 ตัวบ่งชี้ที่ 11 ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
 ตัวบ่งชี้ที่ 14 ครูสร้างสิ่งแวดล้อมและใช้สื่อกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 ตัวบ่งชี้ที่ 21 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ในบทเรียน
 ตัวบ่งชี้ที่ 25 ครูสร้างกรณีตัวอย่างปัญหาสถานการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและกระตุ้นการคิด
 ตัวบ่งชี้ที่ 32 ครูแสดงต้นแบบที่ดี
 ตัวบ่งชี้ที่ 33 ครูมีความรู้ทักษะทางดนตรี
 ตัวบ่งชี้ที่ 34 ครูเข้าใจทฤษฎีศิลปะ
 ตัวบ่งชี้ที่ 35 ครูรู้หลักและสามารถฝึกทักษะทางกีฬา

ระหว่างการเรียนการสอน หรือขั้นดำเนินการ

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดี
 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลาย
 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัย บทเรียน วิธีสอน
 ตัวบ่งชี้ที่ 5 ครูแสดงความเมตตาต่อเด็กอย่างทั่วถึง
 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ครูจัดกิจกรรมให้เด็กสัมพันธ์กับธรรมชาติ
 ตัวบ่งชี้ที่ 7 ครูเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออก
 ตัวบ่งชี้ที่ 8 ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่แจ่มใส
 ตัวบ่งชี้ที่ 9 ครูสร้างความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
 ตัวบ่งชี้ที่ 10 ครูประเมินพัฒนาการของเด็ก โดยรวมและต่อเนื่อง
 ตัวบ่งชี้ที่ 12 ครูสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน
 ตัวบ่งชี้ที่ 13 ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นความคิด จินตนาการ การแสดงออก
 ตัวบ่งชี้ที่ 14 ครูสร้างสิ่งแวดล้อมและใช้สื่อกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 ตัวบ่งชี้ที่ 15 ครูเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
 ตัวบ่งชี้ที่ 18 ครูใช้ภาษาชัดเจนถูกต้อง
 ตัวบ่งชี้ที่ 19 ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สนทนา อภิปราย
 ตัวบ่งชี้ที่ 20 ครูปลูกฝังความสนใจใฝ่รู้

- ตัวบ่งชี้ที่ 22 ครูส่งเสริมความคงทนและการถ่ายโอนการเรียนรู้
- ตัวบ่งชี้ที่ 23 ครูจัดกิจกรรมเน้นการฝึกปฏิบัติ
- ตัวบ่งชี้ที่ 24 ครูฝึกการถาม-ตอบตรงประเด็น
- ตัวบ่งชี้ที่ 25 ครูสร้างกรณีตัวอย่างปัญหาสถานการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและกระตุ้นการคิด
- ตัวบ่งชี้ที่ 26 ครูกระตุ้นให้นักเรียนหาคำตอบ สาธิตตามขั้นตอน
- ตัวบ่งชี้ที่ 27 ครูตั้งคำถามและอธิบายเชื่อมโยงเหตุผล
- ตัวบ่งชี้ที่ 28 ครูใช้ตัวอย่างการกำหนดสิ่งที่ต้องปฏิบัติ
- ตัวบ่งชี้ที่ 29 ครูใช้เทคนิคการแบ่งงาน
- ตัวบ่งชี้ที่ 30 ครูบอกเล่าและอธิบายให้เด็กเกิดแรงดลใจ
- ตัวบ่งชี้ที่ 31 ครูใช้สื่อและจัดสิ่งแวดล้อม สร้างสรรค์ เสียง รูปภาพ และการเคลื่อนไหว
- ตัวบ่งชี้ที่ 32 ครูแสดงต้นแบบที่ดี
- ตัวบ่งชี้ที่ 36 ครูฝึกการปฏิบัติซ้ำ ๆ
- ตัวบ่งชี้ที่ 37 ครูส่งเสริมการค้นพบวิธีการของตนเอง เสริมแรงและเสริมความสามารถ
- ตัวบ่งชี้ที่ 38 ครูจัดสถานการณ์ให้เด็กได้แสดงออก
- ตัวบ่งชี้ที่ 39 ครูรับฟังความคิดเห็นและการแสดงออกของนักเรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 40 ครูจัดสถานการณ์จำลองให้นักเรียนใช้หลักคุณธรรมแก้ปัญหา
- ตัวบ่งชี้ที่ 41 ครูจัดกิจกรรม เกม และเพลงแฝงสาระ และแง่คิดทางคุณธรรม
- ตัวบ่งชี้ที่ 42 ครูฝึกฝนมารยาทและการใช้วาจาตามวัฒนธรรมไทย
- ตัวบ่งชี้ที่ 43 ครูสังเกตการทำงานของนักเรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 44 ครูฝึกการทำงานที่ละเอียดปราณีต
- ตัวบ่งชี้ที่ 45 ครูสังเกตรูปแบบ และวิธีการแสดงออกของนักเรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 47 ครูสังเกตปัญหาของนักเรียนและแนวทางแก้ไข
- ตัวบ่งชี้ที่ 48 ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล
- ตัวบ่งชี้ที่ 50 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่

หลังการเรียนการสอนหรือขั้นสรุป

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดี
- ตัวบ่งชี้ที่ 9 ครูสร้างความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
- ตัวบ่งชี้ที่ 10 ครูประเมินพัฒนาการของเด็ก โดยรวมและต่อเนื่อง
- ตัวบ่งชี้ที่ 16 ครูประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตลอด
- ตัวบ่งชี้ที่ 17 ครูรับฟังข้อมูลป้อนกลับ
- ตัวบ่งชี้ที่ 46 ครูประเมินวิธีการทำงานควบคู่กับผลงานของนักเรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 47 ครูสังเกตปัญหาของนักเรียนและแนวทางแก้ไข
- ตัวบ่งชี้ที่ 49 ครูจัดทำแฟ้มบันทึกลักษณะนิสัย
- ตัวบ่งชี้ที่ 51 ครูร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหา
- ตัวบ่งชี้ที่ 52 ครูพัฒนานักเรียนและประเมินผลเป็นรายบุคคล

ภาคผนวก ค
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา เขมมณี อาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เขียนบทความ ตำราและ เป็นวิทยากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์นธ์ เดชคุปต์ อาจารย์ประจำภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เขียนบทความ ตำราและ เป็นวิทยากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลิศรา ชูชาติ อาจารย์ประจำภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เขียนบทความเกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เขียนบทความ และเป็น วิทยากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์ กลาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพันธ์ เดชะคุปต์ อาจารย์ประจำภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เขียนบทความ ตำราและเป็นวิทยากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดา ภูเกียรติ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาริศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(ฝ่ายประถม) ผู้เขียนบทความ และเป็นวิทยาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อลิศรา ชูชาติ อาจารย์ประจำภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เขียนบทความเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
4. อาจารย์ศิลปชัย บุรณพานิช โรงเรียนสาริศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (แผนกมัธยม) ครูแห่งชาติ 2542
5. อาจารย์จินดา อยู่เป็นสุข โรงเรียนราชวินิตมัธยม ครูต้นแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางระดับมัธยมศึกษา 2541
6. อาจารย์จินตนา ศรีละโพธิ์ โรงเรียนบางบัว (เฟังตั้งตรงจิตรวิทยาคาร) ครูต้นแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางระดับประถมศึกษา 2542
7. อาจารย์ประภาศรี ยศภัทรภิญโญ โรงเรียนวัดช่องลม ครูต้นแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางระดับประถมศึกษา 2542
8. อาจารย์ดวงวรรณ บุนนาค (Ph.D Candidate) University of Illinois at Urbana-Champaign การศึกษาปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และการศึกษาเชิงคุณภาพ เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

- หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม.0302(2702)/

ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

7 มกราคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ประภาศรี ยศภัทรภิญโญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวพัชรี ชันอาสาชะวะ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา อยู่ในระหว่างดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช และอาจารย์ ดร.เอมอร จังศิริพรปกรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่ผลิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมากในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยการศึกษา

ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์

โทร. 2182578

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม.0302(2702)/

ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

25 มกราคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

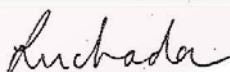
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหลุมอินทรราชบุรีราษฎร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวพัชรี ชันอาสาชะ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา อยู่ในระหว่างดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช และอาจารย์ ดร.เอมอร จังศิริพรภรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูปฏิบัติงานสอนในทุกสังกัดการศึกษา จำนวน 1,000 คน ทั้งนี้ นิสิตจะประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวพัชรี ชันอาสาชะ เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมากในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิจวงศ์)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยการศึกษา

ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
โทร. 2182578

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

25 มกราคม 2545

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหลุมอินทรราชบุรีบำรุง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม: การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จำนวน 15 ฉบับ
2. ซองเอกสารที่ต้องส่งกลับคืนผู้วิจัย

ดิฉัน นางสาวพัชรี ชันอาสาชะ เป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท) สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง" ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช และอาจารย์ ดร.เอมอร จังศิริพรภรณ์ ขณะนี้อยู่ในระยะของการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้วิธีการสอบถามจากกลุ่มครูผู้ปฏิบัติงานสอนในสังกัดต่าง ๆ ทั่วประเทศจำนวน 1,000 คน ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในสังกัดต่าง ๆ จากทั่วประเทศ โรงเรียนของท่านเป็นโรงเรียนหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกในครั้งนี้ ดิฉันจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากทางโรงเรียน ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับครูที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนของท่านตามจำนวนที่ส่งมาให้ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของครูในโรงเรียนของท่านจะเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การค้นพบความจริงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้วิจัยขอให้ความมั่นใจแก่ท่านว่าข้อมูลทั้งหมดจะไม่มีผลกระทบใด ๆ กับครูผู้ตอบและทางโรงเรียน และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้น อนึ่งเมื่อครูในโรงเรียนของท่านตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ขอความกรุณาเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดส่งกลับคืนมาพร้อมซองเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้ภายในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย และขอกราบขอบพระคุณมากในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวพัชรี ชันอาสาชะ)

ผู้วิจัย

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ สร. 171 / 2545

โรงเรียนสุธีรราชกูร์รังษฤษฎ์
ถนนปราจีนธานี ต.หน้าเมือง
อ.เมืองปราจีนบุรี จ.ปราจีนบุรี
25000

28 มกราคม 2545

เรื่อง ขอส่งแบบสอบถาม

เรียน หัวหน้าภาควิชาวิจัยการศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน 15 ชุด

ด้วยโรงเรียนสุธีรราชกูร์รังษฤษฎ์ อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นโรงเรียน
เอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้รับแบบสอบถาม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
โดยทางโรงเรียนได้กรอกแบบสอบถาม และทางโรงเรียนได้รวบรวมเอกสารต่างๆ ที่ครูได้กรอกข้อมูล
และได้ส่งมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายแสง พิสุทธิ์)

ผู้จัดการ,ครูใหญ่โรงเรียนสุธีรราชกูร์รังษฤษฎ์

ธุรการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- การประมาณค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภ
- การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การประมาณค่าความเที่ยงของแบบสอบถามแบบความสอดคล้องภายในจากการนำไปทดลองใช้

Reliability ของแบบสอบถามที่วัดความรู้

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 24

Alpha = .6513

Reliability ของแบบสอบถามที่วัดทัศนคติ

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 20

Alpha = .9366

Reliability ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 66

Alpha = .9544

Reliability ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 16

Alpha = .9198

การประมาณค่าความเที่ยงของแบบสอบถามแบบความสอดคล้องภายในจากการนำไปใช้จริง

Reliabilityด้านความรู้

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 824.0 N of Items = 24

Alpha = .6182

Reliabilityด้านทัศนคติ

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 824.0 N of Items = 20

Alpha = .8770

Reliabilityด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 824.0 N of Items = 66

Alpha = .9235

Reliabilityด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 824.0	N of Items = 16
Alpha = .9307	

สูตรในการคำนวณหาอำนาจจำแนกจาก The Point-Biserial Correlation Coefficient (r_{pb})

(ศิริชัย กาญจนวาสี, 2542)

$$r_{pb} = \frac{M_R - M_W}{S_t} \sqrt{p(1-p)}$$

เมื่อ	M_R	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ยของคะแนนรวมของกลุ่มที่ตอบข้อนั้นถูก
	M_W	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ยของคะแนนรวมของกลุ่มที่ตอบข้อนั้นผิด
	S_t	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรวมของผู้ตอบทั้งหมด
	p	หมายถึง	สัดส่วนของจำนวนคนที่ตอบข้อนั้นถูก

เกณฑ์ที่ใช้

ค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

ตารางที่ 1๑ การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามส่วนที่วัดความรู้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นเรียนเป็นศูนย์กลางจากการนำไปใช้จริง

ข้อที่	M_R	M_W	N_H	N_L	P	q	r_{pb}
1	19.54	17.85	791	33	0.96	0.04	0.12*
2	19.51	18.69	792	32	0.96	0.04	0.06*
3	20.39	18.68	383	441	0.46	0.54	0.31
4	20.07	16.98	666	158	0.81	0.19	0.45
5	19.66	15.57	786	38	0.95	0.05	0.32
6	19.93	16.46	716	108	0.87	0.13	0.43
7	19.75	16.27	758	66	0.92	0.08	0.35
8	20.33	17.83	543	281	0.66	0.34	0.44
9	19.56	19.44	258	566	0.31	0.69	0.02*
10	19.88	17.70	672	152	0.82	0.18	0.31
11	20.08	16.92	667	157	0.81	0.19	0.46
12	19.60	14.91	802	22	0.97	0.03	0.28
13	19.68	17.26	754	70	0.92	0.08	0.25
14	19.64	16.37	783	41	0.95	0.05	0.26
15	19.67	15.27	787	37	0.96	0.04	0.33
16	19.81	16.91	729	95	0.88	0.12	0.34
17	20.38	17.62	554	270	0.67	0.33	0.48
18	19.79	16.83	737	87	0.89	0.11	0.33

ตารางที่ 1๑ (ต่อ)

ข้อที่	M_R	M_w	N_H	N_L	P	q	r_{pb}
19	20.27	17.55	583	241	0.71	0.29	0.45
20	19.96	17.15	764	60	0.93	0.07	0.27
21	20.31	17.50	578	246	0.70	0.30	0.47
22	19.69	16.84	762	62	0.92	0.08	0.28
23	20.39	18.00	508	316	0.62	0.38	0.43
24	19.74	18.28	675	149	0.82	0.18	0.21

หมายเหตุ * ข้อที่มีอำนาจจำแนกต่ำกว่าเกณฑ์ ควรปรับปรุง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ

- ตารางที่ 1ฉ ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ทักษะคิด พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผลที่เกิดกับผู้เรียน เป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe
- ตารางที่ 2ฉ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านความรู้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- ตารางที่ 3ฉ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านทักษะคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- ตารางที่ 4ฉ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากคะแนนเต็ม
- ตารางที่ 5ฉ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง
- ตารางที่ 6ฉ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากคะแนนเต็ม
- ตารางที่ 7ฉ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง
- ตารางที่ 8ฉ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำนวนครั้งในการใช้วิธีสอนต่อภาคเรียนของครูจำแนกตามระดับการศึกษา
- ตารางที่ 9ฉ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งในการใช้วิธีสอนต่อภาคเรียนของครูตามระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)
- ตารางที่ 10ฉ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งในการใช้วิธีสอนต่อภาคเรียนของครูจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียนโดยการทดสอบค่าที (t-test)
- ตารางที่ 11ฉ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรสังกัด เขตที่ตั้งโรงเรียน ระดับการศึกษา และการรู้จักรูปแบบการสอน

ตารางที่ 1๑ ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ทักษะคิด พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผลที่เกิดกับผู้เรียน เป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe

ตัวแปร		\bar{X}	ขนาด	ประสม ศึกษา	มัธยม ศึกษา
พฤติกรรมที่ปฏิบัติ	ขนาด	109.93	-	3.74*	5.00*
	ประถมศึกษา	106.19		-	1.26
	มัธยมศึกษา	104.93			-
ผลที่เกิดกับผู้เรียน	ขนาด	26.54	-	-.14	2.05*
	ประถมศึกษา	26.69		-	2.19*
	มัธยมศึกษา	24.49			-

* $p < .05$

ตารางที่ 2๑ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านความรู้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ข้อ/ข้อความ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
ความรู้เกี่ยวกับบทบาท	5 (100)	3.78 (75.66)	.32	1
3. ครูเป็นผู้กำหนดกิจกรรม และควบคุมการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	1	.46	1.15	1
4. หน้าที่หลักของครูในการจัดการเรียนรู้คือการบรรยายถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน	1	.81	.24	3
7. ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน	1	.92	.09	4
12. ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้ เสริมแรง กระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้	1	.97	.03	5
23. ครูจะเป็นผู้คิดกิจกรรมและให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ	1	.62	.62	2
ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้	15 (100.0)	12.46 (82.98)	.20	3
1. การจัดการกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงถือว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	1	.96	.04	14.5
2. ครูควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม	1	.96	.04	14.5
5. การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ให้เพื่อนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย	1	.95	.05	12
6. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องต้องจัดที่นั่งให้ผู้เรียนได้นั่งเรียนรวมกันเป็นกลุ่มตลอดเวลา	1	.87	.15	6
8. การให้ผู้เรียนทำกิจกรรมคนเดียวไม่ถือว่าเป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	1	.66	.52	2
9. กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอาจเป็นกิจกรรมที่สร้างความกดดันหรือความเครียดให้กับผู้เรียนในขณะที่เรียนรู้ได้	1	.31	2.19	1

ตารางที่ 2ฉ (ต่อ)

ข้อ/ข้อความ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
11. ครูควรจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เดียวกันเสมอ	1	.81	.24	5
ครูจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ ประเมิน และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	1	.92	.09	9
14. ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้	1	.95	.05	12
15. การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง	1	.96	.05	12
16. ผู้เรียนสร้างความรู้โดยการทบทวนความรู้เดิม และรวบรวมข้อมูล ประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ คิดวิเคราะห์และสรุปความรู้นั้นด้วยตนเอง	1	.88	.13	7
18. ครูควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้ที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	1	.89	.12	8
19. การประเมินผลการเรียนรู้ต้องไม่กระทำหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลงเท่านั้น	1	.71	.41	4
21. ครูควรเลือกใช้วิธีการประเมินวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน	1	.70	.43	3
22. ครูต้องจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	1	.92	.08	10
ความรู้เกี่ยวกับผลที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน	4	3.23	.24	2
	(100.0)	(80.86)		
10. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะได้ทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเอง	1	.82	.23	2
17. ผู้เรียนจะเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อผู้สอนได้ถ่ายทอดวิธีการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเท่านั้น	1	.67	.49	1
20. การเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายของผู้เรียนเป็นผลมาจากการปฏิบัติ หรือได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้	1	.93	.08	4
24. การที่ผู้เรียนบอกได้ว่าตนเองรู้/เข้าใจ หรือไม่รู้/ไม่เข้าใจ ในเรื่องที่เรียนรู้แสดงว่าผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้	1	.82	.22	3

ตารางที่ 3ฉ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ข้อ/ข้อความ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
12. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่ทำให้ข้าพเจ้าเหน็ดเหนื่อยเพราะมีภาระมากขึ้น	5	2.72	.84	1
5. ข้าพเจ้าไม่คิดว่าข้าพเจ้าถูกจำกัดบทบาทในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น	5	3.29	.52	2.5
4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่ไม่ยุ่งยาก	5	3.30	.52	2.5
7. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณชอบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	5	3.48	.44	4
3. มีความจำเป็นที่ครูต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	5	3.54	.41	5

ตารางที่ 3ฉ (ต่อ)

ข้อ/ข้อความ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
17. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น	5	3.63	.38	6
13. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขในการเรียนมากขึ้น	5	3.76	.33	7.5
16. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ข้าพเจ้าสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพ	5	3.77	.33	7.5
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่ทำทลายความสามารถของครู	5	3.78	.32	9
10. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ผู้เรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้อีกมากขึ้น	5	3.84	.30	10.5
8. ข้าพเจ้าจะทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางประสบความสำเร็จ	5	3.85	.30	10.5
11. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ข้าพเจ้ามีความรู้กว้างขึ้น และเป็นคนทันโลกทันเหตุการณ์	5	3.87	.29	12.5
19. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในตนเอง	5	3.88	.29	12.5
14. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ข้าพเจ้ากระตือรือร้นในการจัดการเรียนรู้	5	3.92	.27	14
17. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ข้าพเจ้าเล็งเห็นความสำคัญของผู้เรียนมากขึ้น	5	3.98	.26	15
15. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและกล้าแสดงออกมากขึ้น	5	3.99	.25	16
20. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากแหล่งต่างๆได้มากขึ้น	5	4.04	.24	17
1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเรื่องที่น่าสนใจ	5	4.07	.23	19
6. ข้าพเจ้าอยากหาเวลาไปศึกษาหรืออบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	5	4.07	.23	19
9. ข้าพเจ้าอยากให้ผู้เรียนและผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	5	4.08	.23	19

ตารางที่ 4ฉ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากคะแนนเต็ม

ข้อ/ข้อความ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการควบคุมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	65 (100.0)	42.26 (65.02)	.54	3.5
1. วางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน	5	2.81	.78	3
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน	5	3.30	.52	5
7. ไม่กำหนดกิจกรรมที่จะนำมาจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน	5	2.63	.90	1

ตารางที่ 4ฉ (ต่อ)

ข้อ/ข้อความ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
8. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	5	3.46	.44	10
17. ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและทันที่	5	3.14	.59	4
21. ใช้คำถามที่ท้าทาย กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด	5	3.44	.45	9
22. ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ของตนเอง	5	3.36	.49	7
24. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	5	3.49	.43	11.5
25. นำเสนอในเรื่องที่มีความซับซ้อน หรือเป็นเรื่องที่ผู้เรียนไม่มีความรู้มาก่อน	5	2.79	.79	2
27. ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	5	3.33	.50	6
30. ใช้สื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	5	3.43	.46	8
31. สร้างบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้	5	3.50	.43	11.5
32. เสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้	5	3.58	.40	13
ตัวบ่งชี้ที่2 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	15	10.09	.49	5
	(100.0)	(67.23)		
2. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันโดยใช้กระบวนการกลุ่ม	5	3.29	.52	1
9. จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	5	3.44	.46	3
13. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว	5	3.36	.49	2
ตัวบ่งชี้ที่3 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้	30	18.61	.61	2
	(100.0)	(62.04)		
5. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	5	3.26	.53	5
10. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เน้นการท่องจำ	5	3.43	.46	6
11. จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ และกระบวนการคิด	5	2.79	1.62	1
12. ให้ผู้เรียนระบุปัญหา กำหนดทางเลือก และเลือกวิธีการแก้ปัญหา	5	2.93	.71	4
18. ไม่บอกวิธีปฏิบัติกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน	5	2.82	.77	3
28. ไม่ถ่ายทอดวิธีการเรียนรู้ของคุณให้แก่ผู้เรียน	5	2.79	.79	2
ตัวบ่งชี้ที่4 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง	15	9.19	.63	1
	(100.0)	(61.26)		
6. ไม่สรุปความรู้ให้แก่ผู้เรียน	5	2.45	1.04	1
15. จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ของผู้เรียน	5	3.44	.45	3
16. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง	5	3.30	.52	2

ตารางที่ 4ฉ (ต่อ)

ข้อ/ข้อความ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
ตัวบ่งชี้ที่5 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	5 (100.0)	3.40 (68.01)	.47	5
19. จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ	5	3.40	.47	1
ตัวบ่งชี้ที่6 ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง	35 (100.0)	22.72 (64.91)	.54	3.5
3. ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อเนื่องกับการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง	5	2.52	.98	1
14. ประเมินผลการเรียนรู้จากกระบวนการทำงานที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	5	3.57	.40	6
20. ประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบที่เน้นการเขียนตอบมากกว่าการเลือกตอบ	5	2.89	.73	2
23. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเอง	5	3.46	.45	5
26. ประเมินผลการเรียนรู้จากผลงานที่ได้จากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน	5	3.67	.36	7
29. ให้เพื่อนนักเรียนหรือผู้อื่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้เรียน	5	3.37	.48	4
33. ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	5	3.24	.54	3

ตารางที่ 5ฉ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่คำนวณจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อ/ข้อความ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
ตัวบ่งชี้ที่1 ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	50.63 (100)	42.26 (83.47)	.20	2
1. วางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน	3.74	2.81	.33	1
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน	4.14	3.29	.26	2.5
7. ไม่กำหนดกิจกรรมที่จะนำมาจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน	2.45	2.63	-.07	12
8. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.18	3.46	.21	9.5
17. ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและทันที่	3.95	3.14	.26	2.5
21. ใช้คำถามที่ท้าทาย กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด	4.14	3.44	.20	11
22. ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ของตนเอง	4.17	3.36	.24	6
24. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.30	3.49	.23	7.5
25. นำเสนอในเรื่องที่มีความซับซ้อน หรือเป็นเรื่องที่ผู้เรียนไม่มีความรู้มาก่อน	2.49	2.79	-.11	13
27. ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.16	3.33	.25	4.5
30. ใช้สื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.27	3.43	.25	4.5
31. สร้างบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้	4.31	3.50	.23	7.5

ตารางที่ 5ฉ (ต่อ)

ข้อ/ข้อความ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
32. เสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้	4.33	3.58	.21	9.5
ตัวบ่งชี้ที่2 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	12.25	10.09	.21	1
2. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันโดยใช้กระบวนการกลุ่ม	4.01	3.29	.22	1
9. จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	4.16	3.44	.21	2.5
13. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว	4.08	3.36	.21	2.5
ตัวบ่งชี้ที่3 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้	19.73	18.61	.06	6
5. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	4.06	3.26	.24	1
10. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เน้นการท่องจำ	3.49	3.43	.02	3
11. จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ และกระบวนการคิด	4.13	2.79	.22	2
12. ให้ผู้เรียนระบุปัญหา กำหนดทางเลือกและเลือกวิธีการแก้ปัญหา	2.62	2.93	-.10	6
18. ไม่บอกวิธีปฏิบัติกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน	2.74	2.82	-.03	4.5
28. ไม่ถ่ายทอดวิธีการเรียนรู้ของครูให้แก่ผู้เรียน	2.69	2.79	-.03	4.5
ตัวบ่งชี้ที่4 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง	10.58	9.19	.14	4.5
6. ไม่สรุปความรู้ให้แก่ผู้เรียน	2.33	2.45	.05	3
15. จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ของผู้เรียน	4.14	3.44	.20	2
16. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.12	3.30	.25	1
ตัวบ่งชี้ที่5 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	4.06	3.40	.19	3
19. จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ	4.06	3.40	.19	1
ตัวบ่งชี้ที่6 ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง	25.79	22.72	.14	4.5
3. ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อเนื่องกับการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง	1.96	2.52	-.22	7
14. ประเมินผลการเรียนรู้จากกระบวนการทำงานที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	4.25	3.57	.19	4
20. ประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบที่เน้นการเขียนตอบมากกว่าการเลือกตอบ	2.97	2.89	.03	6
23. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเอง	4.19	3.46	.21	3
26. ประเมินผลการเรียนรู้จากผลงานที่ได้จากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน	4.23	3.67	.15	5
29. ให้เพื่อนนักเรียนหรือผู้อื่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้เรียน	4.11	3.37	.22	2
33. ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	4.09	3.24	.26	1

ตารางที่ 6น ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากคะแนนเต็ม

ข้อ/ข้อความ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
ตัวบ่งชี้ที่1 ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้	10 (100.0)	6.37 (63.67)	.57	2.5
2. ผู้เรียนรู้ว่าเรียนรู้ด้วยวิธีการอะไรและมีขั้นตอนอย่างไร	5	3.12	.60	1
8. ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ครั้งใหม่	5	3.24	.54	2
ตัวบ่งชี้ที่2 ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ	5 (100.0)	3.07 (61.46)	.63	1
4. ผู้เรียนรู้จักคิดและมีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ	5	3.07	.63	1
ตัวบ่งชี้ที่3 ผู้เรียนทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	5 (100.0)	3.39 (67.82)	.47	5
7. ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้	5	3.39	.47	1
ตัวบ่งชี้ที่4 ผู้เรียนประเมินตนเอง	5 (100.0)	3.19 (63.81)	.57	2.5
3. ผู้เรียนรู้ว่าตนเองรู้หรือไม่รู้ในสิ่งที่ได้เรียนรู้	5	3.19	.57	1
ตัวบ่งชี้ที่5 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	15 (100.0)	9.98 (66.51)	.50	4
1. ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง	5	3.16	.58	1
5. ผู้เรียนมีความรู้และคุณธรรม	5	3.39	.47	2
6. ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้น	5	3.42	.46	3

ตารางที่ 7น ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนที่คำนวณจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อ/ข้อความ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
ตัวบ่งชี้ที่1 ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้	7.88 (100.0)	6.37 (91.00)	.24	2
2. ผู้เรียนรู้ว่าเรียนรู้ด้วยวิธีการอะไรและมีขั้นตอนอย่างไร	3.84	3.12	.23	2
8. ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ครั้งใหม่	4.04	3.24	.25	1
ตัวบ่งชี้ที่2 ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ	3.91 (100.0)	3.07 (78.52)	.41	1
4. ผู้เรียนรู้จักคิดและมีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ	3.91	3.07	.41	1
ตัวบ่งชี้ที่3 ผู้เรียนทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	4.10 (100.0)	3.39 (82.68)	.21	5
7. ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้	4.10	3.39	.21	1

ตารางที่ 7ฉ (ต่อ)

ข้อ/ข้อความ	I	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
ตัวบ่งชี้ที่4 ผู้เรียนประเมินตนเอง	3.92 (100.0)	3.19 (81.38)	.23	3
3. ผู้เรียนรู้ว่าตนเองรู้หรือไม่รู้ในสิ่งที่ได้เรียนรู้	3.92	3.19	.23	1
ตัวบ่งชี้ที่5 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	12.21 (100.0)	9.98 (81.08)	.22	4
1. ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง	3.89	3.16	.23	1.5
5. ผู้เรียนมีความรู้และคุณธรรม	4.17	3.39	.23	1.5
ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้น	4.15	3.42	.21	3

ตารางที่ 8ฉ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำนวนครั้งในการใช้วิธีสอนต่อภาคเรียนของครูจำแนกตามระดับการศึกษา

วิธีสอน	อนุบาล (n=97)		ประถมศึกษา (n=451)		มัธยมศึกษา (n=243)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
	1. บรรยาย	13.09	9.32	17.42	12.53	20.67
2. กิจกรรมกลุ่ม/เกมการศึกษา	19.31	11.03	16.83	9.20	17.58	12.57
3. ถามตอบ/อภิปราย	14.82	6.96	15.80	7.93	15.95	10.37
4. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	10.13	7.68	12.94	8.23	14.57	10.73
5. สาธิตโดยครู	12.64	7.76	12.69	8.46	11.00	10.66
6. การทดลอง	10.28	6.50	9.28	8.61	8.72	13.37
7. แสดงละคร/บทบาทสมมติ	9.87	5.11	7.06	4.73	5.01	7.26
8. บทเรียนโปรแกรม/ชุดการสอน/ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	3.91	4.78	5.00	6.17	4.13	5.89
9. ทักษะศึกษา	5.43	4.23	2.75	3.35	1.67	3.15
10. อื่น ๆ	.52	2.65	.22	1.46	.69	4.34

ตารางที่ 9ฉ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งในการใช้วิธีสอนต่อภาคเรียนของครูตามระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

วิธีสอน	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig. 1-2	1-3	2-3
บรรยาย	ระหว่างกลุ่ม	4215.06	2	2107.53	11.19	.00 *	*	*
	ภายในกลุ่ม	148449.59	788	188.39				
	รวม	152664.65	790					

ตารางที่ 9จ (ต่อ)

วิธีสอน	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig. 1-2	1-3	2-3
สาธิต(โดยครู)	ระหว่างกลุ่ม	471.31	2	235.65	2.84	.06		
	ภายในกลุ่ม	65438.66	788	83.04				
	รวม	65909.96	790					
ถามตอบ/อภิปราย	ระหว่างกลุ่ม	93.41	2	46.70	.62	.54		
	ภายในกลุ่ม	58945.15	788	74.80				
	รวม	59038.56	790					
กิจกรรมกลุ่ม/เกมการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	505.24	2	252.62	2.26	.11		
	ภายในกลุ่ม	88010.44	788	111.69				
	รวม	88515.68	790					
ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	1391.37	2	695.69	8.57	.00	*	*
	ภายในกลุ่ม	63970.13	788	81.18				
	รวม	65361.50	790					
การทดลอง	ระหว่างกลุ่ม	171.07	2	85.54	.84	.43		
	ภายในกลุ่ม	80616.13	788	102.31				
	รวม	80787.20	790					
แสดงละคร/บทบาทสมมติ	ระหว่างกลุ่ม	1722.44	2	861.22	26.78	.00	*	*
	ภายในกลุ่ม	25345.50	788	32.16				
	รวม	27067.94	790					
บทเรียนโปรแกรม/ชุดการสอน/คอมพิวเตอร์ช่วยสอน(CAI)	ระหว่างกลุ่ม	172.01	2	86.00	2.45	0.09		
	ภายในกลุ่ม	27707.95	788	35.16				
	รวม	27879.96	790					
ทัศนศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	979.12	2	489.56	42.05	.00	*	*
	ภายในกลุ่ม	9173.82	788	11.64				
	รวม	10152.94	790					
อื่นๆไปรตระบุ	ระหว่างกลุ่ม	36.40	2	18.20	2.32	.10		
	ภายในกลุ่ม	6187.16	788	7.85				
	รวม	6223.56	790					

* $p < .05$ หมายถึง ผลการทดสอบ Homogeneity of Variance ด้วยสถิติ Levene Statistic พบว่า ข้อมูลฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้ ANOVA โดยค่าสถิติสำหรับวิธีสอนโดยการบรรยาย เท่ากับ 13.615, $p = .000$ การถามตอบ/อภิปราย เท่ากับ 8.922, $p = .000$ กิจกรรมกลุ่ม/เกมการศึกษา เท่ากับ 10.254, $p = .000$ การทดลอง เท่ากับ 26.451, $p = .000$ แสดงละคร/บทบาทสมมติ เท่ากับ 5.898, $p = .003$ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เท่ากับ 10.188, $p = .000$ ทัศนศึกษา เท่ากับ 16.711, $p = .000$ และ การสอนแบบอื่นๆ เท่ากับ 429, $p = .000$ ส่วนวิธีสอนที่ข้อมูลไม่ฝ่าฝืนข้อตกลง ได้แก่ การสาธิตโดยครู เท่ากับ 2.541, $p = .079$ และ บทเรียนโปรแกรม/ชุดการสอน/คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เท่ากับ .679, $p = .507$

ตาราง 10จ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งในการใช้วิธีสอนต่อภาคเรียนของครูจำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียนโดยการทดสอบค่าที (t-test)

กิจกรรม	เขตเมือง (n=428)		เขตห่างไกลชุมชน เมือง (n=363)		t-test
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1. บรรยาย	17.47	13.71	18.39	14.12	-.921
2. สานิตโดยกลุ่มตัวอย่าง	12.03	8.76	12.32	9.57	-.436
3. ถามตอบ/อภิปราย	16.21	9.30	15.16	7.78	1.705
4. กิจกรรมกลุ่ม/เกมการศึกษา	17.50	11.36	17.21	9.61	.390
5. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	12.61	8.72	13.67	9.50	-1.646
6. การทดลอง	9.15	10.12	9.33	10.12	-.258
7. แสดงละคร/บทบาทสมมติ	6.83	5.74	6.71	5.99	.308
8. บทเรียนโปรแกรม/ชุดการสอน/ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	4.86	6.47	4.29	5.25	1.375
9. ทักษะศึกษา	2.78	3.60	2.71	3.58	.272
10. อื่น ๆ	.55	3.58	.21	1.42	1.799

*p<.05

ตารางที่ 11ฉ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรสังกัด เขตที่ตั้งโรงเรียน ระดับการศึกษา และการรู้จักรูปแบบการสอน

ตัวแปร/รูปแบบการสอน	อริยสัจ4/โครงการงาน/สืบค้นความรู้			สตอรี่ไลน์			แผนผังความคิด		
	(n=815)			(n=815)			(n=815)		
	รู้จัก	ไม่รู้จัก	รวม	รู้จัก	ไม่รู้จัก	รวม	รู้จัก	ไม่รู้จัก	รวม
สังกัด									
- สปช.	469(89.7)	54(10.3)	523(100.0)	270(51.6)	253(48.4)	523(100.0)	394(75.3)	129(24.7)	523(100.0)
- สอ.ม.ญ.	145(85.3)	25(14.7)	170(100.0)	78(45.9)	92(54.1)	170(100.0)	119(70.0)	51(30.0)	170(100.0)
- สช	110(90.2)	12(9.8)	122(100.0)	57(46.7)	65(53.3)	122(100.0)	81(66.4)	41(33.6)	122(100.0)
รวม	724(88.8)	91(11.2)	815(100.0)	405(49.7)	410(50.3)	815(100.0)	594(72.9)	221(27.1)	815(100.0)
เขตที่ตั้งโรงเรียน									
- เขตเมือง	393(88.9)	49(11.1)	442(100.0)	246(55.7)	196(44.3)	442(100.0)	336(76.0)	106(24.0)	442(100.0)
- เขตห่างไกลชุมชนเมือง	331(88.7)	42(11.3)	373(100.0)	159(42.6)	214(57.4)	373(100.0)	258(69.2)	115(30.8)	373(100.0)
รวม	724(88.8)	91(11.2)	815(100.0)	405(49.7)	410(50.3)	815(100.0)	594(72.9)	221(27.1)	815(100.0)
ระดับการศึกษา									
- อนุบาล	88(88.9)	11(11.1)	99(100.0)	46(46.5)	53(53.5)	99(100.0)	66(66.7)	33(33.3)	99(100.0)
- ประถมศึกษา	419(89.7)	48(10.3)	467(100.0)	238(51.0)	229(49.0)	467(100.0)	353(75.6)	114(29.7)	467(100.0)
- มัธยมศึกษา	217(87.1)	32(12.9)	249(100.0)	121(48.6)	128(51.4)	249(100.0)	175(70.3)	74(29.7)	249(100.0)
รวม	724(88.8)	91(11.2)	815(100.0)	405(49.7)	410(50.3)	815(100.0)	594(72.9)	221(27.1)	815(100.0)

ตารางที่ 11ฉ (ต่อ)

ตัวแปร/รูปแบบการสอน	4MAT(n=815)			การเรียนรู้แบบร่วมมือ (n=815)			ซิปปา(n=815)		
	รู้จัก	ไม่รู้จัก	รวม	รู้จัก	ไม่รู้จัก	รวม	รู้จัก	ไม่รู้จัก	รวม
สังกัด									
- สปข.	217(41.5)	306(58.5)	523(100.0)	345(66.0)	178(34.0)	523(100.0)	213(40.7)	310(59.3)	523(100.0)
- สามีญ.	71(41.8)	99(58.2)	170(100.0)	143(84.1)	27(15.9)	170(100.0)	114(67.1)	56(32.9)	170(100.0)
- สข	43(35.2)	79(64.8)	122(100.0)	92(75.4)	30(24.6)	122(100.0)	49(40.2)	73(59.8)	122(100.0)
รวม	331(40.6)	484(59.4)	815(100.0)	580(71.20)	235(28.8)	815(100.0)	376(46.1)	439(53.9)	815(100.0)
เขตที่ตั้งโรงเรียน									
- เขตเมือง	218(49.3)	224(50.7)	442(100.0)	330(74.7)	112(25.3)	442(100.0)	240(54.3)	202(45.7)	442(100.0)
- เขตห่างไกลชุมชนเมือง	113(30.3)	260(69.7)	373(100.0)	250(67.0)	123(33.0)	373(100.0)	136(36.5)	237(63.5)	373(100.0)
รวม	331(40.6)	484(59.4)	815(100.0)	580(71.20)	235(28.8)	815(100.0)	376(46.1)	439(53.9)	815(100.0)
ระดับการศึกษา									
- อนุบาล	34(34.3)	65(65.7)	99(100.0)	63(63.6)	36(36.4)	99(100.0)	41(41.4)	58(58.6)	99(100.0)
- ประถมศึกษา	196(42.0)	271(58.0)	467(100.0)	319(68.3)	148(31.7)	467(100.0)	185(39.6)	282(60.4)	467(100.0)
- มัธยมศึกษา	101(40.6)	148(59.4)	249(100.0)	198(79.5)	51(20.5)	249(100.0)	150(60.2)	99(39.8)	249(100.0)
รวม	331(40.6)	484(59.4)	815(100.0)	580(71.20)	235(28.8)	815(100.0)	376(46.1)	439(53.9)	815(100.0)

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพัชรี ชันอาสาสะวะ เกิดเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2518 อยู่บ้านเลขที่ 35 หมู่ 11 ตำบลสบบง กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา สำเร็จการศึกษาคณะครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย จากคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงราย เมื่อปีการศึกษา 2539 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2543 ปัจจุบันรับราชการครู ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนบ้านสบท “ศิรัราษฎร์สงเคราะห์” อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย